МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ, КРЕСЛЕННЯ ТА КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР «МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

UNIWERSYTET OPOLSKI INSTYTUT NAUK PEDAGOGICZNYCH
ПІВДЕННО-СХІДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛІВСТВА НОРВЕГІЯ
УНІВЕРСИТЕТ М. ЖЕШУВ РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА
УНІВЕРСИТЕТ М. УМЕО КОРОЛІВСТВО ШВЕЦІЯ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

XI Міжнародної науково-практичної конференції
пам'яті академіка Дмитра Олександровича Тхоржевського

«ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ І ТЕХНОЛОГІЇ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

27 травня 2022 року, м. Київ

Київ, 2022

УДК 377.09(082)

Т 78

Укладачі: д.пед.н, проф. Д.Е. Кільдеров, к.пед.н., проф. І.С. Голіяд

Рекомендовано Вченою радою ІПФ
Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова
(протокол № 9 від 01 червня 2022 р.)

Головний редактор:
Кільдеров Д.Е., доктор педагогічних наук, професор

Редакційна колегія:
Голіяд І.С., кандидат педагогічних наук, професор
Жерноклеєв І.В., доктор педагогічних наук, професор
Кільдерова Л.В., кандидат педагогічних наук, доцент
Колісник-Гуменюк Ю.І., доктор педагогічних наук, доцент
Копельчак М.П., кандидат педагогічних наук, доцент
Криницька Л.Я., кандидат педагогічних наук
Матійків І.М., кандидат психологічних наук, доцент
Науменко В.Я., кандидат технічних наук, доцент
Лозовецька В.Т., доктор педагогічних наук, професор
Олефіренко Т.О., кандидат педагогічних наук, професор
Сліпчишин Л.В., доктор педагогічних наук, доцент
Харламенко В.Б., кандидат педагогічних наук, доцент
Чернова Т.Ю., кандидат педагогічних наук, доцент
Шереметьєва С.Г., кандидат педагогічних наук, доцент
Якимович Т.Д., кандидат педагогічних наук, доцент

Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті академіка Д. О. Тхоржевського «Трудове навчання та технології: сучасні реалії та перспективи розвитку» (27 травня 2022 р.) / за заг. ред. Д. Е. Кільдерова. Київ, 2022. 185 с.

Матеріали конференцій відображають актуальні питання підготовки майбутнього вчителя, педагога професійного навчання, методичні підходи до організації освітньої діяльності, педагогічні технології й освітні інновації.

Для здобувачів освіти, педагогічних працівників закладів середньої, професійно-технічної, вищої й післядипломної освіти, співробітників наукових установ і закладів позашкільної освіти.

©Інженерно-педагогічний факультет, 2022

©НПУ імені М.П.Драгоманова, 2022

©Автори статей, 2022

І С Т О Р И Ч Н А Д О В І Д К А

ДМИТРО ОЛЕКСАНДРОВИЧ ТХОРЖЕВСЬКИЙ

18.06.1930 – 10.01.2002

Народився 18 червня 1930 р. в м. Києві у родині службовця. Дитячі роки Дмитра позначені жахами репресій. Батько був розстріляний у 1937 р. (в 1957 р. посмертно реабілітований). Після того, як семирічного хлопчика викинули з квартири його батьків, він жив то в бабусі, то в інших родичів. У роки війни, після смерті бабусі самостійно перебивався в окупованому фашистами місті.

У 1945 р. хлопець екстерном «на відмінно» склав іспит за сім класів. Продовжувати навчання він змушений був у вечірній школі, бо вважався сином «ворога народу». Десятирічку закінчив із золотою медаллю, мріяв про університет, військово-морське училище. Проте з тієї ж причини відмовився від своїх мрій. У 17 років Дмитро розпочав трудову діяльність на одному з київських заводів, навчався в Київському індустріальному технікумі трудових резервів (1948—1952). Вищу освіту здобув у Київському політехнічному інституті за спеціальністю інженера-педагога (1950—1955).

У 1955 – 1958 рр. Д. О. Тхоржевський працював за призначенням викладачем і завідувачем відділення Краматорського машинобудівного технікуму (Донецька обл.). Він став свідком і активним учасником реформування освіти, зокрема трудового навчання. У 1954 р. до шкільних програм було введено трудове навчання.

Подальша доля педагога пов’язана з Київським державним педагогічним інститутом ім. О. М. Горького (тепер Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова), до аспірантури якого він вступив у 1959 р.

У 1962 р. захистив кандидатську дисертацію. В інституті багато років працював на різних посадах: асистент, доцент, професор.

Дмитро Олександрович вдало поєднував викладацьку й наукову роботу. Кілька статей присвятив актуальній проблемі впровадження виробничого навчання в школу («Учитывать требования производства», 1958; «Сегодня за

партой — завтра у станка», 1959; «Связь трудового обучения с изучением основ наук», 1960 та ін.), написав монографію «Практичні заняття в учбових майстернях як засіб політехнічного навчання» (1965), низку навчальних посібників («Методика трудового навчання в восьмирічній школі», 1967 та ін.).

Вся науково-педагогічна діяльність Д. О. Тхоржевського була тісно пов'язана з Національним педагогічним університетом імені М. П. Драгоманова. Починаючи з 1955 року Дмитро Олександрович пройшов непростий шлях від майстра з трудового навчання до відомого вченого, академіка, завідувача кафедри. Він був визнаним науковим авторитетом у галузі трудової і професійної підготовки молоді далеко за межами України.

У 1976 р. Дмитро Олександрович захистив докторську дисертацію на тему «Дидактичне дослідження системи трудового навчання». З 1977 р. завідував кафедрою трудового навчання та креслення Київського педагогічного інституту ім. О. М. Горького.

Кафедра трудового навчання і креслення під керівництвом професора Д. О. Тхоржевського набула високої ваги у науково-педагогічних колах усього пострадянського простору і сприймалась як навчальний, методичний, науковий, експериментальний, експертно-аналітичний та координаційний центр, спрямований на формування та розвиток ключових компетенцій майбутніх учителів трудового навчання.

У 80-х роках Д. О. Тхоржевський брав участь у розробці наукових основ уніфікації загальнотехнічної підготовки учнів профтехучилищ. Цій проблемі він присвятив монографію «Пути совершенствования общетехнической подготовки квалифицированных рабочих в средних профтехучилищах» (1984). Вчений керував дослідженнями з різних аспектів удосконалення підготовки вчителів трудового навчання, за результатами яких видано кілька монографій («Актуальные проблемы подготовки учителя общетехнических дисциплін», 1988 та ін.).

Д. О. Тхоржевський досліджував проблеми трудової підготовки молоді в широкому плані: допрофесійне та початкове професійне навчання учнів

загальноосвітніх шкіл, професійне навчання в системі професійно-технічної освіти. За його керівництва кафедра трудового навчання та креслення стала опорою в Україні з координації науково-методичної діяльності щодо проблем трудового навчання в загальноосвітніх школах і підготовки вчителів трудового навчання у вищих педагогічних закладах, розробки Державного стандарту ступеневої підготовки вчителя трудового навчання.

Дмитро Олександрович досліджував системи трудового навчання, процеси формування трудових умінь і навичок у школярів, проблеми організації продуктивної праці учнів, їхнього всебічного розвитку, виховання та професійного самовизначення в процесі трудового навчання, залучення школярів до творчої технічної діяльності, вдосконалення матеріальної бази трудового навчання, здійснення початкового професійного навчання старшокласників, диференціації та індивідуалізації трудового навчання тощо.

З проголошенням незалежності України (1991) Дмитро Олександрович брав найактивнішу участь у розбудові національної школи. За його керівництва розроблено підпрограму «Трудова підготовка» до Державної національної програми «Освіта (Україна XXI століття)» (1994), проект «Державного стандарту загальної середньої освіти в Україні («Технології»)» (1997), проект концепції «Трудове навчання у 12-річній загальноосвітній школі» (2001).

В пам’ять видатного вченого – педагога, вже 11 років поспіль кафедрою теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп’ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова для студентів, аспірантів, докторантів, викладачів, науковців щорічно проводиться Міжнародна науково-практична конференція «Трудове навчання та технології»: сучасні реалії та перспектива розвитку» присвячена пам’яті доктора педагогічних наук, професора, академіка Дмитра Олександровича Тхоржевського

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ, КРЕСЛЕННЯ ТА КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР «МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

UNIWERSYTET OPOLSKI INSTYTUT NAUK PEDAGOGICZNYCH
ПІВДЕННО-СХІДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛІВСТВА НОРВЕГІЯ
УНІВЕРСИТЕТ М. ЖЕШУВ РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА
УНІВЕРСИТЕТ М. УМЕО КОРОЛІВСТВО ШВЕЦІЯ

ПРОГРАМА

XI Міжнародної науково-практичної конференції
пам'яті академіка Дмитра Олександровича Тхоржевського
«трудове навчання і технології: сучасні реалії та перспективи розвитку»

27 травня 2022 року, м. Київ

Київ, 2022

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова організаційного комітету

Андрущенко В.П. – академік НАПН України, член-кореспондент НАН України, доктор філософських наук, професор, ректор Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Заступники голови організаційного комітету

Торбін Г.М. – доктор фізико-математичних наук, професор, проректор з наукової роботи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Корець М.С. – доктор педагогічних наук, професор, проректор із науково-педагогічної та адміністративно-господарчої роботи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Вєтров І.Г. – кандидат історичних наук, професор, проректор з навчально-методичної роботи гуманітарних факультетів Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Стрижак О.Є. – доктор технічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з наукової роботи Національного центру «Мала академія наук України»

Гедзик А.М. – доктор педагогічних наук, професор, перший проректор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Ткачук С.І. – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету інженерно-педагогічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Чернова Т.Ю. – кандидат педагогічних наук, в.о. декана Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Голіяд І.С. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Члени організаційного комітету

Жерноклеєв І.В. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Кільдерова Л.В. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Козієнко О.В. – викладач кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Лозовецька В.Т. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Маркусь І.С. – старший викладач кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Науменко В.Я. – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Олефіренко Т.О. – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Савченко І.М. – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, учений секретар Національного центру «Мала академія наук України»;

Харламенко В.Б. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Тропіна М.А. – секретар кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

ПРИВІТАННЯ УЧАСНИКАМ КОНФЕРЕНЦІЇ

https://meet.google.com/cms-xcdp-fov

Кільдеров Дмитро Едуардович, доктор педагогічних наук, професор, декан Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Торбін Григорій Мирославович, доктор фізико-математичних наук, професор, проректор з наукової роботи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Вєтров Ігор Георгійович, кандидат історичних наук, професор, проректор з навчально-методичної роботи гуманітарних факультетів Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Корець Микола Савич, доктор педагогічних наук, проректор із науково-педагогічної та адміністративно-господарчої роботи, професор кафедри загальнотехнічних дисциплін Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

Стрижак Олександр Євгенійович, доктор технічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з наукової роботи Національного центру «Мала академія наук України»

Гедзик Андрій Миколайович, доктор педагогічних наук, професор, перший проректор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Ткачук Станіслав Іванович, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету інженерно-педагогічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ПРИВІТАННЯ ВІД КОЛЕГ З ЛИТВИ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

КОРЕЦЬ МИКОЛА САВИЧ, доктор педагогічних наук, проректор із науково-педагогічної та адміністративно-господарчої роботи, професор кафедри загальнотехнічних дисциплін Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОГО ДИЗАЙНУ СТАРШОКЛАСНИКІВ В УМОВАХ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ

АНДРОЩУК ІРИНА ВАСИЛІВНА, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету

СПІВПРАЦЯ ЗІ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

ГАЙДАМАКА ОЛЕНА ВАСИЛІВНА, кандидат педагогічних наук, начальник відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту загальної середньої освіти в Новій українській школі ДНУ Інституту модернізації змісту освіти

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: ПЕДАГОГІЧНІ АКЦЕНТИ У НАВЧАННІ УЧНІВ

ГУРЕВИЧ РОМАН СЕМЕНОВИЧ, доктор педагогічних нак, професор, дійсний член (академік) НАПН України, директор Навчально-наукового інституту педагогіки, психології, підготовки фахівців вищої кваліфікації Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ-ІНФОРМАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ - ЗАПОРУКА ЗДОРОВ'Я ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

КОПЕЛЬЧАК МИХАЙЛО ПАВЛОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент, директор ВСП «Львівський Навчально-науковий центр професійної освіти» Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

УМОВИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ

КУЛИК ЄВГЕН ВОЛОДИМИРОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри основ виробництва та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ В ТЕХНОЛОГІЧНІЙ ОСВІТІ

КУРОК ВІРА ПАНАСІВНА, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

ПЕРСПЕКТИВИ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ МАЙБУТНІМИ ВЧИТЕЛЯМИ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЛОЗОВЕЦЬКА ВАЛЕНТИНА ТЕРЕНТІЇВНА, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики технологічно освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

МАЧАЧА ТЕТЯНА СВЯТОСЛАВІВНА, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу технологічної освіти Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України

ІННОВАЦІЇ БАЗОВОЇ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛ

ОЛЕФІРЕНКО ТАРАС ОЛЕКСІЙОВИЧ, кандидат педагогічних наук, професор, декан факультету педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

НАБУТТЯ ІНЖЕНЕРНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ШКОЛЯРАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ТА ПІСЛЯВОЄННОГО СТАНУ

ПРИГОДІЙ МИКОЛА АНАТОЛІЙОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри промислової інженерії та сервісу Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙ НА ПЛАТФОРМІ ВЕБ-КОНФЕРЕНЦІЙ

СТЕШЕНКО ВОЛОДИМИР ВАСИЛЬОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та практики технологічної та професійної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

МОДЕЛЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ОСНОВІ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ

ТИТАРЕНКО ВАЛЕНТИНА ПЕТРІВНА, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ДОСВІД ПІДГОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ В ПОЛТАВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

ТИТОВА НАТАЛІЯ МИХАЙЛІВНА, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної підготовки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

МЕТОДОЛОГІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІДХОДІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

ТКАЧУК СТАНІСЛАВ ІВАНОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету інженерно-педагогічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ОНОВЛЕНОГО ЗМІСТУ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЮРЖЕНКО ВОЛОДИМИР ВАСИЛЬОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики технологічної освіти та комп'ютерної графіки Університету Григорія Сковороди в Переяславі

СЕНСОВІ ПАРАЛЕЛІ У ПІДХОДАХ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ І ПРАГМАТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ НАУКОВИХ ШКІЛ В. А. ЛАЯ І Д. ДЬЮЇ

ЯШАНОВ СЕРГІЙ МИКИТОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри інформаційних систем і технологій Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

МЕТОДИ АКТИВІЗАЦІЇ СПРИЙНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

ЗАСІДАННЯ СЕКЦІЙ

АГАЛЕЦЬ ІННА ОЛЕКСАНДРІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського НАПН України

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ АНАЛІТИЧНИХ Й РЕФЕРАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ

АНДРОЩУК ІГОР ПЕТРОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ У ЗВО В КОНТЕКСТІ АКРЕДИТАЦІЙНИХ ВИМОГ.

АНІСІМОВА МАРІЯ ІВАНІВНА, магістрантка Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ

БЕРБЕЦ ВІТАЛІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

КОНЦЕПТУАЛЬНІ РІВНІ ДОПОМОГИ СТАРШОКЛАСНИКАМ У ПРОФЕСІЙНОМУ ТА ОСОБИСТІСНОМУ САМОВИЗНАЧЕННІ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

БЕРБЕЦ ТЕТЯНА МИКОЛАЇВНА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ОСВІТИ У ФОРМАТІ КОМПЕТЕНТНІСТНОГО ПІДХОДУ

БІЛЕВИЧ СВІТЛАНА ВІКТОРІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

БІЛИК ВІКТОРІЯ ВОЛОДИМИРІВНА, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОЄКТУВАННЯ ШВЕЙНОГО ВИРОБНИЦТВА» МАЙБУТНІМ БАКАЛАВРАМ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

БІЛОБРОВ ОКСАНА БОРИСІВНА, аспірантка Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ

БІРУК ВОЛОДИМИР ПИЛИПОВИЧ, вчитель креслення та технологій Красногорівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ст. м. Красногорівці Полтавської області, відмінник освіти України, учитель-методист

ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

БЛИЗНЮК МИКОЛА МИКОЛАЙОВИЧ, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри виробничо-інформаційних технологій та безпеки життєдіяльності Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ВАКУЛЕНКО НАДІЯ ІВАНІВНА, аспірантка кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ОСВІТНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НА БАЗІ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ЦЕНТРУ ВИШИВКИ ТА КИЛИМАРСТВА

БОРДЮК ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформаційних систем і технологій Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «РЕМОНТ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ ПК»

БОРИСОВА ТЕТЯНА МИКОЛАЇВНА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри основ виробництва та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ЕРГОНОМІЧНИЙ СКЛАДНИК У ТВОРЧИХ ПРОЄКТАХ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

БОСТАН КАТЕРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА, магістрант Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, спеціальність «Середня освіта. (Трудове навчання та технології)»

ІНФОГРАФІКА ЯК ЗАСОБ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ

БУДЗЯНІВСЬКА НАТАЛІЯ СТЕПАНІВНА, викладач кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ГРАФІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

БУРДУН ВІКТОР ВАСИЛЬОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри технологій виробництва і професійної освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

БУРИК МАРИНА СЕРГІЇВНА, аспірант Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

ВАЙНТРАУБ МАРК АБРАМОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики професійної підготовки Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЇ І КРЕСЛЕННЯ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ВАСЕНКО ВАЛЕНТИНА ВАСИЛІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки, теорії і методики початкової освіти Університету Григорія Сковороди в Переяславі

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО РОБОТИ В «ТЕХНОЛОГІЧНІЙ ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ» ЗАЛУЧЕННЯМ ДО МІЖНАРОДНИХ ПРОЕКТІВ

ВАСЕНКО ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і методики технологічної освіти та комп'ютерної графіки Університету Григорія Сковороди в Переяславі

РЕАЛІЗАЦІЯ МОЖЛИВОСТЕЙ STIAM ОСВІТИ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ЗЗСО ІІ СТУПЕНЯ

ВАСЕНКО ОЛЕКСАНДР ВАСИЛЬОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри цифрових технологій навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ДИДАКТИЧНИМИ ЗАСОБАМИ 3D ДРУКУ

ВАСИЛЕВСЬКА ТЕТЯНА ІВАНІВНА, вчитель трудового навчання та технологій Дмитрушківського ліцею Дмитрушківської сільської ради Уманського району Черкаської області

КОНЦЕПТУАЛЬНІ РІВНІ ДОПОМОГИ СТАРШОКЛАСНИКАМ У ПРОФЕСІЙНОМУ ТА ОСОБИСТІСНОМУ САМОВИЗНАЧЕННІ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

ВАСИЛЕНКО ОЛЬГА ОЛЕКСІЇВНА, асистент кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

ЕКОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

ВІКТОРОВА ПОЛІНА ЄВГЕНІВНА, аспірантка кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ЗМІСТУ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ НА ЗАСАДАХ ВАЛЬДОРФСЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ

ВІТРУК ОЛЬГА АНАНІЇВНА, викладач Володимир-Волинського педагогічного фахового коледжу ім. А. Ю. Кримського Волинської обласної ради

ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

ВОВК НАДІЯ ВАЛЕНТИНІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і практики технологічної та професійної освіти, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

ГЕРНІЧЕНКО ІВАН ІВАНОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету

РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ УМІНЬ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ

ГОЛІЯД ІРИНА СЕМЕНІВНА, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

ГОНЧАР ОЛЕКСАНДР АНАТОЛІЙОВИЧ, аспірант кафедри теорії та методики професійної підготовки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ДО ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕКИ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

ГРИЦЕНКО ЛАРИСА ОЛЕКСАНДРІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти факультету технологій і дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ФАХОВОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ СВІТИ

ГУЗЕНКО ОКСАНА ВІКТОРІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту Комунального закладу Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

ПРОБЛЕМА ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ УЧНЯ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ

ДЕБРЕ ОЛЕКСІЙ СЕРГІЙОВИЧ, асистент кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

РЕАЛІЗАЦІЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ТРУДОВОМУ НАВЧАННІ

ДЕДЕНЄВ ОЛЕКСАНДР ЮРІЙОВИЧ, аспірант кафедри теорії та методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ І МОРАЛЬНО-ДУХОВНОЇ ЦІННІСНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ 5-Х КЛАСІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

ДЖЕВАГА ГРИГОРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, психології і методики технологічної освіти, Навчально-науковий інститут професійної освіти та технологій Національного унівеситету "Чернігівський колегіум" імені Т.Г. Шевченка

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ СЕРВІСІВ ВІДЕО КОНФЕРЕНЦІЙ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ТЕХНОЛОГІЙ

ДИНЬКО ВОЛОДИМИР АНАТОЛІЙОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп’ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ У ПЕРІОД ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

ДОРОШЕНКО АНГЕЛІНА ОЛЕКСАНДРІВНА, магістрантка факультету дошкільної та технологічної освіти Криворізького державного педагогічного університету

ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ОСВІТНІХ ТРАЄКТОРІЙ УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

ДУБОВА НАТАЛІЯ ВЯЧЕСЛАВІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти та технологій за профілями Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОСНОВІ РОЗВИТКУ ОСОБИСТІСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

ДУБОВИК ОКСАНА ВІКТОРІВНА, викладач кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ДВОРІЧНИХ КОЛЕДЖАХ США

ДУБНИЦЬКА ОЛЕКСАНДРА МИРОНІВНА, викладач кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ МАЙБУТНІМИ ВЧИТЕЛЯМИ ТЕХНОЛОГІЙ

ЖЕРНОКЛЄЄВ ІГОР ВАСИЛЬОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії і методики технологічно освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ ПРОФЕСІЙНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІМИ ВУЧИТЕЛЯМИ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАЯЦЬ ІГОР БОГДАНОВИЧ, магістрант Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, спеціальність «Середня освіта. (Трудове навчання та технології)»

ПРОБЛЕМИ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ЗАКАБЛУК СВІТЛАНА ОЛЕКСАНДРІВНА, магістрантка кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗІНЧЕНКО АЛЬБІНА ВАЛЕРІЇВНА, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри професійної освіти та комп'ютерних технологій, Глухівський національний педагогічний університет імені О. Довженка.
ЗІНЧЕНКО ІЛЛЯ ВОЛОДИМИРОВИЧ, вчитель Глухівського закладу загальної освіти І-ІІІ ступенів № 6

КОМПЛЕКСНІ УЧНІВСЬКІ ПРОЄКТИ З ФІЗИКИ І ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

ІМАНОВА СЕВІНДЖ ФАЗАІР КИЗИ, аспірантка кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

СТИМУЛЮВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ШКОЛЯРІВ РАННЬОГО ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ІНТЕГРОВАНОЇ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

ІЩЕНКО СВІТЛАНА МИХАЙЛІВНА, доктор PhD 015 Професійна освіта, старший викладач кафедри промислової інженерії та сервісу Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

КАЛЯЗІН ЮРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ, кандидат технічних наук, доцент кафедри основ виробництва та дизайну факультету технологій і дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

КІЛЬДЕРОВА ЛІЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп’ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ У ПОВОЄННИЙ ЧАС

КІСЬ АЛЛА ВОЛОДИМИРІВНА, аспірантка кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

РОЛЬ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ

КОЗІЄНКО ОЛЕНА ВАСИЛІВНА, викладач кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

КОЛІСНИК ЄВГЕНІЙ ОЛЕГОВИЧ, аспірант кафедри теорії та методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ТЕХНОЛОГІЇ ТЕАТРАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧКИ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 5-9 КЛАСІВ В ПРОЦЕСІ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

КОЛІСНИК-ГУМЕНЮК ЮЛІЯ ІГОРІВНА, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

КОНДОР МАРІАННА ЮРІЇВНА, аспірантка кафедри основ виробництва та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

КОМУНІКАТИВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

КОНДЕЛЬ ВОЛОДИМИР МИКОЛАЙОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри виробничо-інформаційних технологій та безпеки життєдіяльності Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОЕКТУВАННЯ ШВЕЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ» У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

КОНДРАТЕНКО МАРИНА ДМИТРІВНА, аспірантка кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВИСТАВКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

КОРЕЦЬ ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформаційних систем і технологій Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

КОРНИЦЬКА ЛАРИСА АНАТОЛІЇВНА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ОПАНУВАННЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

КОСАРЄВА ОЛЬГА ЛЕОНІДІВНА, магістрантка факультету дошкільної та технологічної освіти Криворізького державного педагогічного університету

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

КОСЯК ІННА ВАСИЛІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри промислової інженерії та сервісу Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «РОБОТА В МАТЕРІАЛІ»

КРАВЧЕНКО ЛЕСЯ ВАСИЛІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри техніко-технологічних дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ФОРМУВАННЯ КАР'ЄРНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЗДОБУВАЧІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

КРИНИЦЬКА ЛЮБОМИРА ЯРОСЛАВІВНА, кандидат педагогічних наук, викладач кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету НПУ імені М. П. Драгоманова

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

КУБСЬКА ЛАРИСА ІВАНІВНА, викладач кафедри теорії та методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

АКТИВНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ УЧНІВ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ

КУДРЯ ОКСАНА ВОЛОДИМИРІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри виробничо-інформаційних технологій та безпеки життєдіяльності Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ОРЛОВА НАТАЛІЯ СТАНІСЛАВІВНА, кандидат педагогічних наук, асистент кафедри основ виробництва та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка.

АРТ-ТЕРАПІЯ МАЙСТЕР-КЛАСІВ З ПРИКЛАДНИХ ВИДІВ ТВОРЧОСТІ: З ДОСВІДУ РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ ТИМЧАСОВО ПЕРЕСЕЛЕНИХ СІМЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ

КУРАТНІК ТЕТЯНА ВІКТОРІВНА, учитель трудового навчання та технологій, Ліцей №14 «Здоров'я» Полтавської міської ради

ІНСТРУМЕНТИ ВЧИТЕЛЯ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

ЛАПАЄНКО СВІТЛАНА ВОЛОДИМИРІВНА, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ АНАЛІТИЧНИХ Й РЕФЕРАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ

ЛІВШУН ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ОБРОБКИ ДЕРЕВИНИ

ЛИСЕНКО ЛАРИСА ПЕТРІВНА, аспірантка кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

УРОКИ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ, ЯК МЕТОД СОЦІАЛІЗАЦІЇ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

ЛИТВИН ОЛЬГА МИКОЛАЇВНА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

ЛУКАШЕНКО КАТЕРИНА ВІКТОРІВНА, аспірант кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

НЕОБХІДНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ САПР В ГРАФІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЛУБ НАДІЯ ІВАНІВНА, заступник директора з навчально-виховної роботи, викладач І категорії, ДНЗ «Львівське ВПХУ»

З ДОСВІДУ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ»

ЛЮМАХ НАТАЛІЯ ВІКТОРІВНА, магістрантка кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИЙОМІВ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

ЛЯШЕНКО СВІТЛАНА ВАЛЕНТИНІВНА, аспірантка кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

РЕАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ НУШ

МАЄВСЬКА ОЛЬГА МИКОЛАЇВНА, аспірантка Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ЗАСТОСУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО КОУЧИНГУ ЯК ІННОВАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ГРАФІЧНОЇ ТА ХУДОЖНЬО-ПРАКТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

МАКАРЕНКО ЛЕСЯ ЛЕОНІДІВНА, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інформаційних систем і технологій Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ХМАРО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КУЛЬТУРИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗВО

МАЛИХІН АНДРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Бердянського державного педагогічного університету

МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ: ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

МАРКУСЬ ІРИНА СЕРГІЇВНА, старший викладач кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

МАРЧЕНКО СТАНІСЛАВ СЕРГІЙОВИЧ, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

ВИКОРИСТАННЯМ СИСТЕМ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПРОЄКТУВАННЯ В ПРОЦЕСІ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

МАТІЙКІВ ІРИНА МИКОЛАЇВНА, кандидат психологічних наук, старший дослідник, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ПСИХОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

МАЧАЧА ТЕТЯНА СВЯТОСЛАВІВНА, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу технологічної освіти Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ГІМНАЗІЇ

МІЗАН ІРИНА МИКОЛАЇВНА, студентка факультету дошкільної та технологічної освіти Криворізького державного педагогічного університету

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УЧНІВ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ РОЗРОБКИ ТВОРЧОГО ПРОЕКТУ «ЕВТЕНТИЧНІ СТРАВИ УКРАЇНСЬКОЇ КУХНІ»

МИХАЙЛЕНКО НАТАЛІЯ ГРИГОРІВНА, магістрантка кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОЗНАКИ КЛАСНО-УРОЧНОЇ СИСТЕМИ В ШКОЛАХ УКРАЇНИ

МОРОЗОВА ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА, асистент Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

ЗМІСТ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ЕТАПУ ПРОЕКТУВАННЯ ВИРОБІВ З ТЕКСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ У ТЕХНІЦІ ПЕЧВОРК

ОМЕЛЬЧУК ОЛЕКСАНДР ВАСИЛЬОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент, кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка

ПРОЄКТУВАННЯ ТА ВИКОНАННЯ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ У ВИГЛЯДІ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ

НАГАЙЧУК ОЛЕНА ВАЛЕРІЇВНА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри техніко-технологічних дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

РОЛЬ ДИСЦИПЛІН КАФЕДРИ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН, ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ У РОЗВИТКУ ТЕХНІЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

НАЗАРЕНКО АНАСТАСІЯ ВІКТОРІВНА, аспірант кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

СУЧАСНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ГРАФІЧНИМ ДИСЦИПЛІНАМ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ І ТЕХНОЛОГІЇ

НЕМЧЕНКО ЮРІЙ ВЛАДИСЛАВОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальнотехнічних дисциплін та охорони праці Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

ОСВІТНІ МОДЕЛІ В УМОВАХ ВІДДАЛЕНОГО НАВЧАННЯ

НЕСТЕРЕНКО АЛЬОНА СЕРГІЇВНА, аспірант кафедри ТПТПО ДВНЗ «ДДПУ»

ПРОЕКТНА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ РІЗНОМАНІТНОСТІ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

НЕСТЕРЕНКО НАТАЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА, магістрантка кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

НЕСТЕРОВА ЛЮБОВ ВОЛОДИМИРІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент, вихователь комунального закладу освіти «Криворізького обласного ліцею-інтернату для сільскої молоді»

РЕАЛІІ І ПЕСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ ІНТЕРЕСІВ ВИПКСКНИКІВ «КОЛІ»

НОГА АНАСТАСІЯ СЕРГІЇВНА, магістрантка спеціальності «Середня освіта (Трудове навчання та теїнології)» Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

ЗАСТОСУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО КОУЧИНГУ ЯК ТЕХНОЛОГІЇ РОЗКРИТТЯ ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТ

ПАВЛОВ ЮРІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО САМОРОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСОБИСТОСТІ

ПАВЛЮК ЛЮБОВ ВОЛОДИМИРІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальнотехнічних дисциплін та охорони праці Інженерно-педагогічного факультету Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ТЕХНОЛОГІЧНІЙ ОСВІТІ

ПАНЬКІВ ЯРОСЛАВ РОМАНОВИЧ, магістрант кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

РАДЧЕНКО ОЛЕКСАНДР АНАТОЛІЙОВИЧ, кандидат педагогічних наук, викладач Комунального закладу «Прилуцький гуманітарно-педагогічний фаховий коледж імені Івана Франка» Чернігівської обласної ради

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ГЕНЕРАЦІЇ КРЕАТИВНИХ ІДЕЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

РИСЬ ОКСАНА ОЛЕКСАНДРІВНА, аспірантка кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

НАВЧАННЯ УЧНІВ 9 КЛАСІВ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОЕКТУВАННЯ ВЛАСНОГО СТИЛЮ

РЯБЕЦЬ ІВАН СЕРГІЙОВИЧ, здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету математики, природничих наук та технологій Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький

ЗАСТОСУВАННЯ ПЛАТФОРМИ TWITCH В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

РЯБЕЦЬ СЕРГІЙ ІВАНОВИЧ, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики технологічної підготовки, охорони праці та безпеки життєдіяльності Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький

ЗАСТОСУВАННЯ ПЛАТФОРМИ TWITCH В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

САВЕНКОВ ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ, старший викладач кафедри інформаційних систем і технологій Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

АКТУАЛЬНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ОСНОВ СХЕМОТЕХНІКИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ІТ-ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

САВЧЕНКО АНАСТАСІЯ ГРИГОРІВНА, аспірантка кафедри теорії та методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ ТА НАСТАНОВИ ВІКТОРА СИДОРЕНКА ЩОДО ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

САВЧЕНКО ОЛЕНА ЛЕОНІДІВНА, завідувач лабораторії кафедри промислової інженерії та сервісу Інженерно-педагогічного факультету Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ПОЄДНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗДОБУТКІВ З ТЕОРЕТИЧНИМИ НАПРАЦЮВАННЯМИ В ПРОЦЕСІ РОЗКРИТТЯ В УЧНЯХ БАЗОВОЇ ШКОЛИ ЗДАТНОСТІ ДО КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

САВЧЕНКО ЯРОСЛАВ ВОЛОДИМИРОВИЧ, аспірант, науковий співробітник Інституту обдарованої дитини НАПН України

ЄМЕЦЬ ВІКТОРІЯ ВАСИЛІВНА, науковий співробітник відділу інформаційно-дидактичного моделювання Національного центру «Мала академія наук України»

ПРОЄКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ІНТЕРАКТИВНОГО МУЗЕЮ НАУКИ МАЛОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

САМБОРСЬКА ОЛЕНА ВАЛЕНТИНІВНА, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІНФОРМАТИКИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ СЕРВІСІВ ВЕБ 2.0 ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОНЛАЙН-УРОКІВ

СВІТЛИЧНИЙ ГЕННАДІЙ ІВАНОВИЧ, вчитель Великобузівського навчально-виховного комплексу "Загальноосвітній навчальний заклад І - ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад" Шишацької селищної ради Полтавської області

ДОСВІД СТВОРЕННЯ СУЧАСНОЇ ШКІЛЬНОЇ МАЙСТЕРНІ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

СВИРИДЮК НАТАЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА, аспірантка кафедри основ виробництва та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ЕТНОГРАФІКИ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

СЕМЕРЕНКО ЖАННА МИКОЛАЇВНА, аспірант кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПРОЕКТНО-ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

СИМОНЕНКО КАТЕРИНА ПАВЛІВНА, аспірант Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОГО ДИЗАЙНУ МАЙБУТНІМИ МОЛОДШИМИ БАКАЛАВРАМИ З ІНФОРМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

СЛАБОШЕВСЬКА ТЕТЯНА МИКОЛАЇВНА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних систем і технологій Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК СКЛАДОВА КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

СЛІПЧИШИН ЛІДІЯ ВАСИЛІВНА, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО КЕРІВНИЦТВА ТЕХНІЧНОЮ ТВОРЧІСТЮ

СОТНІЧОК ОЛЕКСАНДР СЕРГІЙОВИЧ, аспірант кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УЧНІВ 5-6 КЛАСІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИГОТОВЛЕННЯ ВИРОБІВ ІЗ ФАНЕРИ

СРІБНА ЮЛІЯ АНАТОЛІЇВНА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

СУЧАСНІ ОСВІТНЬО-ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

СУСЛА НАТАЛІЯ МИКОЛАЇВНА, кандидат педагогічних наук, старший викладач Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ГРАФІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ПРОЕКЦІЙНОГО КРЕСЛЕННЯ

ТИТАРЕНКО ВАЛЕНТИНА ПЕТРІВНА, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ЧЕРНЯВСЬКИЙ ТАРАС ВІКТОРОВИЧ, аспірант кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ

ТИТАРЕНКО ВАЛЕРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри виробничо-інформаційних технологій та безпеки життєдіяльності Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ВИКОРИСТАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ УЧНІВ ПРОЄКТУВАННЮ ВИРОБІВ

ТИТАРЕНКО ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРІВНА, кандидат сільсько-господарських наук, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА ЯК ТВОРЧИЙ КОМПОНЕНТ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ТИТАРЕНКО ІГОР ВАЛЕРІЙОВИЧ, магістрант кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНІЙ ТЕХНОЛОГІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ

ТКАЧЕНКО ЛЮДМИЛА АНАТОЛІЇВНА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних систем і технологій Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

КОНТРОЛЬ УСПІШНОСТІ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ДЛЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНОГО ONLINE ТЕСТУВАННЯ

ТОЛМАЧОВ ВОЛОДИМИР СЕРГІЙОВИЧ, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ОНЛАЙН СЕРВІСІВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ГРУПОВОЇ РОБОТИ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

ТРОПАК БОГДАН СЕРГІЙОВИЧ, аспірант, асистент кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

РОЛЬ ЦИФРОВОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ТРОПІНА МАРІЯ АНДРІЇВНА, магістрант Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, спеціальність «Середня освіта. (Трудове навчання та технології)»

ДОДАТКОВІ МОЖЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ФЕДОРЕНКО ІГОР ВАСИЛЬОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних систем і технологій Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ТЕНДЕНЦІЇ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

ХАРЛАМЕНКО ВАЛЕНТИНА БОРИСІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

РОЗВИТОК ТРАНСВЕРСАЛЬНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ ПОЛІПРОФЕСІНАЛІЗМУ

ХИЩЕНКО ОЛЕГ ОЛЕКСАНДРОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти та комп'ютерної графіки, Університет Григорія Сковороди в Переяславі

ЗАСТОСУВАННЯ ІКТ ПРИ ВИВЧЕННІ ЗДОБУВАЧАМИ КУРСУ МАТЕРІАЛОЗНАВСТВО І ТЕХНОЛОГІЇ КОНСТРУКЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ

ХОМИЧ ОЛЬГА ВОЛОДИМИРІВНА, вчитель середньої загальноосвітньої школи І-ІІІ ст. № 67 м. Києва, аспірантка кафедри технологічної та професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

ВПРОВАЛЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ STEM-ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

ХОРУЖЕНКО ТЕТЯНА АНАТОЛІЇВНА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри технологічної та професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

ОСНОВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЇ

ХРЕНОВА ВІКТОРІЯ ВАЛЕРІЇВНА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ДО ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ХУДОЖНЬОГО ОБРОБЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ

ЦІСАРУК ВІТАЛІЙ ЮРІЙОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧИХ ПРОЄКТІВ У ФОРМІ ІНТЕГРОВАНИХ STEM-ПРОЄКТІВ

ЦІСАРУК ІРИНА ВАСИЛІВНА, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

ФОРМУВАННЯ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТОСТІ

ЧЕРНИШОВ СЕРГІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ, аспірант кафедри теорії та практики технологічної та професійної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ДО ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

ЧЕРНОВА ТЕТЯНА ЮРІЇВНА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТА: ЦІННОСТІ ПІСЛЯВОЄННОГО ПЕРІОДУ

ЧИКАЛОВА ТЕТЯНА ЮРІЇВНА, студентка Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК ТА ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНОГО ДИЗАЙНУ

ШАПОВАЛ АНДРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ, магістрант кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ДИДАКТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

ШАУРА АЛІНА ЮРІЇВНА, кандидат педагогічних наук, завідувач аспірантурою Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

ШЕВЕЛЬ БОРИС ОЛЕКСАНДРОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

ШЕВЧЕНКО ВОЛОДИМИР ВІКТОРОВИЧ, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальнотехнічних дисциплін та охорони праці Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ІНФОРМАЦІЙНО - ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ В СИСТЕМІ ІНФОРМАТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

ШЕВЧЕНКО ЮЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА, аспірантка кафедри загальнотехнічних дисциплін та охорони праці Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, ЗДО 184

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ПРАЦІ

ШЕВЧУК БОРИС ВІКТОРОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформаційних систем і технологій Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПРИ ФОРМУВАННІ ІНФОРМАТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ШЕРЕМЕТЬЄВА СВІТЛАНА ГЕННАДІЇВНА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОЕКТУВАННЯ ОСВІТНІХ ТРЕНІНГІВ»

ШНІТКОВА ЛЕСЯ МИХАЙЛІВНА, магістрантка кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ПОЕТАПНІСТЬ ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ РОЗУМОВИХ ДІЙ ТА ТРУДОВИХ ВМІНЬ І НАВИЧОК

ШПИЛЬОВИЙ ЮРІЙ ВІКТОРОВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних систем і технологій Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРОВАДЖЕННЯ SMART-ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

ЮЩЕНКО АЛЬОНА ПЕТРІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформаційних систем і технологій Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ GOOGLE FORMS ДЛЯ СТВОРЕННЯ ТЕСТІВ ТА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

ЯКИМОВИЧ ТЕТЯНА ДМИТРІВНА, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ПРОФЕСІЙНІ ПРОБИ ЯК КОМПОНЕНТ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФІЛЬНОГО І ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

ЯКОВЛЄВА ВІКТОРІЯ АНАТОЛІЇВНА, доктор педагогічних наук, професор Криворізького державногой педагогічного університету

ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ОСВІТНІХ ТРАЄКТОРІЙ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ

Dr hab., prof. UO, **EUGENIA KARCZ-TARANOWICZ**, Uniwersytet Opolski, Instytut Nauk Pedagogicznych, Polska

WARTOŚCI I PLANY ŻYCIOWE POLSKICH STUDENTÓW W WARUNKACH ZMIAN SPOŁECZNYCH

Dr hab. inż. **FABIAN ANDRUSZKIEWICZ,** prof. UO, Uniwersytet Opolski, Instytut Nauk Pedagogicznych, Polska

NAUCZYCIEL KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO WOBEC WYZWAŃ EDUKACYJNYCH WIELOKULTUROWEGO ŚRODOWISKA W DOBIE ZAGROŻENIA EPIDEMIOLOGICZNEGO

Dr hab. prof. UO, **EDWARD NYCZ,** Uniwersytet Opolski, Instytut Nauk Pedagogicznych, Polska

PRZEDSIĘBIORCZY STUDENCI – PROJEKTY WSPOMAGANIA STUDENTÓW PEDAGOGIKI NA RYNKU PRACY

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ УЧАСНИКІВ

XI Міжнародної науково-практичної конференції
пам’яті академіка Дмитра Олександровича Тхоржевського
«ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ І ТЕХНОЛОГІЇ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

27 травня 2022 року, м. Київ

ЗМІСТ

АГАЛЕЦ І. ЛАПАЄНКО С. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ АНАЛІТИЧНИХ Й РЕФЕРАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ 40

БЕРБЕЦ В. ВАСИЛЕВСЬКА Т. КОНЦЕПТУАЛЬНІ РІВНІ ДОПОМОГИ СТАРШОКЛАСНИКАМ У ПРОФЕСІЙНОМУ ТА ОСОБИСТІСНОМУ САМОВИЗНАЧЕННІ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ 45

БЕРБЕЦ Т. ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ОСВІТИ У ФОРМАТІ КОМПЕТЕНТНІСТНОГО ПІДХОДУ..... 49

БІЛОБРОВ О. ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ..... 52

БОРИСОВА Т. ЕРГОНОМІЧНИЙ СКЛАДНИК У ТВОРЧИХ ПРОЕКТАХ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ 55

БУРДУН В. ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ..... 58

ВАЙНТРАУБ М. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЇ І КРЕСЛЕННЯ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 62

ГОЛІЯД І. ТРОПІНА М. ДОДАТКОВІ МОЖЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 65

ДЕДЕНЄВ О. ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ І МОРАЛЬНО-ДУХОВНОЇ ЦІННІСНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ 5-х КЛАСІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ..... 70

ДУБОВА Н. ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОСНОВІ РОЗВИТКУ ОСОБИСТІСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ 73

КІДЬДЕРОВА Л. ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМОВАНОГО КОНТРОЛЮ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ..... 76

КІСЬ А. РОЛЬ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ 80

КОНДЕЛЬ В. КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОЄКТУВАННЯ ШВЕЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ» У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ..... 83

КРАВЧЕНКО Я. ФОРМУВАННЯ КАР'ЄРНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЗДОБУВАЧІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ 88

КУДРЯ О. ОРЛОВА Н. АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНИЙ ЕФЕКТ МАЙСТЕР-КЛАСІВ ІЗ ПРИКЛАДНИХ ВИДІВ ТВОРЧОСТІ: З ДОСВІДУ РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ ТИМЧАСОВО ПЕРЕСЕЛЕНИХ СІМЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ..... 91

КУЛИК Є. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДИЗАЙНУ В ГАЛУЗІ ТЕХНОЛОГІЙ 96

КУРАТНІК Т. ІНСТРУМЕНТИ ВЧИТЕЛЯ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ . 101

МАЧАЧА Т. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ГІМНАЗІЇ..... 106

НАГАЙЧУК О. РОЛЬ ДИСЦИПЛІН КАФЕДРИ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН, ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ У РОЗВИТКУ ТЕХНІЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ 112

НЕМЧЕНКО Ю. ОСВІТНІ МОДЕЛІ В УМОВАХ ВІДДАЛЕНОГО НАВЧАННЯ..... 116

РАДЧЕНКО О. ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ГЕНЕРАЦІЇ КРЕАТИВНИХ ІДЕЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ..... 120

РИСЬ О. НАВЧАННЯ УЧНІВ 9 КЛАСІВ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОЕКТУВАННЯ ВЛАСНОГО СТИЛЮ 126

РЯБЕЦЬ С РЯБЕЦЬ І. ЗАСТОСУВАННЯ ПЛАТФОРМИ TWITCH В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ 130

САВЧЕНКО Я. ЄМЕЦЬ В. ПРОЄКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ІНТЕРАКТИВНОГО МУЗЕЮ НАУКИ МАЛОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ 133

СЕМЕРЕНКО Ж. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПРОЕКТНО-ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ..... 137

СЛІПЧИШИН Л. УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО КЕРІВНИЦТВА ТЕХНІЧНОЮ ТВОРЧІСТЮ 143

СТЕШЕНКО В. МОДЕЛЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ОСНОВІ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ 148

ТКАЧЕНКО Л. КОНТРОЛЬ УСПІШНОСТІ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНОГО ONLINE ТЕСТУВАННЯ..... 152

ЦІСАРУК В. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧИХ ПРОЄКТІВ У ФОРМІ ІНТЕГРОВАНИХ STEM-ПРОЄКТІВ 155

ЦІСАРУК І. ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТОСТІ..... 159

ЧЕРНИШОВ С. ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ДО ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ..... 161

ШЕВЧЕНКО В. ІНФОРМАЦІЙНО - ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ В СИСТЕМІ ІНФОРМАТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ. 165

ШЕВЧЕНКО Ю. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ПРАЦІ 168

ЮРЖЕНКО В. СЕНСОВІ ПАРАЛЕЛІ У ПІДХОДАХ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ І ПРАГМАТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ НАУКОВИХ ШКІЛ В. А. ЛАЯ І Д. ДЬЮЇ..... 170

ЯКИМОВИЧ Т. ПРОФЕСІЙНІ ПРОБИ ЯК КОМПОНЕНТ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФІЛЬНОГО І ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ 175

Інна Агалець,
к. пед.н., доцент,
Державна науково-педагогічна бібліотека України
імені В. О. Сухомлинського,
НАПН України
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-5071-9019

Світлана Лапаєнко,
к. пед. н., старший науковтй співробітник,
Державна науково-педагогічна бібліотека України
імені В. О. Сухомлинського,
НАПН України
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-0412-6618

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ АНАЛІТИЧНИХ Й РЕФЕРАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ

agalec.i@gmail.com
slapaenko@ukr.net

З 24 лютого 2022 р. змінилося життя українського народу, в Україні триває повномасштабна війна. Війська країни-агресора Російської Федерації атакують нашу країну, вбивають і катують наш народ, ворожа авіація бомбить міста і села – знищує цивільну інфраструктуру, лікарні, школи, історичні пам’ятки.

Стрімкі й глибокі соціальні та духовні зрушення, що відбуваються в Україні, спонукають до утвердження людини як найвищої соціальної цінності. Проте вторгнення в нашу країну не могло не позначитися на всіх галузях діяльності нашого демократичного українського суспільства і на освіті зокрема.

У засобах масової інформації міністр освіти і науки України С. Шкарлет розповів, що від початку російського вторгнення на територію України повністю зруйновано або пошкоджено понад тисячу закладів освіти. Проте, незважаючи на складні умови війни, у більшості областей України вже відновлено освітній процес. Діти і молодь навчаються за змішаною і дистанційною формою навчання. За словами С. Шкарлета, «<…> це є свідченням того, що держава живе, адже ми плануємо своє майбутнє, боремося за майбутнє, ми формуємо своє майбутнє» [1].

Попри нав’язану нам війну держава і надалі потребуватиме фахівців нового зразка – інтелектуальних, креативних, цілеспрямованих, динамічних, з високими духовними потребами.

Заклади освіти нашої держави перебувають у складному й непростому процесі, зумовленому умовами воєнного стану і разом з тим спрямованому на входження до європейського освітнього простору, збереження національних освітніх традицій, підготовку фахівців міжнародного рівня і високодуховних людей, здатних до ствердження й збагачення духовних цінностей. За влучним спостереженням академіка В. Кременя, нинішня українська освіта увібрала традиції виховання й освіти від часів Київської Русі, Великого князівства Литовського, Козацької доби, Національного відродження, зберігши дух свободи й незалежності, самостійного мислення, бачення власного національного розвитку та відчуття приналежності до європейської цивілізації [2].

Аналіз стану досліджень і публікацій орієнтирів проблеми виховання свідчить про те, що це є одним із пріоритетних напрямів освітньої системи XXI ст., які за своїм статусом зобов’язані не тільки професійно готувати дипломованих фахівців, а й виховувати духовно розвинених громадян. Забезпечення такого поєднання можна вважати одним із найважливіших чинників розвитку духовно-моральних цінностей й фахового становлення освітянської спільноти.

Система освіти України покликана надати пріоритетне значення вихованню патріотизму як ключового складника світогляду зростаючого покоління, його ставленню до рідної країни, національних святинь, любові до мови, почуттю відповідальності за незалежність країни, збереженню духовних і матеріальних цінностей. Засади патріотичного виховання сформульовано видатними українськими вченими-педагогами О. Вишневським, О. Захаренком, І. Зязюном, М. Євтухом, В. Сухомлинським, І. Ткаченком та ін.

Теоретичні і методичні аспекти патріотичного виховання особистості різнобічно розкрито в працях В. Кременя, Ю. Логвиненка (формування національної свідомості й патріотичних цінностей в освітньому середовищі);

І. Беха, К. Чорної (обґрунтування теоретико-методологічних засад становлення громадянина-патріота України); А. Бойко, К. Ващенка, С. Гончаренка, Т. Ільїної, Н. Мойсеюк, О. Сухомлинської (патріотичне виховання як суспільний феномен та його соціокультурна спрямованість); К. Журби, І. Шкільної (проблеми формування національно-культурної ідентичності) та ін.

Національно-патріотичне виховання має стати засобом відродження національної культури, стимулом пробудження моральних якостей, засобом особистісної відповідальності, гарантом громадянського миру, складниками якого є громадянсько-патріотичне, військово-патріотичне і духовно-моральне виховання [3; 4, с. 648].

Сучасне суспільство існує в умовах значного зростання потоку інформаційних різноманітних джерел для всіх сфер життєдіяльності й в системі освіти України зокрема. Це наукові, навчальні та навчально-методичні праці, в яких представлено результати застосування інноваційних технологій, сучасних методик, рекомендацій тощо, тобто первинні повнотекстові документи, що є базовими серед галузевого інформаційного ресурсу України.

Загальновідомо, що обсяг надходження повнотекстових документів постійно зростає, і перед освітянами постає проблема орієнтації в інформаційному потоці. З огляду на це, за свідченнями науковців, саме системний розвиток науково-аналітичного забезпечення освіти сприятиме зменшенню часових та інтелектуальних витрат на опрацювання різноманітних джерел і пошуку інформації у дослідницькій й практичній сферах педагогічної діяльності [5].

Мета роботи полягає у визначенні ролі інформаційних аналітичних й реферативних документів як засобу оптимізації психолого-педагогічного забезпечення виховної діяльності закладів вищої педагогічної освіти.

Тож особливі вимоги постають перед закладами вищої педагогічної освіти, які мають виховувати освітню еліту на найкращих зразках загальнолюдської моралі, національної свідомості й самосвідомості, патріотичних почуттів та цінностей.

Провідною установою у забезпеченні реалізації окресленої проблематики є Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського (далі – ДНПБ) – науково-інформаційний центр загальнодержавного рівня. «Зважаючи на виклики сьогодення, входження нашої держави до світового та європейського простору, діяльність ДНПБ відповідно до розробленої Стратегії розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського на 2017–2026 рр. спрямовано на вдосконалення науково-інформаційного та бібліотечного супроводу освіти за допомогою побудови інноваційної моделі наукової бібліотеки, яка здатна ефективно забезпечувати сучасні потреби користувачів, володіє потужними базами даних, надає вільний доступ до світових інформаційних мереж і банків даних на основі широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій, орієнтації на інтеграцію внутрішніх і зовнішніх інформаційних ресурсів для сприяння інформатизації й інтелектуалізації суспільства» [6, с. 7].

До зазначених вище інструментів належать інформаційні аналітичні й реферативні документи, в яких висвітлено певні аспекти актуальної проблематики психолого-педагогічного забезпечення виховної діяльності закладів освіти. Серед них: оглядові видання «Інноваційний розвиток освіти в Україні й зарубіжжі в умовах євроінтеграційних та глобалізаційних процесів» (2019 р.), «Діяльність НАПН України щодо науково-методичного забезпечення модернізації та реформування освіти» (2022 р.), випуски довідкового бюлетеня «Аналітичний вісник у сфері освіти й науки» та інші документи, що постійно поповнюються в ресурсах офіційного вебпорталу ДНПБ (https://dnpb.gov.ua).

Наведені інформаційні аналітичні й реферативні документи містять логічно умотивований різновид матеріалів, що висвітлюють стан, результати та перспективи наукового і практичного осягнення актуальних питань психолого-педагогічного забезпечення виховної діяльності закладів вищої та вищої педагогічної освіти в умовах сучасних викликів в освітньому просторі.

Таким чином, використання в освітньому процесі закладів вищої педагогічної освіти виховного потенціалу інформаційних аналітичних

і реферативних документів сприяє оптимізації педагогічної діяльності освітян, уможливлюючи зменшення часових та інтелектуальних витрат з пошуку та опрацювання наукової освітньо-методичної інформації.

Література

1. Міністр освіти і науки України долучився до ефіру каналу телебачення – програми «Сніданок з 1+1»: інтерв'ю з міністром освіти і науки України Сергієм Шкарлетом про організацію навчального процесу в умовах повномасштабного вторгнення Росії в Україну // YouTube. URL: https://www.youtube.com/watch?v=C0rl7b07hKU (дата звернення: 16.04.2022).
2. Кремень В. Г. Звернення президента НАПН України, академіка Василя Кременя до громадськості з нагоди 30-річчя НАПН України // Інститут педагогіки НАПН України. URL: https://undip.org.ua/news/zvernennia-prezydenta-napn-ukrainy-akademika-vasylia-kremenia-do-hromadskosti-z-nahody-30-richchia-napn-ukrainy/ (дата звернення: 04.03.2022).
3. Особистісно орієнтовані технології національно-патріотичного виховання учнівської молоді в громадських об'єднаннях : метод. посіб. / авт. кол.: Т. К. Окушко, Ж. В. Петрочко, Н. В. Харченко та ін. ; за. ред. Т. К. Окушко. Київ ; Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. 198 с.
4. Окушко Т. К., Харченко Н. В. *Енциклопедія освіти* / Нац. акад. пед. наук України / гол. ред. В. Г. Кремень. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. С. 648.
5. Селецький А. Особливості здійснення інформаційно-аналітичного супроводу наук про освіту, психолого-педагогічної теорії та практики (з досвіду діяльності ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського). Вісн. Кн. палати. 2017. № 5. С. 19–24.
6. Березівська Л. Д., Тарнавська С. В. Діяльність Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського НАПН України: здобутки та перспективи. *Вісник Національної академії педагогічник наук України.* 2022. № 4 (1). С. 1–9. URL: https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/issue/view/9 (дата звернення: 06.04.2022).

Бербец Віталій,
к. пед. н., доцент,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Ідентифікатор ORCID 0000-0003-2798-9210

Тетяна Василевська,
вчитель трудового навчання та технологій,
Дмитрушківський ліцей Дмитрушківської сільської ради
Уманського району Черкаської області

КОНЦЕПТУАЛЬНІ РІВНІ ДОПОМОГИ СТАРШОКЛАСНИКАМ У ПРОФЕСІЙНОМУ ТА ОСОБИСТІСНОМУ САМОВИЗНАЧЕННІ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

vitaliy.berbets@udpu.edu.ua
vasilevskayatetyana5017@gmail.com

Проблема професійного самовизначення учнівської молоді посідає важливе місце у педагогічній та віковій психології, оскільки стосується вирішального моменту у життєвому становленні особистості. Особливої актуальності вона набуває у ранньому юнацькому віці. У зв'язку з цим, центральним і досить складним завданням сучасної школи є формування в учнівської молоді здатності до свідомого та самостійного вибору професії і подальшого оволодіння нею. Вирішення цього завдання багато в чому залежить від активної позиції самих учнів, від усвідомленості себе суб'єктом власного життя, прагнення до особистісної самореалізації, вміння виважено і самостійно приймати відповідальні рішення. Тому вивчення професійного самовизначення школярів може відкрити нові шляхи його оптимізації.

Саме тому метою публікації є визначення та аналіз концептуальних рівнів допомоги вчителя школярам у професійному та особистісному самовизначенні на уроках технологій.

Теоретико-методологічні та дидактичні основи професійного самовизначення розкрито у психолого-педагогічних дослідженнях І. Д. Беха, І. А. Зязюна, Г. С. Костюка, Н. Г. Ничкало, В. В. Рибалка, В. А. Семиченка, Д. О. Тхоржевського та ін. Організаційно-методичні аспекти професійного самовизначення поступово досліджувалися та деталізувалися у розробках таких

вітчизняних вчених, як О. М. Коберник, Н. А. Побірченко, В. К. Сидоренко, М. П. Тименко, Б. О. Федоришин, М. С. Янцур та ін.

Проблема надання якісної профорієнтаційної допомоги молоді особливо актуальна при наявності широкого розмаїття нових професій. Світ професій досить рухливий. Одні професії відходять у минуле, інші – з'являються. старшокласникам досить важко правильно визначити подальший трудовий шлях. Під час вибору професії важливо навчити учнів правильно враховувати свої інтереси та схильності, інтереси держави, потреби ринку праці у тих або інших фахівцях.

Педагог, як переконливо доводить практика, є центральною фігурою у процесі управління професійним самовизначенням підростаючого покоління. Очевидно, що проблема професійного самовизначення особистості настільки складна, що її вирішення не під силу окремому вчителю навіть з великим профорієнтаційним досвідом. Вона вимагає різнобічного інформаційного та організаційного забезпечення [1, с. 37].

Справа ускладнюється тим, що суперечності в розвитку суспільства і особистості, які породжують цю проблему, особливо на сучасному етапі становлення України, постійно відтворюються на рівні соціуму знову і знову у зв'язку з кожною індивідуальною професійною долею, кожною громадською групою.

З точки зору інтересів розвитку нашого суспільства у післявоєнні роки, ідеальним був би такий випадок, коли професійні наміри особистості, яка вступає в трудове життя, в точності відповідали б потребам суспільства в кадрах. У цьому ідеальному, вигаданому випадку об'єктивний запит на приплив трудових ресурсів у різні сфери професійної діяльності точно задовольняв би їх пропозиції, тоді потреби у педагогічному керівництві вибором професії, професійним самовизначенням школярів була б мінімальною.

Навпаки, вкрай небажана і з соціальної, і з психолог0-педагогічної точок зору протилежна картина. А саме, неузгодженість професійних намірів можливих суб'єктів праці і потреби суспільства в кадрах.

Як на наш погляд, якщо покладатися на фактор свободи, що розуміється на кшталт «куди хочу, туди поворочу» а, отже, на стихійний хід професійного самовизначення учнівської молоді, то невідповідність між потребами суспільства в кадрах і професійним спрямуванням підлітків, які планують свій трудовий шлях, може бути значним.

Можливі також невідповідності (неузгодженості, протиріччя, конфлікти різнорідних систем) іншого роду. Наприклад, невідповідність між стійкими (важко піддаються вихованню) особистими якостями і основними вимогами, які пред'являє до людини трудова діяльність, професія.

У зв'язку зі вищезазначеним стає очевидним, що робота по педагогічному управлінню вибором професії повинна розумітися не як тимчасовий захід, кампанія, а як органічна, цілеспрямована і невід'ємна частина навчально-виховного процесу закладів загальної середньої освіти. Робота ця багатостороння і складна. Це і орієнтування старшокласників у світі професій, у безлічі професійно важливих особистих якостей, життєвих трудових шляхів, варіантів стилів професійної діяльності, консультування з відповідних питань. Важливими є і питання адаптації особистості до професії. Все це і є нормальна систематична робота за соціальний прогрес і особистісний розвиток молоді.

З огляду на вищезазначене науковцями виділено рівні допомоги у професійному самовизначення підлітків що носить умовний характер. Здебільшого ці рівні в реальній профорієнтаційній практиці перетинаються. Але їх виділення дозволяє педагогу краще усвідомлювати свою роботу та підготувати старшокласників до подальшого професійного життя.

Перший – адаптаційно-технологічний рівень. Тут головне – допомога школяреві у подальших професійних кроках оптимально інтегруватися в певну систему в якості органічного професійної групи, колективу, виробничої системи. Мета – максимальна ефективність даної системи при включенні в неї особистості що самовизначається. Психологічні якості особистості при цьому враховуються, але більш сутнісні інтереси підлітка зазвичай ігноруються або ж тісно пов'язуються з інтересами даної виробничої системи [2, 106].

Другий – соціально-адаптаційний рівень. Тут головне – допомога особистості в адаптації до даного суспільства, що передбачає допомогу в побудові певного способу життя. Вибір професії переважно розглядається як засіб для побудови певного способу життя (важлива не професія, не робота, а що вона забезпечить людині). Інтереси особистості враховуються вже в набагато більшому ступені (престиж, матеріальне благо, життєвий успіх) [3, с 168]. Але залишаються етичні сумніви (наприклад, «успіх» може бути досягнутий будь-якими шляхами, навіть неетичним відношенням до інших людей тощо).

Третій – моральний рівень. Тут педагог повинен намагатися вирішити проблему сенсу професійної діяльності, совісті. На цьому рівні допомоги відразу ж виникають проблеми: не всі підлітки хотіли б вирішувати свої проблеми на даному рівні та не всі педагоги готові і хотіли б працювати на цьому рівні [4, с. 71].

Таким чином, незаперечна важливість об’єктивності вибору старшокласником професії полягає в знаходженні відповідності його психофізіологічних особливостей, нахилів, здібностей та інтересів вимогам професії, омріяному виду трудової діяльності та потребам суспільства. Допомогти в цьому кожному старшокласнику є завданням педагогічного колективу загалом та вчителя технологій зокрема.

Література

1. Коберник О. М., Михайличенко М. В. Технологія професійного відбору майбутніх педагогів : навчальний посібник. К. : Міленіум, 2006. 121 с.
2. Барікашвілі І.І. Психологічні основи профорієнтації і професійного самовизначення. / Під. заг. наук. ред.д.пед.н., проф., акад. РАО І.М.Старікова : навчальний посібник. К. : «Видавничий дім «Професіонал», 2009. 208 с.
3. Педагогічні основи трудового становлення і професійного самовизначення учнівської молоді : монографія / за ред. М. П. Тименка. Бердянськ : Ін-т педагогіки АПН України, 2006. 230 с.
4. Мельник О.В. Зміст, форми та методи профорієнтаційної роботи зі старшокласниками в процесі профільного навчання : науково-методичний посібник для вчителів. К. : педагогічна думка, 2008. 126 с.
5. Сидоренко В. Наукові основи професійного самовизначення школярів. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2000. № 2. С. 48–53.

6. Янцур М. С. Профорієнтаційна підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій. В кн.: Професійна підготовка сучасного вчителя трудового навчання та технологій: колективна монографія / за ред. С. М. Ящука. Умань: Візаві, 2020. С. 230-256.

Тетяна Бербец,
к.пед.н.,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-9334-7112

ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ОСВІТИ У ФОРМАТІ КОМПЕТЕНТНІСТНОГО ПІДХОДУ

berbec08@ukr.net

Модернізація освіти сьогодні, це не просте реформування попередньої освітньої системи, а принципова зміна парадигми навчально-виховного процесу. Серед них чи не найважливіше значення має орієнтація на цінність знань, рух особистості від незнання до знання. Так, як вважає доктор педагогічних наук О. Савченко, розроблення змісту освіти належить до найбільш важливих, складних і вічно актуальних проблем модернізації школи, тож сьогодні дедалі гостріше постає проблема реалізації системного і більш результативного підходу до оновлення змісту загальної освіти відповідно до сучасних умов. Компетентнісний підхід у відборі і структуруванні змісту освіти стає більш актуальнішим [1].

Залишаючись однією з основних складових змісту освіти, знання водночас, визнаються потрібними не самі по собі, а для розв’язання важливих життєвих проблем. Тобто, потрібні не знання заради самих знань, а здатність компетентно використовувати їх у процесі діяльності.

Нині суспільство потребує випускника, який не лише оволодіває знаннями, а й реалізує себе завдяки їм, а саме: виявляє свідоме ставлення до природи, суспільства тощо. При цьому найбільш цінними для особистості є засвоєння нею

фундаментальних теоретичних положень, які визначають розуміння світу загалом і конкретної дійсності зокрема.

Тому в освіті зростає значення класичних методів точних наук, серед яких є: спостереження; експеримент; аналіз; узагальнення тощо. Це дає змогу педагогу використовувати їх як певну сукупність взаємопов'язаних понять, ідей і способів педагогічної діяльності для досягнення бажаних результатів навчально-виховного процесу.

Сьогодні до сучасної педагогіки увійшло поняття «компетентнісний підхід», як сукупність заходів, що приводять до набуття компетентності того, хто навчається. Компетентність інтегрує цілий спектр особистісних якостей. Поняття компетентності включає не тільки когнітивну й операційно-технологічну складові, але й мотиваційну, етичну, соціальну і поведінкову.

Для формування компетентності особистості необхідне злиття двох складових: знань і свідомості. Отже, компетентність, це особистісне усвідомлена система знань, умінь, навичок, що має особистісний смисл і суб'єктивний досвід. Вона має універсальне значення і може використовуватись людиною в різних видах діяльності для розв'язання життєво важливих для неї проблем.

Питання формування компетентності екологічної грамотності та здорового життя людини набуло особливого значення у зв'язку з концепцією сталого розвитку.

Сьогодні розв'язок суперечностей між потребами людини і можливостями природи може бути здійсненним лише за умови зміни всієї системи цінностей людини, її компетентності екологічної грамотності та здорового життя й екологічної культури загалом, формування якої у молоді набуває дедалі більшого значення.

Результатом набуття учнями компетентності екологічної грамотності та здорового життя є розуміння первинності законів природи щодо соціальних законів, усвідомлення зростання взаємозалежності і взаємовпливу природи і суспільства, особистої відповідальності за екологічні проблеми не лише свого освітнього простору, свого регіону, а й світу загалом.

Слід зазначити, що в новій редакції Закону України «Про освіту» у ст.12 серед ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності є − екологічна грамотність та здорове життя.

Компетентність екологічної грамотності та здорового життя багатокомпонентна, а також включає мотиваційну діяльність, яка передбачає творче застосування отриманих знань та вмінь, власного життєвого досвіду і дає змогу особистості діяти в побуті та природному оточенні, усвідомлюючи їх наслідки для довкілля.

Формування мотивації учнів щодо збереження і примноження природи і її багатств є найважливішою складовою компетентності екологічної грамотності та здорового життя. Навчально-пізнавальні мотиви школярів викликають розумову активність і соціальні мотиви та визначають усвідомлення необхідності в екологічних знаннях, навичках і спонукають до взаємодії з природою. Мотиваторами, які спонукають школярів до екологічної діяльності, є причетність їх до довкілля, громадянську відповідальність за екологічний стан і потребу у його поліпшенні та захисту.

Знаннєвий компонент компетентності екологічної грамотності та здорового життя включає систему знань про закони природи, взаємодію з нею та способи вирішення екологічних проблем. На уроках треба проводити хвилинки екологічної інформації, пропонувати учням розв’язати екологічні задачі, вирішити проблемні ситуації. При цьому необхідно використовувати різноманітні методи і прийоми формування екологічної компетентності школярів.

Знаннєвий компонент при цьому розглядається як базовий блок для розвитку умінь і навичок, які забезпечують громадянську відповідальність за стан навколишнього середовища, готовність його поліпшувати. Переважаючими формами роботи є: заняття в екологічних гуртках; секціях екології МАН, на яких учнями разом з викладачем розробляються екологічні проекти; проведення конкурсів, акцій екологічного спрямування [2].

При цьому складові компетентності екологічної грамотності та здорового життя взаємозалежні і впливають один на одного. Формування мотивацій спонукає до начальної діяльності, яка реалізується в практичних заходах.

Отже, формування компетентності екологічної грамотності та здорового життя учнів – це безперервний процес, який здійснюється відповідно до віку учнів, обсягу та рівня їх знань, досвіду і психологічних особливостей.

Література

1. Падалка О. С. Педагогічні технології. Київ : Українська енциклопедія, 1995. С. 113–119.
2. Концепція «Нова українська школа». (2016, 27 жовтня). – Режим доступу: http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepcziya.html.

Оксана Білобров,
аспірантка,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-4227-1015

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ

beloks71@ukr.net

Сьогодні на перший план виступає проблема розвитку дистанційної освіти, яка викликана тим, що в сучасних умовах в українських школах навчання ведеться в онлайн форматі. При цьому не є виключенням і навчання технологій, оскільки саме на уроках цього предмету формується інформаційно-цифрова компетентність учнів середньої школи.

Сучасні досягнення в області інформаційних технологій та телекомунікацій пришвидшили розвиток такої форми навчання як дистанційне навчання. Варто зазначити, що дистанційне навчання слід розглядати ще як і різновид безперервної освіти, яке супроводжує інформаційне суспільство. Також слід розуміти, що формування інформаційно-цифрової компетентності учнів

сприяє всебічному розвитку особистості, яка буде здатною безпечно орієнтуватися в інформаційному середовищі.

Дистанційне навчання відкриває реальні перспективи для підвищення якості знань учнів в процесі навчання технологій. Проблемами дистанційного навчання займалися багато дослідників України і далекого зарубіжжя. Останні декілька років саме проблематиці дистанційної освіти були присвячені наукові конференції, форуми тощо.

Сутність та зміст поняття «дистанційна освіта» в наукових роботах різних дослідників помітно відрізняються один від одного. Більшість з них трактують поняття «дистанційне навчання» як нову форму організації навчального процесу. Також дослідники звертають увагу на той факт, що ця форма навчання суттєво відрізняється від прийнятого раніше в Україні традиційного підходу до освіти.

Мурадова В.Х. висловлює таку думку: «Дистанційне навчання – це нова форма організації навчального процесу на основі принципу самостійного навчання учнів за допомогою використання різних інформаційних ресурсів» [1, с.80].

Дистанційна форма навчання є компромісом для всіх проблем – це віддалене навчання, тобто на відстані, коли педагог і учень можуть перебувати на будь-якій відстані один від одного. Навчальні матеріали надаються через Інтернет, так і практично всі навчання проводять за допомогою нових технологій [2, с.3].

Розвиток дистанційної освіти останнім часом відбувається завдяки сучасним досягненням в області розвитку технологій, засобів масової інформації та зв'язку. З метою формування інформаційно-цифрової компетентності учнів старших класів під час вивчення технологій, вчителі трудового навчання та технологій використовують у своїй викладацькій практиці такі досягнення, як комп'ютерні та інформаційні технології, навчальне телебачення, супутникові системи зв'язку, поширення комп'ютерних навчальних програм, відеодисків з ними тощо.

Серед сучасних педагогічних технологій найбільший інтерес для дистанційного навчання у старшій школі представляють ті технології, що орієнтовані на групову роботу учнів, навчання у співробітництві, активний пізнавальний процес, роботу з різними джерелами інформації В методології виділяють багато видів дистанційних технологій, які застосовують у процесі навчання технологій. Виділимо ті, які на нашу думку в повній мірі будуть сприяти формуванню інформаційно-цифрової компетентності учнів під час дистанційного навчання технологій, а саме:

1. Навчання у співробітництві – це спільне навчальне дослідження, у результаті якого учні працюють разом, колективно конструюючи, продукуючи нові знання, а не споживаючи знання в уже готовому вигляді.
2. Технологія кооперативного навчання – це технологія навчання в малих групах, в яких кожний з учнів працює над своїм завданням до повного розуміння досліджуваного питання й завершення роботи над ним.
3. Технологія проблемного навчання – це технологія, заснована на створенні особливого виду проблемної мотивації.
4. Проєктна технологія – ц е комплексний метод навчання, який дозволяє будувати навчальний процес, виходячи з інтересів учнів, що дає можливість учню виявити самостійність у плануванні, організації та контролі своєї навчально-пізнавальної діяльності, результатом якої є створення певного продукту [3].

Таким чином, ми бачимо, що в Україні дистанційне навчання визнається як окрема форма навчання, поряд з іншими. Дистанційна форма навчання є компромісом для вирішення проблем в освіті на сьогоднішній день.

Також слід підкреслити, що дистанційне навчання в трактуванні як віддалене навчання, тобто навчання на відстані, наразі забезпечує загальнодоступність навчання технологій, надаючи можливості здобути освіту навіть при переїзді в інше місто чи навіть країну; ефективно формувати інформаційно-цифрову компетентність здобувачів освіти. З цією метою

використовуються дистанційні технології, такі як: навчання у співробітництві; технологія кооперативного навчання; технологія проблемного навчання; проєктна технологія.

Література

1. Мурадова В. Х. Вплив технологічних новацій на структури та методи дистанційного навчання та інформаційні системи управління дистанційною освітою. Матеріали 21-го Міжнар. молодіжн. форуму «Радіоелектроніка та молодь в XXI столітті». Харків. ХНУЭ. 2017. Том 6. С. 80-81.
2. Романенко І.О., Бабенко О.П., Рубан І.В., Калачова В.В., Модель комплексної оцінки ефективності курсу в системи дистанційного навчання військового призначення. Системи обробки інформації. 2011. Випуск 4 (94). С. 1-4.
3. Технології дистанційного навчання. URL: https://ru.osvita.ua/school/method/technol/1303 (дата звернення: 05.05.2022).

Тетяна Борисова,
к. пед. н., доцент
Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-6013-4364

ЕРГОНОМІЧНИЙ СКЛАДНИК У ТВОРЧИХ ПРОЕКТАХ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

borisova.tanya@ukr.net

Реформування загальної середньої освіти здійснюється в руслі підготовки підростаючого покоління до вибору професії та передбачає формування ключових компетентностей, необхідних для співпраці та професійної комунікації між повноправними членами суспільства. У процесі підготовки підростаючого покоління до майбутньої професійної діяльності в різних сферах особливого значення набуває проектна діяльність у технологічній, мистецькій, інформатичній, природничій, громадянській та інших освітніх галузях. При проектуванні та реалізації будь-якого виду діяльності необхідно забезпечувати безпечність та комфортність для всіх учасників даного процесу. А відтак, ще з учнівських проектів необхідно прививати здатність до критичного

ергономічного мислення, адже саме ергономічних підхід при проектуванні виробів, процесів та різних видів невиробничої діяльності є важливим показником дотримання вимог безпеки та комфорту для людини. Важливо зазначити, що ергономічний підхід доречно враховувати і на етапі розробки, підготовки проекту, і на етапі його реалізації, а також як у процесі проектування та виготовлення виробу, так і під час користування вже готовим виробом. Таким чином, ергономічний складник важливий і під час виробничих (навчальних) процесів, тобто забезпечення комфортних та безпечних умов для тих, хто розробляє й виготовляє об'єкти праці, і під час експлуатації готових результатів праці, тобто забезпечення зручності, безпечності та естетичності для тих, хто використовує об'єкти парці за призначенням.

Ергономічний складник проєктно-технологічної діяльності реалізується через наступні компоненти: ціннісний, когнітивний, діяльнісний та креативний. Зміст ціннісного компонента: сформованість сприйняття здоров'я учнів (студентів) як найвищої цінності; сформованість критичного ергономічного мислення; сформованість усвідомлення необхідності гармонізації навчального середовища та навчально-виробничої діяльності. Зміст когнітивного компонента: знання основ здоров'язберігаючих технологій; знання вимог до організації навчального середовища; знання методів та засобів ергономізації навчального процесу. Зміст діяльнісного компонента: вміння по застосуванню здоров'язберігаючих технологій у професійній діяльності; вміння планувати й організовувати навчальний процес та навчальне середовище згідно ергономічних вимог. Зміст креативного компонента: здатність до самокритичності; здатність до цілісного сприйняття навчального процесу; здатність до контролю за умовами здійснення навчально-виробничої діяльності.

У процесі залучення учнів основної та старшої школи до проектно-технологічної діяльності молодь знайомиться з різновидами науково-технічної творчості фахівців: раціоналізацією та винахідництвом, проектуванням та конструюванням, етапами розробки технологічних процесів та іншими видами проектної діяльності. Залучення учнів до проектно-технологічної діяльності

дозволяє їм опанувати основи зазначених видів науково-технічної творчості, що забезпечує формування компетентностей у галузі природничих наук, техніки і технологій та компетентність старшокласників у науково-технічній творчості в цілому та в галузі технічного проектування зокрема, свідомий вибір своєї майбутньої професії.

У процесі виконання навчальних завдань і учнівських творчих проектів старшокласники засвоюють знання з раціоналізації, винахідництва, проектування, конструювання, технології виготовлення виробів, що сприяє розвитку їхніх різнобічних творчих здібностей та креативного мислення, критичного ергономічного підходу до проектної діяльності в цілому. Структура розроблення проекту технічного об’єкта як на виробництві, так і в шкільних умовах передбачає злагоджену діяльність низки фахівців: дизайнерів, конструкторів, технологів, винахідників, ергономістів. Проте успішне та ефективне виконання проектувальних дій зазначеними фахівцями можливе лише за умови достатньо високого розвитку таких якостей: творчого технічного мислення, кмітливості, винахідливості, інтуїції, асоціації, асоціативного мислення, вміння знаходити правильне рішення в складних чи суперечливих технічних ситуаціях, а також ергономічного мислення. Розвиток зазначених творчих якостей учнів є важливим і першочерговим завданням освітньої галузі «Технології».

Особливе місце в цьому контексті має належати ергономічному аналізу процесів та об’єктів. Досить важливим є акцентування вчителем на різних етапах навчального процесу на необхідності врахування аспектів організації комфортних умов навчальної діяльності, врахування можливостей безпечного використання тих чи інших матеріалів та інструментів, технічних пристроїв та обладнання, умілого їх використання у творчому процесі під час розробки ними пристроїв, виробів, технічних об’єктів. Важливо також наголошувати на необхідності раціонального облаштування робочого чи навчального місця.

У процесі залучення учнів до проектної діяльності широко використовувати міжпредметні зв’язки з такими навчальними предметами: креслення, геометрія,

математика, фізика, хімія, охорона здоров'я та ін. Ергономічні навички можуть формуватися на всіх етапах проектної діяльності, адже вони мають комплексний мультипредметний характер. Учні, які оволоділи критичним ергономічним мисленням, зможуть забезпечити безпечну та комфортну не лише професійну діяльність, а й власне повсякдення життя.

Література

1. Державний стандарт базової середньої освіти 5-9 класи Нової української школи. [Чинний 2020-09-30]. Вид. офіц. Київ, 2020. 471 с.
2. Тарара А. М., Вдовченко В. В., Мачача Т. С., Туташинський В. І. Проектування змісту профільного навчання технологій у старшій школі: [колективна монографія]. К : Педагогічна думка, 2017. 361 с.

Віктор Бурдун,
к. пед. н.,
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
Ідентифікатор ORCID 0000-0003-3255-4828

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

burdun_v_v@ukr.net

Нова українська школа потребує нових підходів до навчання, які ґрунтуються на засадах педагогіки партнерства, співпраці між учнями та вчительством, відходу від авторитарної моделі комунікації. Також Нова українська школа орієнтує на розвиток таких рис і чеснот у учнів як креативність, цікавість, критичне мислення, любов до навчання, співпраця та інші [1].

Відомо, що учні навчаються краще тоді, коли займаються чимось, що пов'язано з їхніми захопленнями та інтересами. Тому необхідно дати їм можливість працювати над тим, що має для них значення.

Метою нашого дослідження є аналіз застосування методу дизайн-мислення на уроках технологій. Сподіваємось, що цей метод знайде своє чинне місце в арсеналі методів вчителя технологій.

Дизайн-мислення – це один з методів творчого розв’язання прикладних завдань. Це метод, в основі якого лежить співчуття та розуміння інших людей. Він дозволяє людям ітеративно намагатися розв’язувати завдання, пробувати різні речі і помилятися. Цей метод вимагає самостійної постановки завдань.

Однією з завдань дизайну є покращення чогось або погляд на щось по-новому.

Дизайн-мислення – це творчий процес, який навчає учнів ініціативи, вирішенню складних практичних задач, привчає дивитись на завдання з різних боків. Це процес, який заохочує до творчості та співпраці.

Процес дизайн-мислення розбивають на 6 етапів: відкриття, зосередження, уявлення, прототипування, випробовування, аналіз і презентація [2].

1. Відкриття. На цьому етапі учень повинен дізнатися бажання і потреби користувача. Для цього він може скористатись методами інтерв’ю, дослідження, спостереження тощо. Мета цього етапу: зрозуміти життя користувача і контекст, щоб почати процес з емпатії. Головне гасло етапу: «Я роблю дизайн разом з вами і мені потрібні ваші знання про задачу, ваші обмеження та вимоги. Об’єднавши наші знання, ми зможемо зробити щось краще, ніж кожен з нас окремо».

2. Зосередження. На цьому етапі дизайнери концентруються на конкретному аспекті або знаходять щось, що викликає у них цікавість. Таким чином, знаходиться задача, на яку можна вплинути та від якої можна відштовхнутися в подальшій роботі. Необхідно з’ясувати усі складові (елементи) задачі, зрозуміти людськи емоції щодо проблеми тощо.

3. Уявлення. На цьому етапі учні генерують можливі рішення. Цей етап повинен спиратись саме на уяву. Необхідно окреслити широке коло можливостей і уважно вивчити всі способи, якими б можна було допомогти користувачу. Треба дивитись якомога ширше, не обмежувати себе єдиним рішенням. Необхідно зробити безліч візуалізацій того, як користувач буде взаємодіяти з продуктом. Під час цього етапу доречно використовувати метод «мозкового штурму». Рішення задачі повинно бути, насамперед, корисним.

4. Прототипування. Прототипування – це створення чогось, що виражає гіпотезу дизайнера. Прототипами можуть бути: малюнки, моделі, макети, пристрої, моделі програмного забезпечення, реальні вироби, все те, що дозволяє користувачу взаємодіяти з ідеєю рішення. Під час цього етапу необхідно реалізувати усі свої ідеї стосовно проблеми, поділитись ними з командою і отримати зворотній зв'язок.

5. Випробування. На цьому етапі дизайнер тестує свій прототип з користувачами, щоб визначити, що в ньому можна покращити. Бажано вдосконалювати рішення певної проблеми після того, як ви поділитесь ним з кимось. Краще продемонструвати свою ідеєю користувачу і колегам ще на тому етапі, коли вона сформувалась у вашій голові в такому вигляді, щоб більшість змогла її зрозуміти.

6. Аналіз і презентація. Після випробовування дизайнери аналізують свої результати та діляться корисними знахідками з іншими. Важливий аналіз у дій і аналіз самої дії.

При вирішенні різних задач певні дії можуть повторюватись безліч разів, щоб покращити результат. При повторенні учні дійдуть кращого розуміння користувача чи контекстного виклику, і це змусить їх повернутись на початок і зовсім по іншому підійти до задачі.

Перші три етапи присвячені пошуку задачі та розумінню, на які аспекти задачі варто звернути увагу. На наступних трьох етапах дизайнери працюють з різними ідеями в пошуку ефективних рішень. Це не покрокова інструкція, але така модель дозволяє знайти спільну мову і почати роботу.

Яка ж роль вчителя технологій при реалізації цього методу?

На початку дизайн-процесу необхідно намагатись змусити учнів зрозуміти обмеження та вимоги, що стоять за певною задачею. Обмеження – це те, що не можна змінити у задачі. Дизайн-свобода – це природні властивості середовища, з якими учні стикаються під час дизайну, які можуть піти їм на користь, наприклад сонячне світло для сонячних батарей. Необхідно добиватись того, щоб учні намагались визначати всі фактори середовища, складові задачі, бачили

свої можливості і стратегії, які вони можуть застосовувати для початку планування рішень. Треба навчити учнів генерувати безліч ідей, порівнювати їх між собою і знаходити найкращій варіант вирішення проблеми.

Необхідно заохочувати учнів до дизайн-мислення, спонукати їх вигадувати більше ідей. Варто учням давати можливість вносити багато ідей у різних проблемних ситуаціях. Це стимулюватиме до створення чогось нового, творчого, креативного.

З використанням дизайн-мислення вчитель віддає ініціативу учням. Головна роль вчителя технологій полягає в тому, щоб допомогти кожній дитині розкритися, надихнути та підштовхнути учнів на створення чогось нового, що з'являється, коли вчитель не шкодить, не забороняє, а навпаки, підтримує ідеї.

Метод проєктів, який вчителі технологій використовують на уроках, якнайкраще створює умови для розвитку дизайн-мислення учнів. Також ці методи готують учнів для самостійного вирішення певних проблем та практичних завдань в майбутньому житті.

Таким чином, перевага застосування дизайн-мислення полягає в тому, що учні бачать, що вони здатні самостійно приймати рішення. Метод дизайн-мислення накладає на учнів відповідальність за власне навчання і наближує його до життя.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку алгоритму дій за цим методом саме для вчителів технологій.

Література

1. Нова українська школа. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf (дата звернення: 12.05.2022).
2. Дизайн-мислення в школі. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:MIT+DTLL101+2018_T3/course/ (дата звернення: 12.05.2022).

Марк Вайнтрауб,
д. пед. н., професор,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЇ І КРЕСЛЕННЯ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

vainmark2014@gmaile.com

В контексті сучасних суспільних змін в усіх розвинутих країнах з’явилась необхідність у особистостях, що володіють професійною компетентністю, проявляють людяність, творчість і здатність до саморозвитку впродовж свого життя. Серед вчителів, що працюють у школах, ліцеях, центрах професійно-технічної освіти тощо тільки ті можуть зберегти освіту, хто має високий рівень теоретичної та практичної підготовки для вирішення викликів часу, потреб глобалізованого суспільства та вимог сучасної освітньої реальності. Все більше актуальними у професійній діяльності вчителів технології і креслення стають багатогранна грамотність, ініціативність, висока відповідальність, що неможливо без професійної компетентності на основі фундаментальних знань, які забезпечують саморозвиток в умовах розвитку динаміки ринку праці

Проблемі фахової підготовки вчителів трудового навчання приділяло увагу чимало вітчизняних і зарубіжних дослідників. Серед них слід відзначити Д. О. Тхоржевського, В. М. Мадзігона, В. К. Сидоренко, В. В. Юрженко.

Незважаючи на велику кількість досліджень та ініціатив щодо удосконалення професійної підготовки учителів означеного напряму, багато питань професійної підготовки є невивченими.

Серед таких питань є такі питання, як зміст та методика формування інтегрованих техніко-технологічних основ технологічної освіти в сучасних умовах, необхідність модернізації професійної підготовки учителів вимогам національної та європейської політики інтернаціоналізації освітнього простору, що залишились поза увагою дослідників.

Відповідно до вимог Державного класифікатора професій і Державного стандарту освітньої галузі «Технологія» виникла необхідність оновлення звичайної системи трудового навчання учнів закладів загальної середньої освіти. Головна мета професійної підготовки фахівців – формування технічно, технологічно і комп'ютерно освіченої особистості, підготовленої до життя й активної, трудової, гуманістичної діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства. Згідно з цим має бути відбуватись і переорієнтація вчителів трудового навчання, зокрема вчителів технології і креслення.

Досвід роботи в університеті Григорія Сковороди в Переяславі під час професійної підготовки майбутніх вчителів технології і креслення показав на необхідність змін навчально-виховного процесу, його науково-методичного забезпечення у зв'язку з переосмисленням ситуації в освітньому просторі технологій і креслення.

Для багатоаспектної уяви змісту технологічної освіти вчителі технології і креслення під час вступних лекцій мають ознайомити учнів міжпредметними зв'язками з іншими дисциплінами, наукою і практикою. З метою консолідації та формування історичної свідомості українського народу, збереження національної пам'яті та належного відзначення і вшанування пам'ятних дат і ювілеїв, слід майбутнім вчителям включити відповідні теми: рефератів, курсових та дипломних робіт, під час проведення лекцій, семінарських занять, круглих столів, науково-практичних конференцій тощо.

Як показала практика роботи в державному педагогічному Університеті Григорія Сковороди в Переяслові, ефективне використання інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) забезпечило:

– з одного боку, міжпредметні зв'язки з іншими дисциплінами та циклами загальної та професійної підготовки, наукою і практикою,

– з іншого – перевагу дистанційного навчання з необхідністю ізоляції внаслідок короновіруса та війни, що включає ефективні управлінські рішення щодо організації навчального процесу, оптимізацію процесу обміну

інформацією, зменшення обсягу роботи адміністрації в системі вищої освіти. кращу організацію навчально-виховного процесу в закладі вищої освіти за рахунок ефективного й оперативного аналізу інформації. Практика в Університеті Григорія Сковороди в Переяслові під час роботи показала успішність використання сучасних ІКТ: інтернет-технологій, мультимедійних програмних засобів (з використанням одночасно відео, звуку, текстових й графічних даних), спеціалізованого програмного забезпечення, електронних посібників і підручників, електронних бібліотек, глобальних та локальних освітніх мереж тощо.

Серед перспективних підходів з найменшими матеріальними та часовими витратами, а також безпекою під час пандемії зарекомендував себе підхід з використанням віртуальної присутності, що реалізується за допомогою інтернет-конференцій, форумів, технологій (наприклад, teams, zoom, skype), соціальних мережів; модульне навчальне середовище на основі платформи «Moodle»; програмні ресурси, що забезпечували голосовий ефект та відеозв'язок через інтернет (Skype, Google Hangouts, Zoom Video Communications та в електронному освітньому середовищі на платформах «Moodle», «Teames». В мережі інтернету взаємодія всіх учасників здійснюється в режимі реального часу з використанням загального сервісу (вебінари, Skype, чат, відеотрансляції тощо). Серед технологій заслуговують увагу інтерактивні Smart-технології, майстер-клас, портфоліо; педагогічні програмні засоби; колективні методи, портфоліо; серед засобів – електронні каталоги, ментальні карти, інформаційно-аналітичні системи; серед форм – дистанційна (індивідуальна й групова робота), вебінари, семінари,workshop (коли навчання проходить у підготовленій майстерні з готовими до роботи моделями); тренінги тощо.

Література

1. Вайнтрауб М.А. Професійна підготовка викладача вищої школи в контексті інтернаціоналізації освітнього простору. *Науковий вісник Льотної академії. Серія: Педагогічні науки*. Зб.наук. праць / Гол. ред. Т.С. Плачинда. Кропивницький: ЛА НАУ, 2019. Вип. 6. С. 36–42.
2. Вайнтрауб М.А. Організація ефективного використання ІКТ у закладах вищої освіти України під час пандемії. *Наукові записки / Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С.*

Савченко та ін. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. Вип. 196. С. 14 – 17.

Ірина Голіяд,
к.пед.н., професор,
завідувач кафедри теорії і методики технологічної освіти,
креслення та комп'ютерної графіки,
Інженерно-педагогічний факультет
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
Ідентифікатор ORCID 0000-0003-4979-828X

Марія Тропіна,
магістрант,
Спеціальності «Середня освіта.
(Трудове навчання та технології)»,
Інженерно-педагогічний факультет
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-9652-6538

ДОДАТКОВІ МОЖЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

goliyad-ktnk@ukr.net
mari.nort.18@gmail.com

Освітній процес для майбутніх учителів технологій, у сучасних умовах, потребує додаткових можливостей. Починаючи з 24 лютого 2022 року та на період введення Указів Президента України, країна й досі продовжує жити в умовах воєнного стану, обороняючи та захищаючи свій суверенітет, незалежність, територіальну цілісність. Пов'язані з цим події відбуваються на очах людей, які забули, що таке спокійний сон і як виглядає небо без вибуху балістичних ракет. Багатьом довелося залишити свої будинки та тимчасово виїхати до інших регіонів або за кордон. У деяких це викликає депресію, апатію, бурю негативних емоцій та інші проблеми психічного здоров'я: люди стають менш продуктивними, мають проблеми з мотивацією та концентрацією [1].

У цей неспокійний для України час, практично кожен переглядає свої цінності та пріоритети у житті, намагається уявити своє майбутнє і зрозуміти, чи буде завтрашній світ змінюватися поступово або перетвориться за один день.

Все, що сьогодні засмучує й турбує кожного, виглядатиме, з часом, зовсім інакше, коли настане мирний час. Безумовно, світ вже не буде колишнім, і наразі слушний момент, щоб подумати, адаптуватися та знайти нові способи займатися справами. Незважаючи на катастрофічні наслідки воєнних дій для кожного з нас, здобуття освіти та отримання знань є дуже актуальною темою.

В окремих областях України, де ситуація це дозволяє, вже відновлено освітній процес, використовуючи технології дистанційного та змішанного навчання. Результати наукових досліджень науковців дозволяють розглядати таке навчання не лише як вимушену міру, пов'язану раніше з карантином, наразі – з воєнним станом, а, насамперед, як перспективну технологію, яка органічно вписується в освітній простір високотехнологічного суспільства, спроможна впоратись зі складними викликами сьогодення та потребує подальшого розроблення і впровадження.

Основою ефективного застосування навчання в он лайн режимі, передусім, треба визначити технологічну готовність закладів освіти, цифрову компетентність викладачів і студентів, а також відповідне організаційно-методичне забезпечення освітнього процесу. На сучасному ринку онлайн-технологій представлено понад 700 LMS-платформ, які спеціалізуються на корпоративному навчанні. Популярністю у вітчизняних закладах вищої освіти користуються платформи з відкритим кодом, наприклад, Moodle, Sakai, Litmos, Claroline, DotLRN, BrainCert, Open edX, Canvas тощо [2].

Згідно з рекомендаціями МОН України, в умовах сьогоднішніх обмежень, введено зміни до організації освітнього процесу, враховуючи особливості для різних спеціальностей. Для викладачів створено можливість формувати власні моделі навчання, що дозволяє визначити більш гнучку варіативну форму організації освітнього процесу. В окремій навчальній дисципліні, щоб не втратити якісні показники навчання, викладачу необхідно співвіднести цілі й

конкретні результати навчання, продумати адекватні їм засоби контролю й оцінювання, можливість зворотного зв’язку та ін.

Саме викладачі сьогодні здатні відповісти на освітні виклики і змінити підхід до організації освітнього процесу. А це вимагає постійного розвитку професійних компетентностей, самовдосконалення, оволодіння сучасними освітніми технологіями, швидкого орієнтування в науковій та освітній інформації.

Актуальним питанням залишається вивчення проблеми дистанційного та змішанного навчання під час воєнних дій та окреслення практичних рекомендацій з його організації у цей період.

У нашому дослідженні здійснено спробу визначення додаткових можливостей здійснення освітнього процесу для майбутніх учителів технологій та поділитися своїм досвідом з колегами під час проведення XI Міжнародної науково-практичної конференції «Трудове навчання і технології: сучасні реалії та перспективи розвитку», присвяченої пам’яті академіка Дмитра Олександровича Тхоржевського.

Перш за все, хотілося б зосередити увагу на тому, що під час спілкування зі студентами, важливо враховувати емоційний компонент за допомогою якого реалізується терапевтична функція викладання: зняття тривоги і напруження. На початку занять потрібно встановлювати зв’язок з кожним студентом, у першу чергу з’ясовуючи: чи у безпеці студент, чи має можливість навчатися. Потім вже, спільно виробляти освітню траєкторію набуття освітньо-професійних компетенцій з конкретної дисципліни. Заохочувати до активної участі у процесі лекційного чи практичного заняття, пишатись навчальними здобутками, радіти можливості інтернет-зв’язку [3].

По-друге, на що хотілося б звернути увагу – це на психологічну підтримку здобувачів освіти, а не на конкретні досягнення у навчанні. Основне завдання педагогічних та науково-педагогічних працівників – підтримати, навчити, а не оцінювати.

Усі учасники освітнього процесу повинні вчитися жити у стані війни, пристосовуватись до будь-якої ситуації, яку приносить життя та не хвилюватись в скрутних умовах. Краще сконцентруватись на створенні позитивних образів, думати позитивно, зберігати спокій та продуктивність у цей непростий час. Виниклі труднощі допоможуть розвинути креативність найнесподіванішим способом. Для цього потрібно навчитися зберігати емоційний баланс та знаходити натхнення, якщо немає практичної можливості включитися в освітній процес. Додатковий час, можна використати для творчості, попрацювати над своєю ідеєю, ліквідувати прогалини у навчанні та підготуватися до відновлення освітнього процесу та повернення до нормальних умов життя.

Проведені наукові дослідження довели, що негативні наслідки важких життєвих ситуацій можна пом’якшити адаптивними стратегіями їх подолання.

Коли у здобувачів, під час проведення он лайн занять з фахових дисциплін, відчувається втома, напруга, емоційний спад та інші подібні стани, пропонуємо використовувати методи арт-терапії та вправи для формування навичок саморегуляції поведінки, що дозволить підвищити стійкість до ситуації невизначеності, посилити емоційну стійкість. Арт-терапія вже неодноразово доводила свою ефективність для зняття стресу, вираження емоцій та покращення настрою.

Саморегуляція – це здатність організму підтримувати баланс психоемоційного стану, відновлювати внутрішню гармонію та заспокоїтися. Використання образів для саморегуляції пов’язано з активним впливом на центральну нервову систему почуттів і уявлень. Безліч позитивних відчуттів, спостережень, вражень відкривають доступ до потужних підсвідомих резервів психіки. Зараз багатьом здобувачам набагато легше висловити свої переживання в графічному зображені, ніж у розмові.

Повернути у життя стабільність ми пропонуємо шляхом створення комфортних умов для навчання майбутніх учителів технологій, запропонувавши їм для виконання цікаву добірку невеличких творчих завдань з тем навчальної програми. Для цього треба почати використовувати додаткові можливості –

значно ширший набір інструментів: пісок, вогонь, пікселі, геометричні фігури тощо. Найпоширені технології з використанням цифрових інструментів допоможуть сконцентруватися на виконанні запропонованих завдань та підвищити увагу. Візуалізація як спосіб підвищення впевненості, усвідомлення актуального стану через створення художніх образів – давно перевірений метод впоратися із негативними емоціями у стресовій ситуації. Всі створені роботи здобувачами можна завантажити на комп'ютер або поділитись з друзями у соціальних мережах. В умовах війни надзвичайно важливим залишається уміння співпрацювати, підтримувати один одного, вести конструктивний діалог, обмінюючись досвідом та ідеями. Тому педагогічні працівники, під час проведення онлайн занять, спланують свою роботу таким чином, щоб дати можливість студентам не тільки навчатися, а й спілкуватися один з одним, групою, викладачем.

Література

1. Дослідження: Вплив війни на психічне здоров'я дітей. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://warchildhood.org/ua/impact-of-war-on-childrens-mental-health/
2. Середа, І. В. (2022). РЕАЛІЗАЦІЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ПЕДАГОГІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ. *Інформаційні технології і засоби навчання*, *88*(2), 239–254. https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4532
3. Трибулькевич, К. (2022). ДОСВІД ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ. Матеріали науково-практичної Інтернет-конференції «Віртуальний освітній простір: психологічні проблеми» Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, лабораторія сучасних інформаційних технологій навчання http://newlearning.org.ua/sites/default/files/tezy/2022/Trybulkevych_K_2022.pdf

Олександр Деденєв,
аспірант,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Ідентифікатор ORCID 0000-0003-4499-592X

ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ І МОРАЛЬНО-ДУХОВНОЇ ЦІННІСНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ 5-х КЛАСІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

ajut1959@gmail.com

Сучасна освіта переживає суттєві зміни, які пов’язані з організаційно-управлінською, правовою, економічною модернізаціями, визначенням нових цілей відповідно до вимог громадянського суспільства. Посилюється значення виховного потенціалу освітнього процесу, ролі громадянської освіти, розвитку демократичних засад у навчально-виховному процесі закладу загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) й організації соціальної практики учнів. Соціальне замовлення, за концепцією Нової української школи [2], вимагає від системи освіти здійснення підготовки активної, конкурентоспроможної особистості, компетентної у розв’язанні життєвих, професійних проблем, готової до виконання громадянських обов'язків, відповідальної за власне благополуччя і розвиток своєї країни. З огляду на це, важливим стає формування громадянської відповідальності учнів протягом навчання у ЗЗСО.

Аналіз наукових досліджень громадянської відповідальності (С. Іконнікова, В. Лісовський, Л. Колсберг та К. Хелкан, М. Савчина, К. Муздибаєв, В. Третьяченко, Л. Снігур, М. Боришевський, В. Баранова) створює підґрунтя для визначення цього феномена як тривалого періоду онтогенезу, зумовленого інтегративними вимогами й особливостями вияву на оптимальному рівні компонентів, які складають сферу життєдіяльності особистості. Водночас питання на рівні універсальної наукової та дієвої системи формування громадянської відповідальності учнів у трудовому навчанні досі залишалося

відкритим. Напрацювання сучасних досліджень є психолого-педагогічним підґрунтям для обґрунтування цілісного підходу до формування громадянської відповідальності учнів.

Аналіз існуючих структурних концепцій розвитку особистості з погляду їхньої ефективності для пояснення та прогнозування шляхів формування в учнів компонентів громадянської відповідальності дає нам можливість визначити концептуальні засади її формування у контексті *виховання громадянськості і морально-духовної ціннісної спрямованості особистості*. Ця концепція втілена у виховній системі В. Сухомлинського, за словами якого з раннього віку слід формувати здатність жити за принципами добра, відповідно до високих ідеалів, що передбачає розвиток душевності, сердечності, людяності, милосердя тощо [4].

Наукова новизна обґрунтовуваного нами підходу до формування в учнів громадянської відповідальності полягає у поясненні та прогнозуванні цього процесу шляхом систематизації, за її компонентним складом та визнаними у педагогіці концептуальними підходами до її формування, методів трудового навчання для формування відповідальності особистості учня.

Розвиток громадянської відповідальності учнів основної школи нами здійснено за поступово ускладнюваними рівнями, починаючи навчання школярів 5-х класів розумінню громадянських норм і цінностей. Учнів 5 класів програма трудового навчання [5] орієнтує на визначення у співпраці з учителем та іншими учнями алгоритму взаємодії для вирішення практичних соціально значущих завдань чи проектів.

Привласнення школярами норм і принципів суспільної моралі ми намагалися здійснювати на концептуальних засадах формування відповідальності особистості у контексті *виховання її громадянськості і морально-духовної ціннісної спрямованості*, втілених у виховній системі В. Сухомлинського [4]. Формуванню у п’ятикласників розуміння необхідності виконання норм і принципів суспільної моралі сприяло застосування методу *«Інсценування»* [1; 3]. Пояснення основних характеристик прав людини,

усвідомлення їхньої важливості у повсякденному житті здійснювалося за отриманим учнями текстом з описом характеристик прав людини шляхом їх інсценізації. За допомогою пантоміми (без слів) учасники команд учнів мають зобразити основні характеристики прав людини, тобто відповісти на запитання «Що таке права людини?». У результаті, учні дізнаються про основні характеристики прав людини, усвідомлюють важливість прав людини у повсякденному житті.

Отже, наукове обґрунтування концептуального підходу до формування громадянської відповідальності учнів 5 класів на засадах його ефективності для пояснення та прогнозування шляхів формування її складових за концепцією морально-духовної ціннісної спрямованості виховання громадянськості особистості В. Сухомлинського, сприяло розробці методики формування громадянської відповідальності учнів основної школи на уроках трудового навчання, спрямованої на навчання школярів 5-х класів розумінню громадянських норм і цінностей методом «Інсценування».

Література

1. Громадянська відповідальність: 80 вправ для формування громадянської та соціальної компетентностей під час вивчення різних шкільних предметів. 5-9 клас. Посібник для вчителя / Рафальська М., Боярчук О., Герасим Н. та ін. Київ, 2017. 136 с.
2. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL: http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepcziya.pdf12
3. Посібник з освіти в галузі прав людини за участі молоді «Компас»: URL : http:www.coe.int/uk/web/compass/where-do-you-stand-
4. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5 т. Київ: Рад. Школа. Т. 4, 1977. 640 с.
5. Трудове навчання. 5-9 класи: практ. посібник для вчителів / С. М. Дятленко, Р. М. Лещук, О. Ю. Медвідь; упоряд. С. М. Дятленко; за заг. ред. А. І. Терещука. Харків: Ранок, 2017. 128 с.

Наталія Дубова,
к.пед н., доцент
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Ідентифікатор ORCID 0000-0001-6613-1044

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОСНОВІ РОЗВИТКУ ОСОБИСТІСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

naukatpf@udpu.edu.ua

Модернізація системи професійної (професійно-технічної) освіти створює нові виклики та ставить перед закладами освіти важливі завдання, вирішення яких забезпечить підготовку професійно компетентних та конкурентоспроможних кваліфікованих фахівців. Перспективними напрямами розвитку професійної компетентності кваліфікованих працівників сфери харчування є підвищення їх мотивації до саморозвитку, самоосвіти та самонавчання, розширення творчого потенціалу шляхом набуття досвіду в процесі навчання та виробничих практик.

Постає завдання визначення таких педагогічних умов, які б мали вплив на розвиток та активізацію сильних сторін особистісного потенціалу учнів професійної (професійно-технічної) освіти та подальшого здійснення процесу їхнього професійного зростання.

Визначення та виокремлення педагогічних умов розвитку професійної компетентності розглядається в педагогічних дослідженнях Р. Гуревича, Ю. Гвоздецької, А. Литвина, П. Лузана, В. Радкевич, І. Філімонової, О. Щербак та ін.

Професійна компетентність розглядається науковцями як інтегрована риса особистості, що відображає систему професійних знань, умінь, ціннісних орієнтацій, професійно важливих якостей і визначає здатність ефективно

виконувати професійні функції з урахуванням інновацій у виробничій сфері, а також як готовність до саморозвитку та професійного розвитку [1].

Компетентнісний підхід не заперечує значення знань, але акцентує увагу на здатності використовувати набуті знання. Поєднання знань і досвіду є підґрунтям для виникнення у свідомості особистості узагальненого способу діяльності. Це свідомий, цілеспрямований процес розкриття особистістю своєї власної активності та індивідуальності, реалізація власних зусиль, розвиток особистісних та професійних якостей в обраній професії.

Рівень професійного зростання майбутніх фахівців харчової галузі – набуття ними такого рівня компетентності, що дозволяє не просто виконувати посадові обов'язки за готовими зразками, а приймати рішення в ситуаціях невизначеності, використовувати весь свій особистісний потенціал, творчо вирішувати складні професійні завдання на практиці, тобто бути готовим до здійснення професійної діяльності. Це можливо за умов високої вмотивованості, яка, так само, виникає у разі відповідності природної спрямованості особистості обраній професії та належним чином обраним формам, методам, педагогічним умовам та технологіям освітнього процесу [3].

Важливість мотиваційного компонента в освітньому процесі відзначають цілий ряд науковців, зазначаючи, що цей компонент структури педагогічного процесу охоплює пізнавальні потреби. Під час навчання має бути потреба у самовдосконаленні, самореалізації та самовираженні, що реалізується на основі розвитку особистісного потенціалу.

Слід зазначити, що для забезпечення позитивної мотивації до розвитку особистісного потенціалу необхідно застосовувати різноманітні методи та засоби навчання, серед яких ми виділяємо: методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю та самоконтролю.

Наступною педагогічною умовою розвитку професійної компетентності кваліфікованих працівників сфери харчування є розвиток професійних знань і навичок, реалізація якої ми вбачаємо через оволодіння сучасними технологіями у процесі практичних занять та під час виробничих практик. Серед низки

педагогічних підходів важливим вважаємо особистісно-орієнтований підхід. Ми пропонуємо використовувати такі інтерактивні форми організації освітнього процесу, як інтерактивна лекція, яка спонукає учнів ЗПТО до аналізу, синтезу, пошуку причинно-наслідкових зв'язків, систематизації тощо під час оволодіння теоретичним навчальним матеріалом; інтерактивний семінар, який виконує такі функції: мотивуючу (стимулює самостійність у навчанні); навчально-пізнавальний (закріплення знань); комунікативні (розвиток навичок публічного виступу, дискусії тощо); рефлексивна (самостійна оцінка рівня знань, взаємооцінка тощо) [4].

Виробниче навчання також є ефективним методом навчання, оскільки сприяє формуванню та розвитку професійних знань, умінь і навичок сучасних технологій виробництва.

Навчальна і практична види діяльності містять в собі систему професійних дій: блок діагностичних і мотиваційних дій, блок професійного цілепокладання, планування, здійснення, аналізу і усвідомлення результатів діяльності. Завдання освітнього процесу: активізувати всю структуру діяльності, причому вибудовуючи її освоєння відповідно до логіки становлення. Важливо розкривати дослідні та творчі здібності студентів [2].

Отже, розвиток професійної компетентності кваліфікованих робітників харчової галузі потребує спеціально створених педагогічних умов, що дозволяють розвивати позитивну динаміку розвитку особистісного потенціалу, набуття практичного досвіду, а також активізувати самоосвіту та самонавчання з урахуванням рівня професійної готовності до виконання посадових обов'язків в сфері харчування.

Література

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / Н. М. Бібік [та ін.]. Київ: К.І.С., 2004. 112 с.
2. Шаповалова Н. П. Поняття «професійне зростання», «професійна кар'єра», «кар'єрні орієнтації» у контексті фахової підготовки студентів. *Науковий вісник* Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Педагогічні науки: зб. наук. пр., 2013. Вип. 11-12. С. 130–136.

3. Alla Onyshchenko Pedagogical conditions for the development of professional competence of skilled service workers. *Professional Pedagogics*. 1(22)'2021, pp. 185-196.
4. Мельник О. С., Гвоздецька Ю. В., Задорожна О. М. Формування професійної самосвідомості студентів в освітньому процесі технічного коледжу. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. Умань, 2020. Вип. 1. С. 138-144.

Лілія Кільдерова,
к.пед.н., доцент,
кафедра теорії і методики технологічної освіти,
креслення та комп'ютерної графіки,
Інженерно-педагогічний факультет
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМОВАНОГО КОНТРОЛЮ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

Lv_k@i.ua

Глобальне впровадження комп'ютерних технологій в усі сфери діяльності людини та формування нових комунікацій інформаційного середовища докорінно перетворює традиційну систему освіти. Поле єдиного інформаційного простору сприяє формуванню та розвитку навичок упевненого користувача діджитал-продуктів, цифровізації освіти, підвищення рівня цифрової культури здобувачів освіти та має потребу навчати їх із застосуванням новітніх технологій, що дають унікальні можливості для розвитку особистості засобами навчання, що дозволяють ефективно використовувати електронні продукти у різних галузях знань.

Сьогодні одним із пріоритетних завдань системи освіти є формування в учнів знань, умінь та навичок у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, здатності та готовності використовувати їх засоби у майбутній професійній діяльності. Як показує практика, без нових інформаційних технологій вже неможливо уявити сучасну освітню установу. Наявний в даний час вітчизняний

та зарубіжний досвід інформатизації середовища освіти свідчить про те, що вона дозволяє суттєво підвищити ефективність освітнього процесу.

Основні вимоги до знань та вмінь майбутнього вчителя технологій передбачають його здатність орієнтуватися в інформаційних потоках, уміння працювати з комп'ютерною технікою, здатність до адаптації в умовах, що швидко змінюються та інших характеристик особистості у процесі навчання, пов'язаних з оперуванням інформацією. Як результат інформатизації освіти, високий рівень інформаційної культури педагога-наставника дозволить забезпечити якісні особистісні зміни всіх учасників освітнього процесу у просторі інформаційної діяльності, обґрунтовано оцінювати цінність одержуваної інформації на заняттях, ефективно здійснювати пошук джерел даних на основі сучасних засобів інформаційних технологій [5].

Сьогодні суспільство перебуває на етапі інтенсивного розвитку та впровадження інформаційних технологій в усі галузі діяльності людини. Сфера освіти так само широко використовує комп'ютерне програмне забезпечення з метою формування, поглиблення, контролю та закріплення знань, вмінь та навичок.

У процесі реформування освіти в Україні широкого використання набули різноманітні діагностичні системи, зокрема, у вигляді програмованих тестів, які є ефективним засобом контролю якості професійної підготовки та рівня знань майбутніх учителів технологій.

Контроль якості знань, вмінь та навичок є невід'ємною частиною процесу освіти та професійної підготовки майбутніх учителів технологій. Перевірка знань – взаємопов'язана діяльність викладача та здобувача освіти, яка виконує функцію перевірки засвоєння і практичного застосування отриманих знань у процесі професійної підготовки [2].

Звернення освітян до теми автоматизованої перевірки знань та використання програмного забезпечення на сучасному етапі розвитку комп'ютерних технологій є повністю обґрунтованим та закономірним. Окрім того, актуальність застосування цифрових засобів в освітньому процесі ще

більше зростає з переходом суспільства у дистанційний режим роботи в багатьох галузях діяльності, що вносить значні корективи у функціонування багатьох систем. Так в даних умовах освітня галузь потребує найбільшої концентрації уваги, з метою навчити здобувачів освіти користуватися здобутками комп'ютерних технологій з максимальною користю та безпечністю.

Майбутній учитель технологій має вміти інтегрувати, застосовувати та адаптувати методи та прийоми навчання до сучасних потреб, до нових інформаційних технологій, ефективно обирати і застосовувати саме ті новітні засоби комп'ютерних технологій, які зможуть посприяти досягненню визначеної цілі, тим самим постійно покращуючи рівень своєї професійної підготовки [3]. Використання комп'ютерних систем для контролю знань, вмінь та навичок майбутніх учителів технологій є обґрунтовано затребуваним, підвищує ефективність навчального процесу та об'єктивність оцінки знань. Окрім того, використання програмного забезпечення, зокрема, програмованого контролю, є ефективним доповненням до інших методів перевірки знань.

Питання вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів технологій висвітлено у наукових роботах І. Голіяд, Д. Кільдерова, М. Корця, В. Мадзігона, Л. Оршанського, В. Сидоренко, В. Стешенко, В. Титаренко, С. Ткачука, Д. Тхоржевського, С. Ящука та ін. Застосування засобів комп'ютерного програмного забезпечення досліджували І. Войтович, А. Гуржій, М. Жалдак, В. Сергієнко, В. Франчук, С. Яшанов та ін. Аспекти контрольно-оцінювальної діяльності, як специфічного компонента професійної діяльності вчителя описували у своїх роботах: Л. Ващенко, А. Гривко, О. Левченко, О. Онопрієнко та інші.

Досліджуються можливості з метою підвищення якості навчання із застосуванням комп'ютерного програмного забезпечення. Вивчаються можливості для запобігання проблеми нестачі або невідповідності електронних даних для формування повноцінних навчальних курсів до навчальних дисциплін: підручників, навчальних видань, інформаційно-методичної літератури, зокрема,

електронних та мультимедійних засобів навчання, тестових завдань, діагностичних комплексів та ін. [6].

Сьогодні більшість закладів освіти здійснюють пошук інструментів для забезпечення високоякісної підготовки здобувачів освіти, майбутніх високопрофесійних кадрів, фахівців у різних галузях економіки та виробництва. А впровадження до процесу навчання у закладах освіти застосування комп'ютерного програмного забезпечення для контролю знань, вмінь та навичок на уроках технологій та у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців має на меті підвищення ефективності навчання та рівня інформатизації здобувачів освіти [1].

Використання інноваційних технологій відкриває багато можливостей у кожній сфері, і галузь освіти не є винятком, а впровадження новітніх технологій змінює та удосконалює процес взаємодії між всіма учасниками освітнього процесу, надає можливість відчути всі переваги використання програмного забезпечення та навчальних цифрових платформ.

Література

1. Андрощук І.В.; Андрощук І.П. Технологія розроблення електронного посібника з дисципліни Методика трудового навчання. Інформаційні технології і засоби навчання, 2017, 61, вип. 5: С. 24-35.
2. Гладка Л. Системний підхід до оцінки якості знань у формі комп'ютерного тестування. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. 2014. Вип. 1. С. 59-69.
3. Кільдеров Д.Е. Теоретичні і методичні засади забезпечення якості підготовки майбутніх учителів технологій на основі інтегрованого навчання: автореф. дис. д-ра пед. наук: 13.00.04. Вінниця, 2018. 42 с.
4. Корець М.С., Гуменюк Т.Б. Системний підхід як складова освітньої інноватики. Наука і освіта. 2014. № 7, С. 63-67.
5. Ткачук С.І. Впровадження мультимедійних технологій у процес контролю навчальних досягнень учнів на уроках трудового навчання. Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск 46. Херсон: Видавництво ХДУ, 2007. С. 401 – 407.
6. Яшанов С.М., Яшанов М.С. Теоретичні та методичні проблеми застосування вільно розповсюджуваного програмного забезпечення в інформатичній підготовці майбутнього вчителя. Освітній дискурс: Збірник наукових праць. Київ: Гілея, 2017. Вип. 2. Ч. 1: педагогічні науки. С. 18–29.

Алла Кісь,
аспірантка,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-3020-3445

РОЛЬ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ

pnpu21@gmail.com

Українське декоративно-ужитокве мистецтво впродовж останніх десятиліть активно відроджувалося та впроваджувалося вивчення кращих його надбань у навчальному процесі шкіл, позашкільних закладів освіти, ВНЗ різних рівнів акредитації.

Серед багатьох видів декоративно-ужиткового мистецтва (вишивання, писанкарство, різьбярство, гончарство, гутництво та ін.) значне місце посідають вишивка і килимарство. Багата давніми традиціями вишивкарства та килимового промислу Решетилівшина [1; 2]. І саме там у Решетилівському художньому професійному ліцей старшокласників навчають цим давнім видам українського декоративно-ужиткового мистецтва.

Проблемі введення національного компоненту в систему освіти та підвищення ефективності навчально-виховного процесу присвячено дисертаційні дослідження Г. Кловак, Ю. Коломійця, О. Красовської, Т.Мацейків, Г. Майбороди, О. Малецької, В. Мусієнка, І. Охріменка, С. Павх, Л. Паламарчук, В. Чорнобая та ін.

Метою статті є аналіз ролі декоративно-ужиткового мистецтва у формування особистості.

Найповніше визначення і характеристику декоративно-ужиткового мистецтва дає К. Духанін: «Декоративно-ужиткове мистецтво – це виготовлені й художньо оздоблені кустарним чи промисловим способом побутові речі, що мають не тільки практичне, але й естетичне значення. Поверхня цих речей

оформлена таким чином, що декорування не вступає у протиріччя з утилітарною формою, а знаходиться у тісному зв'язку з нею, складаючи одне ціле. До таких речей належить художньо оздоблений посуд і одяг, меблі, декоративні тканини, килими, вишивка мереживо і т.д.» [3, с.231].

Отже, декоративно-ужитковим мистецтвом називається мистецтво виготовлення речей, які б виконували одразу декілька функцій:

1) декоративну – прикрашення людини, її житла, всього її життя;

2) практичну, вжиткову – утримання тепла в людському організмі (одяг), утримання тепла в оселі (килимові вироби), готування та споживання їжі (посуд) тощо.

Обов'язкові вимоги декоративно-ужиткового мистецтва пов'язані із доцільністю форми предмета та відсутністю протиріччя між його декоративною і ужитковою функціями. Витвори декоративно-ужиткового мистецтва несуть на собі риси національних традицій. Їх втілюють форма предмету, матеріал й техніка його обробки, художні сюжети і орнаментальні мотиви декорування.

Багатьма дослідниками доводиться, що найбільшого впливу на формування людської особистості, яке найінтенсивніше відбувається в дитячому віці, справляє саме мистецтво як прояв національної культури. Це пов'язано з тими функціями, котрі мистецтво виконує як елемент суспільної й індивідуальної свідомості. Розглянемо деякі з них.

Так, А.Блахут головною для мистецтва вважає функцію самореалізації особистості, причому цей процес пов'язується в першу чергу з трудовою діяльністю [4].

М. Скурту, крім функції самореалізації, підкреслює важливе значення мистецтва для соціалізації (за виразом автора – "олюднення особистості"), а також для формування у людини повноцінного світосприймання, цілісних картин світу. Картина світу, як універсальне відчуття дійсності, включає в себе наукову й художню складові, причому художня є історично першою, а значить і доступнішою для людини [5].

А Канцедикас, поряд з функціями творчої самореалізації особистості і пізнавальною, робить акцент на об’єднуючому, тобто колективізуючому впливі мистецтва та його комунікативних можливостях. Під комунікацією ним розуміється інформаційно-ємнісний зв’язок між нинішніми і попередніми та прийдешніми поколіннями [6].

О. Мигунов наголошує на функціях самореалізації, соціалізації особистості, комунікації й ретрансляції. Під ретрансляцією розуміється процес перенесення духовних цінностей та ідей суспільної свідомості в індивідуальну свідомість [7].

Таким чином, мистецтво має великий позитивний вплив на формування якостей особистості, особливо у дитячому віці. Безпосередньому вдосконаленню засобами мистецтва підпорядковується уява, як засіб образно-чуттєвого відображення оточуючої дійсності й духовної сфери особистості, а також почуття як основа ціннісно орієнтаційної діяльності.

Важливо враховувати, що набагато більшого значення набуває не безпосередній, а опосередкований вплив мистецтва на особистість. Основною цінністю мистецтва є його вплив: на мислення людини як інструмент пізнавальної діяльності; на комунікативні якості як засіб духовного й ділового спілкування; та на творчі здібності як основний засіб самореалізації.

Література

1. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1993. 272 с.
2. Кудря О. В., Кісь А. В. Класик решетилівського килимарства Леонід Самійлович Товстуха: поєднання нових шляхів і народних традицій // Ukrainian professional education = Українська професійна освіта: науковий журнал. Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2020. Вип. 8. – С. 72-78. http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/17934
3. Духанин К.П., Егороф Ф.И., Лукинов Б.П., Седов К.М., Чарнецький Я.Я. Виды изобразительного искусства.- Л.: Госучпедгиз, 1959.-273с.
4. Блахут А. Роль эстетического воспитания в развитии творческих способностей личности. Автореферат дис. канд.филос.наук.К., 1984. 21с.
5. Скурту Н.П. Искусство и картина мира. Кишинев.-М.: Знание, 1986. 86с.
6. Канцедикас А. Искусство и ремесло. К вопросу о природе народного искусства. М.: Изобр.иск., 1977.-120 с.

7. Роль духовной культуры и искусства в формировании мировоззрения личности: Сборник /Сост. А.С. Мигунов.-М.: Знание,1986.-64 с.

Володимир Кондель,
к. техн. н., доцент,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-4851-0523

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОЄКТУВАННЯ ШВЕЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ» У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

vkondel@i.ua

Легка промисловість є однією із стратегічних галузей економіки України, оскільки до 2020 року забезпечувала майже 5% бюджетних надходжень і 2,6% товарного експорту. Ринок легкої промисловості налічує понад 10 тис. підприємств, з яких на текстильну промисловість припадає понад 2,5 тис., виробництва хутра та готового одягу – понад 6 тис., шкіряного взуття та шкіри – понад 1,5 тис., що свідчить потужний виробничий потенціал галузі, здатний виробляти товари для широкого промислового призначення [1, с. 340]. При цьому в умовах ринкової економіки підтримувати попит на свою продукцію вдається лише тим підприємствам, які пропонують не просто якісні, але і оригінальні в естетичному і дизайнерському плані вироби. Саме тому надзвичайно важливим є підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних на високому рівні здійснювати педагогічну діяльність у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та у виробничих умовах з підготовки конкурентоспроможних робітників, орієнтованих на виконання сучасних завдань з організації технологічних процесів в умовах навчальних та виробничих майстерень (цехів), фахівців, які володіють системою професійних якостей та ціннісних орієнтацій з широким доступом до працевлаштування у закладах освіти та підприємствах легкої промисловості [2, с. 5]. Саме тому студенти

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (спеціальність 015.17 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)), вивчають дисципліну «Проєктування швейних підприємств», що дозволяє майбутнім фахівцям опанувати наступні загальні та фахові компетентності, необхідні для їх подальшої трудової діяльності:

– базові знання, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, розуміння причинно-наслідкових зв'язків та уміння їх використовувати в професійній діяльності;

– здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

– готовність критично оцінювати й переосмислювати професійний досвід, власну професійну та соціальну діяльність;

– здатність ініціативно і творчо використовувати набуті знання, обґрунтовувати власну позицію;

– володіння теоретичними знаннями та практичними навичками з конструювання, моделювання та технології виготовлення виробів легкої промисловості в навчально-виробничих та промислових умовах;

– здатність стилістично грамотно формулювати судження, вести навчально-методичну та технічну документацію [2, с. 7-9].

Для реалізації поставлених завдань при викладанні навчальної дисципліни «Проєктування швейних підприємств» застосовується компетентнісний підхід, який скеровує освітній процес на формування та розвиток загальних і фахових компетентностей, якими мають оволодіти майбутні фахівці професійної освіти. Цей підхід переміщує акценти з процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок у площину формування у студентів здатності практично діяти і творчо застосовувати набуті знання та досвід у різних ситуаціях [3, с. 296].

Про важливість використання компетентнісного підходу в процесі підготовки кваліфікованих фахівців професійної освіти свідчать праці багатьох науковців, які розглядали питання щодо застосування цього підходу в освіті (Н. Бібік, В. Безпалько, Е. Зеєр, І. Зимня, І. Зязюн, Н. Кузьміна, О Овчарук, О.

Пометун, М. Рибаков, І. Тараненко, А. Хуторський та ін.), проєктування предметних компетенцій (О. Бобієнко, О. Дахін, Н. Паршукова, О. Пометун, О. Субетто, Ю. Татур, А. Хуторський та ін.), оцінки рівня сформованості компетенцій у майбутніх фахівців (Г. Абдулгалімов, К. Бахусова, В. Носков, А. Кальянов, Л. Короткова, С. Нечіпор, О. Єфросиніна та ін.), модульно-компетентнісного проєктування навчального процесу в професійних навчальних закладах (Г. Герчек, Н. Тализіна, П. Юцявичене та ін.), застосування інтегративного підходу у професійній підготовці фахівців професійно-технічних навчальних закладів (М. Анісімов, С. Баєв, С. Батишев, А. Беляєва, Р. Гуревич, О. Дубницька, Н. Костюк, І. Козловська, Г. Смирнов та ін.), використання компетентнісного підходу в процесі професійної підготовки фахівців саме швейного профілю (О. Дубницька, Л. Короткова, С. Нечіпор та ін.) [4, с. 246-247; 5, с. 80; 6, с. 130].

Дослідження науковців показали, що особистісна цінність випускника закладу вищої освіти визначається за рівнем сформованості його професійних компетенцій. Щодо педагогів професійного навчання, які незабаром обіймуть відповідні посади (викладач початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів, інструктор виробничого навчання робітників масових професій, майстер навчального центру, педагог професійного навчання, майстер виробничого навчання, вихователь професійно-технічного навчального закладу), їх професійна компетенція має містити як теоретичні знання, так і вміння грамотно й оперативно застосовувати їх на практиці, виходячи з конкретної ситуації [2, с. 6; 3; с. 297]. Саме тому метою вивчення навчальної дисципліни «Проєктування швейних підприємств» є формування у студентів знань та вмінь з питань проєктування швейних підприємств з урахуванням раціонального і комплексного використання матеріальних ресурсів, поліпшення якості продукції, підвищення продуктивності праці на основі принципів безпечності та екологічності виробництва. Тому визначаючи теми занять курсу, слід враховувати вищезгадані загальні та фахові компетенції, показники

освоєння дисципліни студентами, завдання, які необхідно виконати, а також мету, що досягається в процесі навчання.

Для формування необхідних програмних компетенцій студенти вирішують питання проблемного характеру щодо техніко-економічного обґрунтування проєктування швейних підприємств, попереднього розрахунку швейної фабрики, організації поточного виробництва в швейних цехах малого підприємства, планування швейного, експериментального, підготовчого та розкрійного цехів, проєктування складських приміщень, вибору конструктивних елементів будівель та споруд, адміністративно-побутових приміщень, розробки генеральних планів швейних підприємств, інженерного забезпечення швейного виробництва (опалення, вентиляція, кондиціювання, водопостачання і каналізація), охорони праці та пожежної безпеки на швейних підприємствах. У процесі опанування дисципліни майбутнім педагогам слід виконати наступні завдання: самостійне опрацювання матеріалу, вирішення питань проблемного характеру; індивідуальна підготовка студентських статей до збірників наукових праць, наприклад, присвячених проблемам травматизму на швейних підприємствах і шляхам його запобігання; створення презентацій до виступів з доповідями на конференціях; підготовка до складання підсумкового контролю. Саме якісне виконання самостійної роботи сприятиме підготовці компетентного фахівця професійного навчання, здатного приймати нестандартні правильні рішення і нести за них відповідальність.

Ефективність навчального процесу визначається педагогічним моніторингом, тобто, на основі компетентнісного підходу необхідно проводити постійний контроль за рівнем сформованості предметної компетентності майбутнього фахівця [5, с. 80]. Слід також врахувати, що дисципліна «Проєктування швейних підприємств» вивчається студентами після опанування ними курсів з креслення, інженерної та комп’ютерної графіки, малюнку та основ композиції, технічної механіки, комп’ютерної техніки у професійній освіті, технологічного обладнання галузі, технології швейних виробів, коли майбутні фахівці мають достатнє уявлення щодо умов їх майбутньої професійної

діяльності, тому робоча програма дисципліни» містить відповідні критерії оцінювання результатів навчання.

Оскільки на вивчення дисципліни «Проєктування швейних підприємств» навчальним планом передбачено 150 годин (5 кредитів ECTS), з яких 20 годин лекцій (10 тем), 28 годин лабораторних занять і 102 годин самостійної роботи, запропоновано такий розподіл балів: за самостійне опрацювання теми і поточний контроль на аудиторних заняттях студент отримує максимум 5 балів (3 бали – за аудиторну і 2 бали – за самостійну роботу). Це означає, що максимально за самостійне опрацювання усіх тем студент може отримати 50 балів, за модульні контрольні роботи – 10 балів, за екзамен – 40 балів, що у підсумку складає 100 балів. Максимальні бали студент отримує за повні і глибокі знання, здатність використовувати їх у практичній діяльності, уміння знаходити необхідну інформацію з різних джерел та аналізувати її, робити висновки, узагальнення, розв’язувати проблемні завдання, дискутувати, відстоювати власну думку, тобто має усі програмні компетентності [7, с. 132].

Таким чином, вищенаведені рекомендації щодо розподілу балів сприятимуть не тільки об’єктивному оцінюванню всієї роботи студентів, але й підготовці компетентних фахівців професійного навчання, здатних розробляти оригінальні проєкти, вирішувати різноманітні композиційні і технічні завдання.

Література

1. Шандрівська О. Є., Юнко І. Ю. Дослідження цільових сегментів ринку легкої промисловості України в період пандемії COVID-19. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. 2021. № 2 (6). С. 338–352.
2. Освітньо-професійна програма «Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю (спеціалізацією) 015.17. Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2018. 20 с.
3. Шароватова О. П. Компетентнісний підхід при підготовці нового покоління фахівців у сфері цивільної безпеки. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2016. № 3 (300). С. 295–304.
4. Дубницька О. М. Компетентністно-інтегративний підхід до формування професійної підготовки фахівців швейного профілю. Нові технології навчання: наук.-метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. Київ, 2013. Вип. 76. С. 246–250.

5. Нечіпор С. Моніторинг рівня сформованості предметної компетентності майбутнього кравця з технології виготовлення одягу. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2012. № 4. С. 79–87.
6. Короткова Л. І. Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи в ході наукового дослідження проблеми створення професійних стандартів швейного профілю на основі компетентнісного підходу. С. 129–136. Режим доступу: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2011/19/23.pdf.
7. Кондель В. Оцінка і моніторинг якості опанування студентами курсу «Проектування швейних підприємств». Дидаскал: часопис: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти в Україні: сучасний стан і перспективи», 12-13 листопада 2019 р. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2020. № 20. С. 130-133.

Леся Кравченко
к.пед.н., доцент,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Ідентифікатор ORCID 0000-0001-7012-3709

ФОРМУВАННЯ КАР'ЄРНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЗДОБУВАЧІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

kravchenkolesiav@gmail.com

У сучасному соціально-економічному середовищі заклади вищої освіти мають швидко реагувати на вимоги, які диктує ринок праці, що динамічно розвивається, оскільки ефективність вищої освіти визначається кількістю успішно працевлаштованих здобувачів вищої освіти (випускників), тобто тих, які сьогодні займають певну нішу на ринку праці, усвідомлюють свою професійну компетентність і водночас вже на перших етапах роботи замислюються про свою кар'єру.

Кар'єра є важливим показником соціального самопочуття людини, статусу, матеріального благополуччя, рівня та якості життя, а також реалізації особистісного та трудового потенціалу у професійній діяльності. У зв'язку з цим перспективним стає процес формування кар'єрних компетентностей на етапі професійної підготовки у закладах вищої освіти.

Під кар'єрними компетенціями в даному випадку розуміються індивідуальні особливості, знання, уміння, навички, моделі поведінки здобувача вищої освіти, цінності, мотиваційні фактори, необхідні для ефективного виконання професійної діяльності на вищому рівні та сприятливі для особистісного та кар'єрного зростання. Поєднання наявних у людини кар'єрних компетенцій визначає її подальший шлях розвитку, у тому числі певний кар'єрний сценарій [1, 22].

Одним із ключових моментів розвитку кар'єри на етапі отримання вищої освіти є правильне визначення та подальша діагностика рівня сформованості значущих кар'єрних компетентностей. При визначенні профілю кар'єрних компетенцій важливих, особливо для майбутніх учителів, ми орієнтувалися на сукупність об'єктивних характеристик, що забезпечують високий рівень професійного виконання викладачем своїх функцій, фіксований ступінь практичної реалізації професійних знань і навичок, спрямованість на розвиток кар'єри у майбутній педагогічній діяльності. Такий підхід визначив наступні групи кар'єрних компетенцій: у сфері проектування кар'єри; у сфері мотивації для досягнення; у сфері комунікативної діяльності; у сфері емоцій та поведінки; у сфері особистих якостей і здібностей; у сфері проектно-дослідницької діяльності; у сфері професійного удосконалення [1,23].

Кожна кар'єрна компетентність представлена набором поведінкових індикаторів – якостей, умінь і навичок, необхідних для успішного виконання педагогічної діяльності.

Поєднання кар'єрних компетенцій визначає шлях успішного професійного розвитку та конкретний кар'єрний сценарій. Проте, як показує практика, більшості випускників не вистачає кар'єрних компетенцій, які сприяють успішній самореалізації у професійній діяльності: вміння ладити з людьми, адаптуватися в нових колективах, брати на себе відповідальність, бути мобільним, конкурентоспроможним, мати організаторські та лідерські здібності та ін. Проте сучасні заклади вищої педагогічної освіти мають можливість

створити умови для кар’єрного розвитку студентів, починаючи з першого курсу [2, 100].

Розробка та впровадження таких умов передбачає:

- обґрунтування підходів, принципів, цілей, завдань, етапів формування кар’єрних компетентностей;

- виявлення педагогічних умов, що сприяють ефективному формуванню та розвитку кар’єрного потенціалу студентів;

- моніторинг професійного та особистісного розвитку студентів, спрямований на визначення оптимальних шляхів просування по кар’єрних сходах залежно від кар’єрної мотивації кар’єрних очікувань;

- організація кар’єрного тьюторства та кар'єрного коучингу;

- здійснення зворотного зв’язку з випускникам з метою ознайомлення з етапами кар’єрного просування в педагогічній діяльності;

- коригування діяльності закладу педагогічної освіти для забезпечення якісної освіти та цілеспрямованого проектування кар’єри студентами відповідно до запитів суспільства, роботодавців та професійної мотивації студентів;

- розробка методичних рекомендацій педагогічного супроводу кар’єри в період навчання у закладі вищої освіти з метою використання в системі професійної гуманітарної освіти [2, 101].

Готовність до кар’єри у здобувачів вищої освіти можна визначити через:

- рівень сформованості мотивації до вчительської професії та засвоєння компетенцій, необхідних для її успішного оволодіння;

- наявність наявних педагогічних здібностей та їх співвідношення з професією вчителя;

- виявлення особистих позитивних і негативних якостей, що впливають на успіх у кар’єрі;

- визначення очікувань студентів щодо власної кар’єри;

- розробка цілей майбутньої професійної кар’єри [3, 165].

Таким чином, процес формування та розвитку кар'єрних компетентностей є невід'ємною складовою професійно-кар'єрного розвитку сучасних молодих спеціалістів та є показником їх успішної професійної соціалізації.

Література

1. Столярчук О.А. Вплив мотивів навчання студентів на формування їх кар'єрних орієнтацій. Педагогічний процес: теорія і практика. Серія «Психологія». К.: Видавниче підприємство «Едельвейс», 2016. Вип. 1. С. 21–25.
2. Алєксєєва С. В. Наукові теорії розвитку професійної кар'єри в сучасних концепціях професійної педагогіки. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр. 38-ме вид. Київ, 2014. С. 100–103.
3. Лозовецька В. Професійна кар'єра особистості в сучасних умовах праці: монофія. Київ: Міленіум, 2015. 244 с.

Оксана Кудря,
к. пед. н., доцент,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-4602-9883

Наталія Орлова,
к. пед. н.,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-5071-869X

АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНИЙ ЕФЕКТ МАЙСТЕР-КЛАСІВ ІЗ ПРИКЛАДНИХ ВИДІВ ТВОРЧОСТІ: З ДОСВІДУ РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ ТИМЧАСОВО ПЕРЕСЕЛЕНИХ СІМЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ

pnpu21@gmail.com

Реалії сьогодення вимагають надання усебічної допомоги дітям із родин тимчасово переміщених осіб. Це і здійснення соціокультурної роботи з ними, надання психологічної допомоги, організація змістовного дозвілля тощо. Значної ваги в контексті допомоги дітям у подоланні наслідків психотравм набуває арт-терапія.

Арт-терапія допомагає зняти психічну напругу і стрес, подолати тривогу, страхи, агресію, імпульсивність, а також гармонізувати внутрішній стан дітей різних вікових груп. Вознесенською О., Мовою Л. зазначається, що «термін «арт-терапія» з'явився в професійному лексиконі психологів Західної Європи в середині XX століття. Він охоплює низку специфічних методів, що сприяють зціленню людини засобами мистецтва» [1, с.5].

Арт-терапія розглядається як метод зцілення за допомогою творчості. До низки дієвих методів арт-терапії, що використовуються в сучасній освітній практиці, відносяться прикладні види творчості. Творча діяльність допомагає відключитися від повсякденних турбот, отримати величезне задоволення від самого процесу творення. Та найголовніше – дитина, виконуючи виріб, «скидає негатив», їй стає легше. Позитивні емоції сприяють мобілізації внутрішніх механізмів саморегуляції та зціленню особистості.

Питання використання арт-технологій в освіті розглядали в своїх працях Вознесенська О., Копитіна А., Кузьміна О., Лебедєва Л., Мова Л., Скнар О., науковці зауважували, що арт-терапія має низку цінних педагогічних можливостей.

Метою статті є представлення досвіду роботи з дітьми із тимчасово переселених сімей в умовах війни, методики організації та проведення для них майстер-класів з прикладних видів творчості, аналіз їх арт-терапевтичного впливу.

На факультеті технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імен В. Г. Короленка протягом квітня-травня 2022 року було зорганізовано для дітей з тимчасово-переселених сімей ряд майстер-класів з прикладних видів творчості.

Метою проведення цих майстер-класів було наповнення дозвілля маленьких українців видами діяльності творчого спрямування, що давало їм можливість зануритися у творчий процес, відволіктися від реалій сьогодення та «відключитись» від негативних думок.

Майстер-класи мали відвідати діти різних вікових категорій – дошкільнята, молодші школярі. Тому для майстер-класів було обрано нескладні техніки, доступні матеріали (тканина, папір, пластилін), різноманітні оздоблювальні матеріали для додаткового декору (паєтки, блискітки, стрічки, нитки). Зупинимось детальніше на деяких зреалізованих заходах та їх потенційних можливостях у досягнення арт-терапевтичного ефекту.

Майстер-клас «Квіти» в техніці «квілінг». Квілінг – це мистецтво папероскручування. Слово «quilling» походить з англійської мови від «quill» – пташине перо. Історія квілінгу (паперової філіграні) починається в XIV ст. Суть техніки полягає в тому, що довгі паперові смужки накручуються на тонкий стрижень. Раніше для цього використовували гусяче пір'я, а сьогодні в основному – олівці, трубочки й інші легко доступні матеріали [2].

Діти мали можливість створити міні-картини з зображеннями квітів, виконаними у техніці «квілінг». Загалом же, виконання робіт у даній техніці сприяє розвитку творчих здібностей та уяви, виробляє посидючість, наполегливість, терплячість. Кожна робота була неповторною, адже «автори» привносили в неї своє бачення: це і зміна композиції, і добір кольору паперових стрічок, і вибір на власний розсуд та уподобання основного тла картини.

Майстер-клас з виготовлення вітальної листівки в техніці «Iris folding». «Iris folding» у перекладі з англійської – згортання веселкової оболонки, веселкове складання. Витоки даної техніки йдуть з Голландії, наразі вона набуває все більшої популярності в Україні. Красиві й об'ємні картини відразу привертають увагу. Складний і водночас цікавий різновид паперопластики, але фактично кожна робота стає унікальним витвором сучасного декоративно-прикладного мистецтва. Мистецька техніка «Айріс-фолдінг» сьогодні активно використовується не лише шанувальниками і любителями паперових виробів, але і у роботі з дітьми різних вікових груп [3].

У ході майстер-класу, присутніх діток ознайомили з історією виникнення техніки «Айріс-фолдінг», особливостями створення паперових художніх композицій, технологією виготовлення виробів в техніці «Айріс-фолдінг».

Потрібно відмітити, що створення виробів із використанням техніки «Айріс-фолдінг» сприяє самовираженню особистості, розвитку естетичного смаку, виховуванню терпіння, охайності, розвитку творчого та просторового мислення. Виконані роботи різнилася добором кольору стрічок, за рахунок чого стандартне шаблонне зображення набувало неповторного колориту. Діти мали можливість самостійно обрати колір листівки, створити за допомогою штампів різнобарвний декор для додаткового декорування листівки.

Майстер-клас із виготовлення текстильної ляльки. Під час заходу відбулося виготовлення янголятка та сувенірної ляльки-мотанки з текстильних матеріалів. Серед численних сувенірних виробів, виготовлення текстильної ляльки є одним із найпопулярніших. Лялька-мотанка – один із найбільш давніх символів української культури, виконувала важливу функцію – оберега. Методика її створення полягає у почерговому намотуванні клаптиків тканини. Вміння створити ляльку набуло в українській культурі майже сакрального значення, до процесу її творення відносились відповідально, а цьому ремеслу навчали дівчаток із раннього дитинства [4].

Текстильна лялька – це не просто виріб, а справжній оберіг, який можна подарувати своїм друзям і рідним. Виготовлення такої іграшки – невичерпне джерело натхнення, адже для створення ляльки можна використати ціле розмаїття матеріалів: тканину, нитки, стрічки, намистини, бісер тощо.

Діти під час заходу із задоволенням опановували технологію створення ляльки-мотанки. І хоча технологія була одна, але кожен привносив своє бачення у процес творення: виготовлені під час майстер-класу текстильні ляльки відрізнялися неповторністю за рахунок добору матеріалів та розміру.

Майстер-клас із виготовлення патріотичної листівки у техніці об’ємної паперопластики «Серце у долоньках». Паперопластика є одним з найбільш цікавих видів творчості. Об’ємна паперопластика – вид мистецтва, в якому головним матеріалом є папір. Роботи виготовляються на плоскому фоні, а при складанні набувають об’ємності [5].

Створення листівки відбулося з використанням національної символіки, що є ефективним засобом патріотичного виховання підростаючого покоління. Зацікавлення викликала створена композиція – на фоні українського прапора долоньки тримають сердечко. Малеча із захопленням створювала патріотичну листівку.

Майстер-клас «Петриківський розпис» із застосуванням методики пластилінографії. Вишуканий та неповторний петриківський розпис – привід для гордості українців. В основі його барвистих візерунків лежить безмежна любов до рідного краю. Найчастіше такий розпис виконують фарбами, трохи рідше – кольоровими глинами, а викладачі факультету технологій та дизайну запропонували стилізувати його в об'єм за допомогою пластилінографії.

Поняття «пластилінографія» має два смислових кореня: «граф» – створювати, малювати, а під першою половиною слова «пластилін» мається на увазі матеріал, за допомогою якого здійснюється виконання задуму. Пластилін використовується як «фарби», як зображувальний матеріал, а інструментом для роботи з цим матеріалом слугують долоньки та пальчики дитини. Відзначимо, що використання пластилінографії сприяє розвитку творчої уяви, активності, ініціативності, а також дрібної моторики м'язів рук у дітей різного віку. Взаємодіючи з пластиліном, діти отримують задоволення, у них виникає бажання створювати нові, незвичайні вироби [6].

Створення поробки «Петриківський розпис» із застосуванням методики пластилінографії відбувалося з використанням нестандартного тла – вся робота виконувалася на поверхні CD-диску, що викликало неабияке зацікавлення у дітей. У своїй роботі вони відходили від представленого зразка, у кожного була власна композиція, її колірне вирішення, використане додаткове оздоблення та спосіб декорування.

Таким чином, проведення майстер-класів з прикладних видів творчості було спрямоване не лише на організацію дозвілля дітей з тимчасово переміщених сімей, але і створення умов для творчого розкриття їх здібностей. Арт-терапевтичний ефект майстер-класів досягався за рахунок отримання

позитивних емоцій у процесі творчості. Діти мали можливість вільного вибору матеріалів, їх кольору, композиційного задуму, а загалом – творчої діяльності у різних техніках з відходом від запропонованих зразків-шаблонів. Виконуючи вироби в різних техніках діти мали можливість «скинути негатив», зануритись у творчий процес, відчути задоволення і радість від творчості.

Література

1. Вознесенська О. Л., Мова Л. В. Арт-терапія в роботі практичного психолога: Використання арт-технологій в освіті. Київ : Шк. світ, 2007, 120 с.
2. Орлова Н. С. Організаційно-методичні основи навчання художнього проектування одягу: навчально-методичний посібник. Полтава : ПП «Астрая», 2020. 195 с. URL: http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/17043 (дата звернення: 24.04.2022).
3. Використання нетрадиційної техніки аплікації «Айріс Фолдінг» для розвитку творчої уяви дошкільників. URL: https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-netradicijnoi-tehniki-aplikacii-ajris-folding-dla-rozvitku-tvorcoi-uavi-doskilnikiv-254212.html (дата звернення: 25.04.2022)
4. Кудря О. В. Особливості вивчення етнодизайну учнями на уроках трудового навчання. *Етнодизайн у контексті українського національного відродження та європейської інтеграції.* Кн. 3: зб. наук. праць / редкол.: гол. ред. М. І. Степаненко, упоряд. і наук. ред. Є. А. Антонович, В. П. Титаренко та ін. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. С. 457–458. URL: http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/15431 (дата звернення: 25.04.2022).
5. Ковальчук Т. П. Азбука паперової пластики. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007.
6. Давидова Р. Н. Пластиліноrрафія. Київ : ТОВ видавництво «Скрипторій», 2008. 94 с.

Євген Кулик,
д. пед.н.,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-9410-6564

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДИЗАЙНУ В ГАЛУЗІ ТЕХНОЛОГІЙ

e-kyluk@ukr.net

В результаті аналізу основних етапів розвитку професійної підготовки дизайнерів в Україні встановлено три основні етапи. З’ясовано, що в 50–70-х

роках XX століття з'явилися фундаментальні роботи з проблем художнього конструювання (Ю.Б.Соловев, В.Ф. Сидоренко (СРСР) М.Кельм, Р.Фрик (НДР), Я.Черноцки (Польща), П.Антош (Чехословаччина) та ін. (Роботи західних науковців (США, ФРН, Франції, Англії і т.п. були недоступними для наших науковців). Перші підручники з методики художнього конструювання (проектування) практично були збірниками практичних порад і рекомендацій починаючим практикам від імені іменитих практиків. Вони пропагували переважно результати дизайнерської діяльності. В педагогічній науці для професійної підготовки викладачів дизайну з'явилися публікації, у яких розкривалися психологічні й організаційні аспекти дизайнерської праці та вимоги до особистості викладача (Ф. Гоноболін, Н. Кузьміна, В. Сластьонін, К. Платонов, А. Щербаков та ін.). У цих роботах проблему професійної підготовки дизайнерів розглянуто в контексті структурного-функціонального розуміння педагогічної діяльності з урахуванням особливостей і закономірностей дизайнерської діяльності.

Професійну підготовку дизайнера розглядали як системну структуру яка регулюється функціональною системою психіки, та складається з декількох рівнів психічного відображення предметної діяльності (сенсомоторний, перцептивний і мовномисленнєвий).

Дослідники проблеми дизайну дали інженерам проектувальникам, технологам і педагогам перші поняття і загальну уяву про предмет дизайну, його зміст і необхідність формувати спеціальні знання і уміння і відповідне освітнє середовище у відповідності до вимог дизайну.

У 80–90-х роках XX століття предметом спеціальних теоретичних і експериментальних досліджень професійної підготовки дизайнерів стала переважно проблема суб’єктивних властивостей учителів, що визначало ефективність їхньої професійної діяльності, та розробка комплексних систем управління якістю освітньої діяльності. Цим питанням були присвячені праці І. Зязюна, І. Зимньої, Н. Кузьміної, В. Мадзігона, А. Маркової, Д. Тхоржевського та ін. Це актуалізувало проблему вивчення понять

«професійність», «компетентність», «професійна діяльність», «дизайнерська діяльність».

Було встановлено, що якість професійної підготовки викладача дизайну вдосконалюється в процесі трудової професійної діяльності та засобами самоосвіти впродовж усієї професійної кар'єри [1, с. 145]. Компонентами процесу професійного навчання визначали: викладача; студента як об'єкт навчання; предмети з дизайну; навчальні майстерні, міжшкільні навчально-виробничі комбінати, обладнання; інші явища та події. Зміст професійної підготовки містився в освітньо-професійних програмах і освітньо-кваліфікаційних характеристиках.

Структура професійної освіти у відповідності до існуючих галузей народного господарства визначалася двома основними факторами: структурою галузевого знання (теоретичні знання під час навчання в ПТУ) і структурою майбутньої професійної виробничої діяльності (практичні заняття в майстернях і на виробництві) [1].

Науковцями було встановлено [2], що професійна дизайнерська діяльність має інтегрувальний характер, передбачає знання об'єктом навчання різних наук і включає в себе елементи різноманітних видів праці. Тому, моделюючи процес професійної підготовки майбутніх дизайнерів, спочатку необхідно виявити її системоутворювальний вид, навколо якого інтегрувалися всі інші види діяльності й відповідно до сутності засвоєних понять організовувався навчальний процес, тобто – основи професійної підготовки закладалися при вивченні дизайнерських дисциплін. Головне завдання професійної дизайн освіти полягало в підготовці спеціалістів, які б могли використати переваги науково-технічної революції для досягнення своєї мети.

Період з 90-х років XX століття по теперішній час характеризується глобальною зміною суспільних цінностей, що вимагає від системи професійної освіти відповідної реакції. На перший план в українському суспільстві виходить проблема гуманістичного виховання та розвитку нового типу культури, її світоглядно-філософських основ [3]. Було визначено, що такі предмети як

дизайн, ергономіка, культура, організація виробництва, економне ведення діяльності тощо є основою формування гуманістичної особистості. Оскільки дизайн зайняв свою нішу в науці, актуалізувалися проблеми дослідження методолого-теоретичних аспектів формування дизайнерської компетентності майбутніх викладачів дизайну.

Оскільки освоєння і викладання дизайну вимагає поєднання як раціональних так і ірраціональних знань то основу наукового підґрунтя аналізу феномену дизайну було покладено синергетику. яка призвела до створення діалектико-синергетичної методології, що дозволило розкрити важливі наукові закономірності поєднання технократичного й гуманітарного напрямів в освіті, сцієнтичного й гуманістичного типів світогляду. Вона дозволяє в найважливіших проблемах дизайнерської діяльності, які відносяться до складних систем, спрощувати дійсність [4], науково обґрунтовано створювати теоретичні системи, які поєднують найзагальніші методологічні закономірності з фактично-емпіричними явищами в мистецьких процесах, що дає змогу уточнити головну педагогічну мету підготовки дизайнерів й розробляти системи професійної підготовки фахівців [5].

Такий стан справ вимагає вирішення завдання методологічного обґрунтування формування дизайнерської компетентності майбутніх викладачів дизайну у процесі їхньої неперервної професійної підготовки, вироблення відповідної стратегії і встановлення закономірностей такого формування.

Специфіка професійної підготовки майбутніх викладачів дизайну вказує на те, що найбільш значущими для нашого дослідження є системний, особистісно-діяльнісний, компетентнісний, просторово-середовищний, аксіологічний, контекстний, домінантний підходи, а також їх різновиди.

Аналіз методологічних основ підготовки майбутніх викладачів дизайну до педагогічної професійної діяльності свідчить, що в якості методології цієї підготовки може використовуватись сама педагогічна дизайнерська діяльність, здатна об’єднувати основні протилежні напрями освіти, погоджувати певну рівновагу між напрямами, що створюють і руйнують таку систему. Цей підхід

науковці визначають як особистісно-діяльнісний. З точки зору нашої проблеми подібна методологія може узгодити філософські принципи між нормативною необхідною професійною базою знань і індивідуально-творчою діяльністю дизайнера володіння ним ірраціональними знаннями, між технократичним і гуманістичним пріоритетами його світогляду.

Крім того, новостворені особистісно-діяльнісним підходом методологічні умови підготовки дизайнерів дозволили розкрити проблему переходу від предметно зорієнтованого навчання до особистісно зорієнтованого.

Системний аналіз наукових праць, присвячених професійній діяльності дизайнерів показав, що *просторово-середовищний підхід* є актуальним для нашого дослідження у зв'язку з тим, що він дозволяє враховувати роль феномену діяльнісного простору, його потенціал і вплив на соціалізацію та соціальну адаптацію як по відношенню до виробу так і до процесу навчання дизайнерів. З позиції цього підходу середовище визначає зміст і характер навчання та передбачає наявність різноманітних освітніх траєкторій, варіативність умов для особистісно-професійного самовизначення і саморозвитку. Крім того для самого дизайнера середовище створює відповідну парадигму починаючи від світобаченя бутя людини до використання матеріалів і інструментів, технік і технологій.

Проведений вище аналіз методологічних аспектів формування особистісних якостей майбутніх викладачів дизайну показав, що для того, щоб синтезувати всі розглянуті нами підходи і принципи в контексті формування організаційної компетентності майбутніх викладачів дизайну саме в процесі неперервної освіти, доцільно використати такий підхід, який би об'єднав всі підходи.

На нашу думку доцільним є використання домінантного підходу, розроблений Н. Тамарською [7]. Сутність якого полягає в тому, що на кожному з етапів професійної підготовки майбутніх викладачів дизайну у процесі їхньої неперервної освіти визначаються статусно-рольові позиції учасників навчально-виховного процесу; для кожного етапу визначаються домінантні складники

навчально-виховного процесу, які сприяють формуванню необхідної особистісної якості. Означений підхід дозволяє формувати дизайнерську компетентність майбутніх викладачів дизайну безперервно і якісно.

Висновок: Установлені нами методологічні підходи і закономірності відображують необхідні об'єктивні особливості, зв'язки і залежності компонентів процесу формування дизайнерської компетентності майбутніх викладачів дизайну в галузі технологій.

Література

1. Батышев С.Я. Актуальные проблемы подготовки рабочих высшей квалификации / Батышев С.Я. – М. : Просвещение, 1979. – 200 с.
2. Гершунский Б.С. Философия образования / Гершунский Б.С. – М. :Моск. психол.-соц. ин-т Флинта, 1998. – 432 с.
3. Yevgen Kulyk. Designer competence is a component of the basic competency of future teachers of technologies. Pedagogika Filozoficzna • Tom VIII WIELOGLOS W MYSLI O WYCHOWANIU/ 100 Lat polskiej pedagogiki filozoficznej/ Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego/ Wydanie 1, Warszawa 2020. p. 113-123
4. Пригожин А.И. Современная социология организаций [Текст] / Пригожин А.И. – М. : Интерпракс, 1995. – 296 с.
5. Коберник О.М. Наукові засади теорії та методики навчання технологій : навчальний посібник / О.М. Коберник, С. М. Ящук. – Умань, 2013. – 281 с.
6. Тамарская Н.В. Формирование управленческой культуры педагога в процес се непрерывной профессиональной підготовки: монография / Тамарская Н.В. – Калининград : Изд-во КГУ, 2003. – 160 с.

Тетяна Куратнік,
учитель трудового навчання та технологій,
Ліцей №14 «Здоров'я» Полтавської міської ради

ІНСТРУМЕНТИ ВЧИТЕЛЯ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

tatyanakuratnk@gmail.com

Виклики сьогодення, спровокували переорієнтацію освіти на таку, що відповідає потребам сучасного суспільства, зумовили низку відповідних змін до процесу навчання школярів, зокрема перехід на дистанційне навчання.

Дистанційне навчання — це індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.[3]

Проблематиці розвитку дистанційної освіти присвячені роботи багатьох зарубіжних науковців, таких як: Р. Деллінг, Г. Рамблє, Д.Кіган, М. Сімонсон, М. Мур, А. Кларк, М. Томпсон ін. Серед вітчизняних науковців, що займалися вивчення дистанційного навчання, варто назвати такі імена:О. Андрєєв, Г. Козлакова, І. Козубовська, В. Олійник, Є. Полат, А. Хуторський.

Перехід на вимушене дистанційне навчання, став викликом для всіх нинішніх учасників навчального процесу. Освітній процес перетворився на експериментальний майданчик, де кожен учитель намагався шляхом спроб та помилок обрати саме ті технології навчання, які дозволять створити ефективні та оптимальні умови для опанування учнями саме його навчального предмету.

Зважаючи, що шкільний курс трудового навчання будується на проєктно-технологічній діяльності, перед учителем постає складне завдання: напрацювати власний інструментарій дистанційного навчання, який створить оптимальні умови для досягнення навчальних цілей.

Реалізація проєктної діяльності учнів в умовах дистанційного навчання має свої особливості. Учителю важливо врахувати можливості кожного учня, запропонувавши такі проєкти, які зможе виконати кожен. Для проведення уроків технологій доцільно обрати гібридний формат навчання, в якому гармонійно поєднано синхронне та асинхронне навчання. Учитель має стати модератором проєктної діяльності учнів, консультантом, порадником, помічником. Важливо налагодити якісний взаємозв’язок з кожною дитиною.

Учитель має обрати потрібні та цікаві інструменти дистанційного навчання, які допоможуть побудувати освітню взаємодію.

Найголовнішим критерієм вибору інструментів для організації дистанційного навчання має бути відповідність поставленим методичним цілям, тобто те, наскільки певний сервіс чи ресурс уможливлює досягнення очікуваних результатів навчання в дистанційному форматі. При цьому бажано також урахувати універсальність цих інструментів, щоб скоротити кількість різних платформ, які використовуються для навчання. Порівнюючи кілька інструментів, варто враховувати зрозумілість інтерфейсу як для вчительства, так і для учнівства. Перевагу краще надати україномовним ресурсам або таким, що мають інтуїтивно зрозумілий інтерфейс. Водночас важливо врахувати можливі особливі потреби учнів та засади універсальної доступності програмних засобів. В умовах, коли навчання відбувається за допомогою персональних пристроїв, слід зважати на розмаїття цих пристроїв та обирати ресурси, які максимально підходять для різних платформ (персональні комп'ютери, планшети, мобільні пристрої Apple, Android тощо). Важливим моментом є необхідність реєстрації учнів на веб-ресурсі, адже слід пам'ятати про інформаційну безпеку та мінімізувати кількість платформ, на яких ми пропонуємо реєструватись учням та педагогам. Потрібно уважно ознайомлюватись із правилами використання платформ і, наскільки можливо, мінімізувати обсяг персональних даних, які фіксуються на них.[2]

Спираючись на власний досвід, пропоную ознайомитися з найдієвішими, на мою думку, освітніми веб-ресурсами для вивчення трудового навчання у дистанційному форматі.

Платформа **Google Classroom -** це сервіс, що пов'язує Google Docs, Google Drive і Gmail, дозволяє організувати онлайн-навчання, використовуючи відео-, текстову та графічну інформацію. Учитель має змогу проводити тестування, контролювати, систематизувати, оцінювати діяльність, переглядати результати виконання завдань, застосовувати різні форми оцінювання, коментувати й організовувати ефективне спілкування з учнями в режимі реального часу. Основним елементом Google Classroom є групи. Функціонально групи нагадують структурою форуми, оскільки вони дозволяють користувачам легко відправляти

повідомлення іншим користувачам. Завдяки сервісу для спілкування Hangouts учні та вчитель мають змогу вести онлайн-бесіди в режимі реального часу з комп'ютера або мобільного пристрою, учасники команди можуть показувати свої екрани, дивитись і працювати разом над усім. Така трансляція автоматично публікуватиметься на YouTube-каналі. Також платформа дозволяє за допомогою Google-форм збирати відповіді учнів і потім проводити автоматичне оцінювання результатів тестування.

LearningApps.org - онлайн-сервіс, який дозволяє створювати інтерактивні вправи. Їх можна використовувати в роботі з інтерактивною дошкою або як індивідуальні вправи для учнів. Дозволяє створювати власні вправи різних типів: кросворди, вікторини, ігри-змагання, карти понять, флеш-картки та ін. Цей сервіс є додатком Web 2.0 для підтримки освітніх процесів. Конструктор LearningApps. org призначений для розробки, зберігання та використання інтерактивних завдань з різних предметів. Тут можна створювати вправи для використання з інтерактивною дошкою.

Зручний *інструмент* для вдалого структурування та візуалізації будь-яких відомостей, ідей та завдань – інтелект-карти. **Coggle -** частково безкоштовний вебдодаток для створення інтелект-карт в режимі реального часу. Coggle дозволяє створювати карти понять, вибудовувати логічні схеми, складати планування, аналізувати та систематизувати великі об'сяги інформації. Сервіс дозволяє редагування інтелект-карти як окремим користувачам так і спільноті учасників. Карти Coggle можна використовувати для уроків в синхронному та асинхронному режимах, зберігати та роздруковувати.

Окрім описаних вище веб-ресурсів для навчання можна застосовувати власні сайти та предметні блоги. **GOOGLE сайт** – популярний сервіс для створення сайтів, особливо в тому випадку, коли йдеться про його швидке створення, до якого необхідно підключити інші сервіси Google. Від користувача сервісом не потрібно якихось спеціальних знань. Сайт можна створити в два кліки мишкою, обрати шаблон і оформлення з галереї та приступити до створення сторінок, не маючи уявлення про те, що таке HTML або CSS. Це

дозволяє використовувати сервіс учителям будь-якого предмета та їхнім учням. При цьому ви можете детально налаштувати сайт і доступ до нього. На сайті можна розміщувати як текстові документи, презентації, відео, фото, форми для опитування, так і посилання на них. Інформацію можна систематизувати за класами у вигляді сторінок сайту. Такий підхід дозволяє учителю систематизувати необхідну інформацію(презентаційні матеріали, фотоматеріали, креслення, шаблони, відео уроки), створити інформаційні кейси до кожного проєкту. Цьогоріч мною було розроблено сайт «Творча майстерня» на допомогу учителям та учням. Для учнів на сторінках сайту розміщено навчальні матеріали з трудового навчання та технологій, цікаві майстер-класи та проєкти. Для учителів авторами сайту розроблено методичну скарбничку уроків та позаурочних заходів, цікаві дидактичні матеріали.

Для презентації результатів проєктної діяльності можна використати віртуальну дошку **Padlet**. На ній можна розміщувати окремі плитки-дописи з текстовою інформацією, гіперпосиланнями, зображеннями, прикріплювати файли, аудіо-, відеозаписи. Можна ввімкнути режим коментування, у якому учні зможуть навіть додавати виконані роботи. Варто зазначити, що така організація взаємодії може бути доцільною в межах уроків одного класу або кількох класів на нетривалий період, оскільки доступний простір швидко захаращується. [3].

Дистанційне навчання – це новий виклик як для педагогів, так і для учнів. Водночас, дистанційне навчання відкрило для педагогів широкі можливості для творчості, пошуку нових підходів та освітніх технологій, надало учителям сучасний інструментарій для навчання учнів. Викладання трудового навчання у дистанційному форматі сприяло підняттю технологічної освіти на якісно новий рівень з великими перспективами.

Література

1. Аналітична довідка щодо організації дистанційного навчання у ЗЗСО в умовах карантину [Електронний ресурс] //Режим доступу: http://www.sqe.gov.ua/images/materials
2. Дистанційне навчання школярів під час карантину: все, що потрібно знати [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://life.pravda.com.ua/columns/2020/03/25/240340/

3. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації. [Електронний ресурс] //Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf
4. Ткачова А.М. Дистанційне навчання в закладах освіти. [Електронний ресурс] //Режим доступу: https://naurok.com.ua/distanciyne-navchannya-v-zakladah-osviti-144344.html

Тетяна Мачача,
к.пед.н., старший науковий співробітник,
відділ технологічної освіти
Інститут педагогіки НАПН України
Ідентифікатор ORCID 0000-0001-6679-4577

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ГІМНАЗІЇ

tmachacha@ukr.net

Основним документом, який визначає науково-методичні основи проєктно-технологічної діяльності учнів гімназії є Державний стандарт базової середньої освіти (далі – Державний стандарт) [1]. Він набув чинності з 30 вересня 2020 року та буде поступово впроваджуватися в освітній процес з 2022-2023 навчального року.

У Державному стандарті визначені загальні обсяги навчального навантаження учнів, вимоги до їх компетентностей і до згрупованих за відповідними освітніми галузями обов'язкових результатів навчання, яких вони мають досягти на рівні базової середньої освіти.

Вимоги до *обов'язкових результатів навчання* технологічної освітньої галузі складаються з таких компонентів:

– *групи результатів навчання* учнів, що охоплюють споріднені загальні результати;

- спільні для всіх рівнів загальної середньої освіти *загальні результати навчання* учнів, через які реалізується компетентнісний потенціал галузі;
- *конкретні результати навчання* учнів, що визначають їх навчальний прогрес за освітніми циклами;
- *орієнтири для оцінювання*, на основі яких визначається рівень досягнення учнями результатів навчання на завершення відповідного циклу.

Обов'язкові, загальні і конкретні, результати навчання, а також орієнтири для їх оцінювання визначені на основі компетентнісного підходу, а тому вони цілісно відображають компетентнісний потенціал технологічної освітньої галузі.

Вимоги до *обов'язкових результатів навчання* учнів з технологічної освітньої галузі зазначені в додатку 12 Державного стандарту (ДС, 2020, с. 10) і передбачають, що учень на рівні базової середньої освіти:

1. Формулює ідею та втілює задум у готовий продукт за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності.

2. Творчо застосовує традиційні і сучасні технології декоративно-ужиткового мистецтва.

3. Ефективно використовує техніку, технології та матеріали без заподіяння шкоди навколишньому середовищу.

4. Турбується про власний побут, задоволення власних потреб та потреб інших осіб.

Означені обов'язкові результати навчання в Державному стандарті розташовані за ступенем їх значущості, а тому ніяк не зумовлюють структурування змісту на рівнях модельних навчальних програм, навчальних програм та освітнього процесу.

Перший обов'язковий результат навчання технологічної базової освіти передбачає обов'язкове виконання проєктів стосовно створення нових виробів: від задуму до його втілення в готовому продукті за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності.

Виконання проєкту потребує самостійної роботи учнів, врахування їхнього освітнього досвіду, потреб, інтересів і можливостей, а відтак створення умов для

реалізації індивідуальних траєкторій навчання. А тому ефективне їх виконання можливе на основі вже набутого досвіду учнів, зокрема в опануванні другим, третім і четвертим обов'язковими результатами навчання [2].

Педагогічна практика підтверджує, що успішно виконувати проєкти в межах базової середньої освіти учні можуть на основі опанованих базових знань (додаток 11 Державного стандарту). А тому перш ніж виконувати проєкти, учні повинні навчитися застосовувати відповідні традиційні й сучасні технології декоративно-ужиткового мистецтва у виготовлення виробів, технології ефективного використання способів проєктування, техніки й матеріалів, технології побутової діяльності тощо [3, с. 140].

Структура навчального проєкту як завершеного циклу проєктно-технологічної діяльності відображена у вимогах до першого обов'язкового результату навчання з Державного стандарту. Ця структура має **три основні складові** сформульовані в загальних результатах навчання:

1. Проєктує особистісно і соціально значущий виріб [ТЕО 1.1].
2. Виготовляє проєктований виріб за визначеною технологічною послідовністю [ТЕО 1.1].
3. Оцінює і презентує результати проєктно-технологічної діяльності [ТЕО 1.3].

Ключові і предметна компетентності формуються лише в діяльності, тому результати навчання технологічної освітньої галузі в Державному стандарті сформульовані у формі способів проєктно-технологічної діяльності та інших видів діяльності як фундаментальних освітніх об'єктів технологічної освіти [4].

Означені три складові навчального проєкту деталізуються в конкретних результатах навчання технологічної освітньої галузі Державного стандарту:

Етапи проєктування

- генерує задум та обирає об'єкт проєктування для його втілення з допомогою вчителя чи інших осіб, пояснює свій вибір [6 ТЕО 1.1.1];
- формулює самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб мету проєктно-технологічної діяльності [6 ТЕО 1.1.2];
- здійснює маркетингові дослідження та пошук інформації про об'єкт проєктування [6 ТЕО 1.1.3];
- здійснює художнє конструювання виробу з використанням методів проєктування [6 ТЕО 1.1.4];
- конструює об'єкт проєктування, читає та використовує графічні зображення [6 ТЕО 1.1.5];
- орієнтується в доборі матеріалів, визначає їх кількість і вартість [6 ТЕО 1.1.6];
- визначає послідовність технологічних операцій для реалізації проєктованого виробу самостійно або за допомогою вчителя чи інших осіб [6 ТЕО 1.1.7].

Етапи реалізації проєктованого (виготовлення виробу)

- організовує самостійно або за допомогою вчителя чи інших осіб роботу для виготовлення проєктованого виробу за визначеною послідовністю [6 ТЕО 1.2.1];
- застосовує технології обробки різних матеріалів [6 ТЕО 1.2.2];
- розраховує час на виконання технологічних операцій [6 ТЕО 1.2.3];
- оцінює ризики, пов'язані з виготовленням проєктованого виробу [6 ТЕО 1.2.4];

- демонструє в роботі під час виготовлення виробу належні особистісні якості [6 ТЕО 1.2.5].

Етапи рефлексії (оцінювання і презентація)

- оцінює результати власної чи спільної проєктно-технологічної діяльності на основі заданих критеріїв, усуває наслідки допущених помилок [6 ТЕО 1.3.1];
- презентує результати власної чи спільної проєктно-технологічної діяльності [6 ТЕО 1.3.2];
- відстежує власний навчальний поступ, аналізує набутий освітній досвід як стимул для подальших досягнень [6ТЕО1.3.3].

Обов'язкові, загальні й конкретні результати навчання учнів, а також орієнтири для оцінювання в Державному стандарті позначені індексами. Наприклад, в індексі [6 ТЕО 1.1.1-1] обов'язкового результату навчання:

ТЕО – скорочений буквений запис, що позначає освітню галузь, до якої належить обов'язковий результат навчання,

6 – цифра на початку індексу вказує на порядковий номер року навчання (класу),

1 – перша цифра після буквеного запису до крапки означає порядковий номер обов'язкового результату,

1 – друга цифра після буквеного запису означає порядковий номер конкретного результату, з яким співвідноситься загальний результат.

1 – третя цифра після буквеного запису означає порядковий номер орієнтиру для оцінювання конкретного результату.

Реалізація вимог першого обов'язкового результату навчання "Втілює задум у готовий продукт за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності" передбачає обов'язкове виконання навчальних проєктів стосовно створення виробів, оволодіння загальними і конкретними результатами навчання за визначеним у Державному стандарті алгоритмом.

Навчальні проєкти в межах технологічної освітньої галузі можуть бути індивідуальними, парними, груповими, колективними, мають бути пов'язані з реальним життям, спрямовані на доброчинність, задоволення особистих потреб, потреб оточуючих, гармонізацію навколишнього дизайн середовища тощо.

Для ефективного впровадження технологічної освітньої галузі Державного стандарту в нову українську школу необхідно оперувати визначеними в ньому набором термінів і понять. Кожне поняття має свій зміст, який складається із сукупності істотних ознак, предметів чи явищ, що відображаються в свідомості за допомогою цього поняття.

Обсяг поняття «проєктно-технологічна діяльність» як завершеного циклу навчального проєкту містить одиничні і загальні категорії, які співвідносяться з іншими поняттями. Наявність таких зв'язків обумовлює необхідність дослідження їх взаємовідношень і підпорядкувань. Тільки в такому разі можна досягти вимог Державного стандарту.

Важливим є визначення і фіксування найбільш характерних понять, що цілісно розкривають категорійне поняття «проєктно-технологічна діяльність». Інакше може випасти цілий етап з логічного ланцюжка поступового й послідовного формування цього поняття в учнів гімназії. Адже його потрібно системно уточнювати й поглиблювати, а не формувати його категорійні одиниці лише фрагментарно і відокремлено.

Література

1. Державний стандарт базової середньої освіти. (2020). Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня, № 898. https://cutt.ly/5lbsvBP
2. Мачача, Т. С. Теоретико-методологічні засади проектування змісту технологічної освіти. *Український педагогічний журнал*. 2016. с.105–114. https://cutt.ly/NW4IHqq
3. Мачача, Т. С. Наукові основи формування змісту технологічної базової середньої освіти. *Проблеми сучасного підручника* (27). 2021. с. 132-143. https://lib.iitta.gov.ua/729473/
4. Юрженко В. Базовий механізм інтегративного підходу в основній школі – технологічна освітня галузь. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. № 27. (Том 5). с. 253–257. https://aphn-journal.in.ua/archive/27_2020/part_5/45.pdf

Олена Нагайчук,
к.пед.н., доцент,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Ідентифікатор ORCID 0000-0001-6028-7400

РОЛЬ ДИСЦИПЛІН КАФЕДРИ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН, ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ У РОЗВИТКУ ТЕХНІЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

nagaychuk.ov@gmail.com

Живучи у світі техніки і технологій, кожна людина щодня взаємодіє з технічними об'єктами, виконує технічні й технологічні операції, вирішує технічні завдання різної складності: від побутових до високотехнологічних.

Швидкі кардинальні зміни в техносфері суттєво вплинули й на технічне мислення, воно стало іншим. Техніка вимагає грамотного відношення до себе, осмислених дій, які обґрунтовані досить розвиненим технічним мисленням, розвиненим настільки, щоб відповідати найвищому рівню розвитку техніки. «Розвиток техніки призводить до зміни умов трудової діяльності, що у свою чергу змінює вимоги до суб'єкта праці», зазначає Б.А. Душнов [1, с. 5-6]. А то, наскільки студент буде підготовлений та досвідчений у використанні знань про техніку та технології є вже проблемою освітньої області.

Студент факультету інженерно-педагогічної освіти, майбутній вчитель трудового навчання та технологій має бути підготовлений до рішення завдань, визначених програмою освітньої галузі «Технологія». Основною метою якої є формування технічно та технологічно освіченої особистості, підготовленої до життя та активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства.

Тому перед викладачами кафедри ТТД, ОП та БЖД стоять завдання не лише забезпечити студентів знаннями, уміннями, й навичками предметної області техніки з урахуванням вимог сьогодення, але й розвивати в студентів технічне

мислення, щоб вони могли самостійно оцінювати і творчо застосовувати будь-які традиційні або нові підходи у трудовому навчанні. А це, в свою чергу, вимагає підготовки висококваліфікованого вчителя трудового навчання та технологій у ЗВО. Обов'язковою складовою цієї підготовки повинно бути формування у нього технічного мислення.

Технічне мислення формується у процесі ознайомлення здобувачів вищої освіти з науковими основами сучасної техніки і технологій: зі структурою техніки (апаратів, пристроїв, машин, технічних систем), з функцією техніки (технічними характеристиками засобів праці), з матеріалами, та природничо-науковими основами процесів, які здійснюються за допомогою засобів праці.

Технічне мислення є одним з видів мислення. У «Психологічному словнику» [2] технічне мислення визначається як діяльність, спрямована на самостійне складання і рішення технічних завдань.

Сучасний вчений філософ М.Л. Шубас, що досліджує технічне мислення, визначає його як одну з форм логічного відображення дійсності, яка спрямована на розробку, створення і застосування технічних засобів і технологічних процесів з метою пізнання і перетворення природи і суспільства в конкретних історичних умовах [3].

Неправомірною, на нашу думку, є позиція П.І. Іванова [4], який розглядає технічне мислення як різновид практичного мислення, як його окремий випадок. Безумовно, певні зв'язки між ними є. Але ми приєднуємося до позиції авторів робіт [5, 6, 7], які виділяють технічне мислення як самостійний вид мислення.

Проаналізувавши запропоновані в літературі визначення, ми зупинилися на наступному: технічне мислення — це комплекс інтелектуальних процесів та результатів, які забезпечують рішення завдань професійно-технічної діяльності [6].

Технічне мислення залежно від завдань, що стоять перед ним, може бути як теоретичним, так і практичним. Технічні завдання можуть припускати рішення тільки за допомогою розумових висновків, а також можуть бути завдання, для

яких теоретичне мислення не потрібно: досить тільки правильно зорієнтуватись у ситуації.

Відповідно до особливостей технічних завдань та інтелектуальних процесів, що беруть участь в їх рішенні, можна розрізняти репродуктивне і продуктивне технічне мислення. Звичайно, такий поділ досить умовний, оскільки елементи того чи іншого мислення можуть поєднуватися при рішенні різноманітних технічних завдань.

В залежності від змісту професійної праці Г.Кайзер розрізняє три форми технічного мислення: «конструктивне», «функціональне» й «економічне». Г.Кайзер підкреслює зв'язок конструктивного, функціонального і економічного мислення. Розділення поняття «технічне мислення» на його окремі різновиди на своїй на меті має лише аналіз специфічних ознак цієї області мислення» [8].

Якщо для розвитку конструктивного мислення потрібно уміння відповідати на питання «Чому?», то для функціонального мислення потрібні відповіді на питання «Як?». Економічне мислення спрямоване на облік конструктивних особливостей устаткування, специфіки технологічного процесу з точки зору їх економічності. Виражається це в умінні знаходити найекономічніші та доцільні способи виконання заданої роботи [8, с. 54].

В умовах технічного прогресу наука усе більш безпосередньо виступає як продуктивна сила суспільства. Функція науки, як продуктивної сили знаходить своє вираження у технічних науках. Саме технічні науки обґрунтовують, розробляють і поставляють сучасному виробництву високі технології, які сприяють бурхливому розвитку виробництва та підвищенню рівня життя населення.

Самостійний статус технічних наук в логіко-гносеологічному аспекті підготовки вчителя трудового навчання та технологій визначається наявністю специфічного об'єкту дослідження — предмета структур фізичної практики і предмета дослідження - взаємозв'язки природних, технічних та конструктивних параметрів технічних пристроїв. Тому техніко-технологічні дисципліни повинні повною мірою розглядатися як самостійні наукові дисципліни разом із

суспільними і природними науками. В той же час, вони істотно відрізняються від останніх по специфіці свого зв'язку із технікою.

У своїй сукупності технічні знання, разом з науковими поняттями, представленнями, методами, закономірностями, включають також знання практичного характеру, що виробляються в процесі створення, конструювання, виготовлення й функціонування технічних об'єктів. Вивчаючи специфічні прояви природничо-наукових закономірностей у рамках штучних технічних систем, техніко-технологічні дисципліни підводять єдиний науковий фундамент під усе різноманіття технічного знання майбутніх учителів технологій.

Також важливою особливістю сучасних технічних наук є характерна для них орієнтація на відвертання і усунення небажаних наслідків науково-технічного прогресу. Вона пов'язана з розгортанням сучасного науково-технічного прогресу і є специфічною для нього орієнтація на профілактику негативних наслідків науково-технічного прогресу давно вже стало нормою при розробці нової техніки й технології [5, с. 51].

Тому такі науки, як «Охорона праці» та «Безпека життєдіяльності» орієнтовані на розробку технічних систем, спрямованих на послаблення впливу шкідливих виробничих факторів на людину, на оптимізацію взаємодії суспільства та природи. Проте, вже з'явилися безповоротні тенденції з екологією, що обумовлені технічним прогресом. Тому сучасні технічні науки мають розробляти технології, які спрямовані на усунення вже наявних негативних наслідків технічного прогресу.

Таким чином, склалося положення, при якому майже ніхто не оспорює необхідність дослідження технічного мислення. Проте, теоретична і експериментальна розробка цієї проблеми явно недостатня, і на передній план виходить проблема структури технічного мислення. Найбільш логічним підходом до виявлення усіх компонентів, що становлять технічне мислення, являється опора на методологію і специфіку науково-технічного знання.

Знання методологічних особливостей технічних наук дозволяє обґрунтовано фокусувати увагу майбутніх вчителів технологій на сутнісних

питаннях при вивченні техніко-технологічних дисциплін. Вирішуючи проблему розвитку технічного мислення здобувачів вищої освіти за допомогою технічних дисциплін, викладачі кафедри ТТД, ОП та БЖД спираються на наступні особливості методології технічних наук: значення технічних наук як найважливішої продуктивної сили суспільства; особливості технічних завдань; суспільну значущість технічних наук; розробку засобів, спрямованих на оптимізацію наслідків технічного прогресу та відвертання небажаних наслідків.

Література

1. Хрестоматия по инженерной психологии: Учеб. пособие / под ред. Б.А. Душнова. Москва: Высш. шк., 1991. 287с.
2. Богозов Н.З., Годман И.Г., Сахаров Г.В. Психологический словарь. Москва: Наука, 1965. 285 с.
3. Шубас М. Л. Инженерное мышление и научно-технический прогресс: Стиль мышления, картина мира, мировоззрение. Вильнюс: Минтис, 1982. 173 с.
4. Иванов Б. И., Чешев В. В. Специфика технических наук. Москва: Просвещение, 1974. 263 с.
5. Методологические проблемы создания новой техники и технологии / под. ред. А. А. Чечулина. Новосибирск: Наука. Сиб. отд-ние, 1989. 297 с.
6. Гильбух Ю. З. Развитие технического мышления. *Школа и производство.* 1988. № 11. С. 3-6.
7. Занков Л. В. Дидактика и жизнь. Москва: Просвещение, 1968. 176 с.
8. Вопросы педагогики профессионального образования / под ред. Г. Кайзера. Москва: Знание, 1965. 112 с.

Юрій Немченко,
к.пед.н., доцент,
Інженерно-педагогічний факультет,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова
Ідентифікатор ORCID 0000-0001-5081-3163

ОСВІТНІ МОДЕЛІ В УМОВАХ ВІДДАЛЕНОГО НАВЧАННЯ

Nemchenko@npu.edu.ua

Війна, що увірвалась у наше життя, здавалося повністю зруйнувала звичний ритм життя, плани та сподівання. Оговтавшись від перших потрясінь,

ми стали більш раціонально відноситися до вибухів, сигналів тривоги і, врешті решт, відновили освітню діяльність. Досвід, якого ми набули в період пандемії COVID, дозволив досить швидко встановити зв'язок між учасниками освітнього процесу та налагодити віддалену взаємодію. Високий рівень мобільності та комунікативних навичок у віртуальному середовищі педагогів та студентів дозволив розпочати освітню діяльність в нових умовах не залежно від місця їх проживання. Все це стало результатом поступових змін в освітній системі України та запровадження ІКТ в освітній процес.

Ще на початку 2000-х років, поряд з такими традиційними формами навчання як стаціонарна, вечірня, заочна та екстернатнатна, розпочала формуватися дистанційна [1] Під поняттям дистанційна освіта на той момент розуміли індивідуалізований процес набуття знань, умінь та навичок, який здійснювався за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціальному середовищі, яке функціонувало на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Використання дистанційної форми навчання дозволило виявити цілий ряд позитивних рис, а саме: гнучкість, паралельність, технологічність, економічність, соціальну рівність, високу якість і трансформацію ролей учасників освітнього процесу [2, 68]. В умовах світової пандемії класичні університети задля продовження освітньої діяльності вимушені були швидкими темпами освоювати технології віддаленого навчання.

Віддаленість учасників освітнього процесу обумовлює необхідність переглянути структуру навчального процесу та навчальні програми, адаптувати педагогічні методи та прийоми до нових умов та по-новому розбудувати навчальний процес з орієнтацією лише на віддалені способи взаємодії. В умовах віддаленого навчання на учасників навчального процесу накладаються нові вимоги. Перша проблема – це наявність стійкого та швидкісного приєднання до мережі Інтернет, що, в свою чергу, потребує наявності сучасного обладнання. В часи пандемії більшість учасників освітнього процесу проблему переоснащення вирішили. Окрім обладнання для ефективної взаємодії вимагається організація

робочого простору для концентрованої та інтелектуальної діяльності. В компаніях, що шукають віддалених фахівців, формулюють це вимогою наявності окремої шумоізольованої кімнати. Нажаль в сучасних умовах створити такі умови для більшості учасників освітнього процесу досить складно. Проте простежується тенденція зростання зацікавленості більшості учасників освітнього процесу у результатах, тому зовнішні відволікаючі фактори не суттєво впливають на навчання. У більшості європейських країн, куди вимушено евакуювалися наші учні та студенти, педагоги інших країн з подивом та захопленням спостерігають за спілкуванням між українськими викладачами та вихованцями.

У більшості термін віддалене навчання асоціюється з онлайн-зустрічами. На справді, це лише одна із моделей віддаленого навчання, яка має назву синхронного навчання. Така модель навчання може застосовуватися як під час стаціонарної, так і під час віддаленої взаємодії учасників освітнього процесу у визначений час (за розкладом).

Та не завжди учасники освітнього процесу можуть синхронно приєднатися (повітряна тривога, перебої з енергопостачанням…). В таких умовах доцільно використовувати асинхронну модель віддаленого навчання, яка не передбачає безпосередньої взаємодії. Навчальні матеріали у вигляді файлів розміщуються на освітній платформі або на файлообміннику, де у зручний час студент отримує навчальний матеріал та завдання. Також організовується можливість отримання віддаленої консультації. У визначений за час (дедлайн) студенти повинні надіслати звіти про виконану роботу або пройти відповідні контрольні тести. Дослідники стверджують про важливість під час організації асинхронного навчання використовувати окремі віртуальні (а за можливості і реальні) зустрічі, що забезпечить психоемоціональну взаємодію та сприятиме формуванню командної роботи. Одночасне використання елементів синхронного і асинхронного навчання розглядаються як модель змішаного навчання.

Важливим інструментом організації ефективного віддаленого навчання є вибір освітньої платформи. Найпростішим інструментом дистанційної взаємодії

є програмні середовища, які дозволяють віддалено демонструвати робочий екран, забезпечити спільний доступ до робочого столу викладача, файлообмінника з навчальними матеріалами і чату для спілкування. Сьогодні на ринку для проведення відеоконференції доступні такі платформи як: Zoom, Webex, Meet, Zoho та ін. Більш широкий інструментарій для організації навчальної діяльності мають так звані віртуальні класи, серед яких варто згадати: GoToTraining, Larksuite, ClassRoom. Проте повнофункціональними програмними системами управління навчальним процесом є системи дистанційного навчання, серед яких найбільш відомою є система Moodle, що активно використовується у багатьох українських вищих навчальних закладах, і дозволяє автоматизувати більшість освітніх процесів, має достатньо великий інструментарій для створення навчальних матеріалів. Такі системи дають доступ до електронних презентацій, додаткових навчальних матеріалів, зберігають велику колекцію посилань на зовнішні відкриті інформаційні ресурси, що в свою чергу дозволяє студентам більш глибоко досліджувати зміст навчальної теми. Серед контенту для навчання можуть бути використані: відеофрагменти для ілюстрації досліджуваних процесів чи явищ; листки опитування, тести, навчальні завдання, що дозволяють перевірити рівень знань студентів та оцінити точність зрозуміння матеріалу; діалогові тренажери та інтерактивні вправи для формування навичок та закріплення отриманих знань.

Широке впровадження ІКТ створило умови для зручного і необмеженого спілкування між учасниками освітнього процесу. Розвиток, активне впровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій впродовж останніх десятиліть сприяло формуванню освітнього простору, який ґрунтується не лише на системі навчальних текстів, а й на великій кількості відкритих і доступних необмежений час наукових джерел, конференцій та описів від фахівців відповідного профілю та фаху. Використання різних форм навчання в освітньому процесі університетів дозволило створювати, розвивати і удосконалювати дидактичні матеріали для якісного навчання.

Всі ці та інші досягнення освітньої системи минулих десятиліть та вміння застосовувати різні моделі віддаленого навчання, в залежності від обставин, засвідчили стійкість освітньої системи і дозволяють з впевненістю дивитися у майбутнє.

Література

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України В.Г. Кременем 20 грудня 2000 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uiite.kpi.ua/2019/06/03/1598/
2. Ю.В.Немченко Змішане навчання в освітньому процесі вищого навчального закладу // International scientific and practical conference “Pedagogy end Psyhology in the Modern World: the art of teaching and learning”: conference proceedings, February 26 – 27, 2021 Vol. 2 Riga/ Latvia: “Baltija Publishing” 216 pages. (С.67-72). (Влоцлавек, Польща)
3. Немченко Ю.В. Ключові метрики освітнього процесу Наука інновації, якість: матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції м. Бердянськ, 17-18 грудня 2020 р. Бердянськ 2020, С. 574
4. Phil Bickerton 7 Reasons Blended Learning is The Future of Training. January, 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://trainingstation.walkme.com/7-reasons-blended-learning-future-training/

Олександр Радченко,
к. пед. н., викладач-методист,
Комунальний заклад «Прилуцький гуманітарно-педагогічний фаховий коледж імені Івана Франка»
Чернігівської обласної ради

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ГЕНЕРАЦІЇ КРЕАТИВНИХ ІДЕЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

alex_radchenko@i.ua

Освітні реформи, які проводяться в Україні з 2017 року шляхом запровадження нових навчальних планів та освітніх програм, перехід на компетентнісний підхід передбачають активне використання інтерактивних форм та методів, які сприяють формування в учнів ключових і предметних компетентностей, уміння генерувати креативні ідеї, які покликані наблизити

процес трудового навчання до життєвих потреб учня, його інтересів та природних здібностей.

У методичній літературі існує значна частина традиційних інтерактивних методів навчання, які використовують на уроках трудового навчання, зокрема для проектно-технологічної діяльності, результатом якої є учнівські проєкти (вироби), які виготовляються індивідуально або в груповій роботі. Але незважаючи на індивідуальність, учні все одно працюють групами, вирішують проблемні ситуації, конструюють, моделюють, створюють нове.

Розглянемо сучасні методи за допомогою яких можна формувати уміння в учнів генерувати креативні ідеї.

Метод Уолта Діснея. Нова креативна техніка для боротьби з нестачею ідей – метод Уолта Діснея допоможе учням забути звичні способи мислення, щоб знайти нові рішення. Цей метод передбачає учасникам побути в ролі *Мрійника*, *Реаліста* і *Критика*: *мрійник* – по-справжньому виражає себе, і всі обмеження, щодо творчості, мрійності, фантазування, креативності знімаються; *реаліст* – ретельно вивчає свої ідеї, щоб з'ясувати, чи реальні вони; *критик* розглядає свої ідеї з різних точок зору [3].

Наприклад, за допомогою даного методу можна розглянути ідею реалізації паперових стаканчиків які накопичуються поблизу кожної кав'ярні.

Метод «Шість капелюхів» – це психологічна рольова гра, сенс якої полягає в тому, щоб розглянути одну і ту ж проблемну ситуацію з 6 незалежних одна від одної точок зору. Це дозволяє сформувати найбільш повне уявлення про предмет дискусії та на логічному й емоційному рівнях оцінити переваги і недоліки.

Капелюх певного кольору передбачає включення відповідного режиму мислення, якому має слідувати учень чи команда в момент аргументації своєї позиції у процесі дискусійної гри [5]:

- *Білий* – фокусування уваги на інформації (аналіз відомих фактів та цифр, а також оцінка того, яких відомостей не вистачає та з яких джерел їх можна отримати);

- *Жовтий* – дослідження можливих успіхів, пошук переваг та оптимістичний прогноз події/ідеї/ситуації, яка розглядається;

- *Чорний* – оцінка ситуації з точки зору наявності недоліків, ризиків та загроз її розвитку;

- *Червоний* – увага до емоцій, відчуттів та інтуїції. Не вдаючись у подробиці та міркування, на цьому етапі висловлюються всі інтуїтивні здогадки;

- *Зелений* – пошук альтернатив, генерація ідей, модифікація вже наявних напрацювань;

- *Синій* – управління процесом дискусії, підбиття підсумків і обговорення користі та ефективності методу в конкретних умовах.

Наприклад, за допомогою даного методу можна реалізувати проблему корисного використання непотрібних речей або одягу, які є в кожному домогосподарстві.

SCRUM-дошка – підхід управління проектами, який прийшов до нас від розробників програмного забезпечення і який полягає у чіткому акценті на якісному контролі процесу виконання.

Scrum-дошка складається з колонок («*Зробити*», «*В процесі*», «*Потребує перевірки*», «*Зроблено*»), кожна з яких заповнюється стікерами із завданнями, які команда учнів (або одна особа) повинна виконати протягом проекту (уроку, навчальної теми тощо) для досягнення цілі. Стікери з завданнями просуваються по колонках у міру наближення до стану «*зроблено*» і забезпечують прозорість прогресу [7].

Даний метод можна використовувати у процесі будь-якого проєкту для учнів 8-9 класів. Адже, ці проєкти розраховані на значний часовий період, передбачають командну роботу і значну послідовність дій, генерування та реалізацію ідей. Наприклад, соціальний проект – дитячий ігровий майданчик.

4D Стимул – це метод створення ідей, який дозволяє поглянути на задачу під різними кутами і таким чином розширити для себе поле можливостей її вирішення [6]. Технічно цей метод складається з наступних етапів, які необхідно оформити у вигляді таблиці і відповідно заповнити: *підготовка*, *властивості*,

функції, символи, процес, рефлексія.

Методика «SCAMPER» представляє собою схему постановки певних питань, які стимулюють генерацію нових ідей.

«SCAMPER» – це абревіатура, де кожною літерою позначається слово, яке описує самостійний спосіб роботи з характеристиками досліджуваної проблеми [4]: S – *Substitute* (заміщення), C – *Combine* (комбінування), A – *Adapt* (адаптація), M – *Modify* / *Magnify* (модифікація, збільшення), P – *Put to Other Uses* (пропозиція іншого застосування), E – *Eliminate* (усунення або зведення дії до мінімуму), R – *Rearrange* / *Reverse* (звернення, зміна порядку).

Розглянемо приклади застосування методики.

Замінити: можна шукати заміну всьому, будь-якій частині проблеми / завдання.

Питання: Що ви можете замінити? Що можна використовувати замість цього? Які інші складові можуть бути? Який інший процес може бути? Інше місце? Інший підхід? Інші емоції? Які правила можна змінити? Чи можна замінити залучених людей? Чи можна змінити форму, колір тощо? Інша назва? Чи можна застосувати ідею в іншому напрямі? Чи можна це використовувати в іншому місці і в якості заміни? Замість того, щоб ... Я можу ...

Комбінувати: Насправді нові ідеї часто лежать на стику двох старих, а креативні ідеї – на комбінуванні вже існуючих, не пов'язаних між собою ідей.

Питання: Що можна скомбінувати? З чим можна об'єднати? Що можна додатково використовувати? Які ідеї можуть бути об'єднані? Чи можна поєднати різні здібності, щоб отримати бажане?

Адаптувати: можливо, рішення проблеми вже існує, просто вони з іншої області вашого досвіду.

Питання: На що це схоже? Чи є що-небудь подібне до цього тільки в іншому контексті? Чи були в минулому схожі випадки? Що я можу скопіювати? Кому я можу наслідувати? Які ідеї з інших областей я можу застосувати?

Модифікувати: новий погляд на найбільш важливі складові вашої концепції.

Питання: Що можна змінити? Форму? Колір? Що можна збільшити / підсилити? Що можна зменшити / послабити? Що можна продублювати? На чому можна зробити акцент? Який елемент старого можна використовувати, щоб створити щось нове?

Інше застосування: часто одна ідея відмінно застосовна для вирішення більшого числа проблем, ніж здавалося раніше.

Питання: Для чого це ще може бути використано? Хто ще міг би це використати? Як цю ідею використовувала б дитина або літня людина?

Прибрати: що можна прибрати, скоротити, мінімізувати, щоб звузити спектр і залишити основне.

Питання: Як можна спростити свою проблему (ідею)? Що є необов'язковим? Чи можна розділити проблему / ідею на кілька частин? Чи можна зробити рішення менше / компактніше? Що станеться, якщо прибрати частину продукту?

Переставити (змінити порядок): що станеться, якщо все буде відбуватися в зворотному порядку?

Питання: Що станеться, якщо розглянути проблему в зворотному порядку? Як позначиться на проблемі / ідеї, якщо я буду діяти навпаки, а не так як планував спочатку? Що якщо компоненти поміняти місцями? Чи можна поміняти місцями причину і наслідок? Які ролі можна поміняти?

Наприклад, за допомогою такої методики на уроках трудового навчання можна вдосконалити стелаж. Замінити полиці на мотузки. Скомбінувати ідею полиць і мотузок для сушіння білизни. Адаптувати ідею закладок для журналів. Модифікація: мотузки для сушіння білизни перетворюються в закладки. Інше застосування: сушка для білизни перетворюється в стелаж. Прибрати громіздкість. Переставити: горизонтальна сушка стала вертикальним стелажем, мотузки стали закладками і полицями одночасно.

Інтерактивне навчання дозволяє вирішувати одночасно кілька завдань, головною з яких є розвиток комунікативних умінь і навичок, допомагає встановленню емоційних контактів між учнями, забезпечує виховне завдання,

оскільки привчає працювати в команді, прислухатися до думки своїх товаришів. Використання інтерактивних методів знімає нервове навантаження учнів, дає можливість переключати увагу на ключові питання теми, закріплення вже вивченого матеріалу, генерувати ідеї для роботи над проєктами.

Література

1. Белінський Я. Creative thinking. Збірник вправ та інструментів для розвитку креативного мислення / Ярослав Белінський. – Київ, 2019.
2. Інтерактивні методи навчання: Навч. посібник./За заг. ред. П. Шевчука і П. Фенриха. – Щецін: Вид-во WSAP, 2005. – 170 с.
3. Метод Уолта Діснея: реалістична креативна техніка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://job-wizards.com/ua/metod-uolta-disneia-realistychna-kreatyvna-tekhnika/.
4. Ногалес К. Методика «SCAMPER» [Електронний ресурс] / Кирилл Ногалес. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: https://4brain.ru/blog/%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0-scamper/.
5. Панкратов О. Б. «Шість капелюхів»: прийом-гра для розвитку критичного мислення [Електронний ресурс] / Олексій Борисович Панкратов – Режим доступу до ресурсу: https://naurok.com.ua/post/shist-kapelyuhiv-priyom-gra-dlya-rozvitku-kritichnogo-mislennya.
6. Технологии креативного мышления. «4D-стимул как метод получения идей» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://infourok.ru/tehnologii-kreativnogo-mishleniya-dstimul-kak-metod-polucheniya-idey-2022134.html.
7. SCRUM-дошка: як ефективно використати вчителю та учням [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://teach-hub.com/scrum-doshka/

Оксана Рись,
аспірантка,
кафедра теорії і методики технологічної освіти,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г.Короленка
Ідентифікатор ORCID 0000-0001-9768-0011

НАВЧАННЯ УЧНІВ 9 КЛАСІВ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОЕКТУВАННЯ ВЛАСНОГО СТИЛЮ

pnpu21@gmail.com

В сучасних умовах значної уваги надається всебічному розвитку особистості, підготовки учнів до самостійного життя. У них, згідно програми трудового навчання, передбачається сформувати знання, уміння, навички, які є важливими для самостійного ведення побуту та догляду за собою.

Навчання школярів технології проектування власного стилю передбачається у 9 класі в межах опанування розділу «Технологія побутової діяльності та самообслуговування» [1, с.28].

У навчально-методичній літературі (Т. Гриценко, Т. Іщенко, Т. Мельничук, Л. Денисенко) розкриваються питанння навчання учнівської та студентської молоді основам побутової культури. Я.Цибульком, Ю. Руднєвою, О. Овчинніковою, Н. Климовим розроблено ряд факультативних курсів з основ домашнього господарювання та побутової діяльності. Проблеми підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до навчання учнів технологіям побутової діяльності висвітлювали у публікаціях О. Лихолат, О.Кудря, Н. Мироненко, Ю. Срібна [2; 3].

Метою статті є аналіз особливостей навчання учнів 9 класів технології проектування власного стилю в межах опанування розділу «Технологія побутової діяльності та самообслуговування».

Аналіз праць педагогів-науковців показав, що питання методики вивчення тем проектування власного стилю учнями загальноосвітніх навчальних закладів висвітлювали Т. Мачача, Т. Стрижова та інші.

Згідно навчальної програми з трудового навчання для 5-9 класів опанування технології проектування власного стилю передбачається у 9 класі. Під час вивчення даної технології проектування власного стилю основним завданням вчителя є сформування в учнів практичних трудових навичок, творчої активності, розвивати художній та естетичний смак.

Структурними елементами теми є такі:

- стилі в одязі; вибір власного стилю; врахування особливостей фігури при виборі одягу;
- види одягу та його вибір (одяг до школи, робочий, спортивний, святковий, для урочистих подій тощо); поняття дрес-код.
- краватки, їх види; вибір краваток; способи зав'язування краваток.

У процесі вивчення учнями вказаної теми у них формуються знання: діти освоюють майстерність при виборі одягу, розвивають художню уяву, точність і охайність, в них формуються вміння і навички з даної теми, відбувається всебічний розвиток і поняття про виконання завдань.

Також у процесі вивчення вищевказаного навчального матеріалу учні повинні вміти: підібрати одяг відповідно призначенню, визначати особливості своєї фігури також вибирати власний стиль в одязі; гармонійно поєднувати одяг з аксесуарами.

Навчальною метою уроку з теми «Вибір одягу. Значення вибору одягу» є накопичення знань, спостереження, важливе спонукання прагнення учнів знаходити красу в різноманітних проявах повсякденного життя, для розвитку творчої уяви і мислення. Звернути увагу учнів на нюанси поняття «дрес-код» на основі демонстрації робіт видатних модельєрів, дизайнерів. Розкриття художнього задуму майбутньої моделі, ескізу.

При вивченні, даної теми учні знайомляться з такими поняттями як стиль, силует; вивчають, як правильно підібрати одяг: за типом фігури стилем, розміром, а також підібрати відповідно до одягу і аксесуари.

Практична діяльність учнів пов'язана із вивчення складових культури зовнішності людини. При виконанні учнями практичної роботи вчитель повинен провести: пояснення виконання практичної роботи, послідовність її виконання, показ зразків, наочного матеріалу.

Формування в учнів навичок врахування особливостей фігури при виборі одягу відбувається наступним чином. Вибір власного стилю включає в себе поєднання різних фасонів та стилів одягу, вміння обирати стиль з урахуванням особливостей фігури та віку. Це повинна знати кожна дівчина та жінка, щоб створити свій власний образ.

При вивченні теми «Вибір одягу. Значення вибору одягу» учні ознайомлюються з тим, що стиль одягу буде залежати від того на яку подію вони збирається. У процесі практичної діяльності учні навчаються різним способам поєднання стилю та підбір його на той чи інший тип фігуру. У процесі заняття учні усвідомлюють, що вибір одягу для повсякденного носіння та на урочисті події, значно відрізняється.

Формування наочно-логічного мислення відбувається шляхом добирання одягу за призначенням. Розвиток естетичного смаку, як складової культури, відбувається на основі слідкування за модою, підбиранням оздоблення одягу, передбачає формування понять про зовнішню і внутрішню привабливість людини.

Формуючи в учнів навички вибору одягу за типами фігур необхідно довести до їх відома певні рекомендації щодо вибору одягу жінкам з різними типами фігури: типом фігури «А» або «Трикутник», типом фігури «Х» або «Пісочний Годинник», типом фігури «Н» або «Прямокутник», типом фігури «О» або «Яблука» [4, с.39] .

При формування в учнів вище зазначених знань доцільно звертатися до їх життєвого досвіду, ставити запитання особистого характеру щодо вибору одягу.

Наприклад: «Як ви обираєте одяг на урочисті події?», «В якому одязі вам зручніше?» «Щоб ви одягли в театр, кафе та на пікнік?». Такі питання наводять учнів на роздуми стосовно правильності організації вибору власного одягу та можливостей його корегування.

Закріплення нових знань відбувається на основі контрольних питань, усних чи письмових завдань. Прикладами таких питань можуть бути: «Які види фасонів одягу є прийнятними для різних типів фігури?», «Які основні комплекти одягу є необхідними для людини?» тощо.

При вивченні учнями теми «Вибір одяг. Значення вибору одяг» вчителем використовуються такі методами навчання: бесіда і пояснення, демонстрування наочних показів, моделей, ескізів, демонстрація презентацій, кінофільмів, робота з підручниками тощо. Отже, самі методи навчання це формування відносин учня і вчителя в процесі роботи, де вчитель може донести до дитини нові знання, вміння, навички, розвинути його творчість, розширити світогляд.

Таким чином, навчання учнівської молоді технології проектування власного стилю продовжує бути актуальним, знаходиться в полі зору досліджень педагогів-науковців. Вивчається дана технологія в межах розділу «Технологія побутової діяльності та самообслуговування». У процесі навчання учні вчаться підібрати одяг відповідно призначенню, визначати особливості своєї фігури, а також вибирати власний стиль в одязі, гармонійно поєднувати одяг з аксесуарами.

Література

1. «Програма Трудового навчання для загальноосвітніх навчальних закладів, 5-9 класи. URL: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas
2. Кудря О. В., Срібна Ю. А. Змістові та методичні аспекти вивчення дисципліни «Технологія побутової діяльності». Project approach in the didactic process of universities - international dimension : in 4 parts. Part 2. – Lodz : PIKTOR Szlaski i Sobczak Spółka Jawna, 2020. P. 86-93. URL: http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/16892
3. Мироненко Н. В. Застосування кейсових технологій під час викладання дисципліни «Технологія побутової діяльності» майбутнім вчителям трудового навчання. Наукові записки. Випуск 11. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Частина 3. Кропивницький: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2017, С. 136-139.

4. Колосніченко М.В., Процик К.Л. Мода і одяг. Основи проектування та виробництва одягу.: Навчальний посібник. К.: КНУТД, 2011. 238 с. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/4007/1/20170116_Kolosnichenko.pdf

Сергій Рябець
к.техн.н., доцент,
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-7426-1217

Іван Рябець,
здобувач, ОС бакалавр
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

ЗАСТОСУВАННЯ ПЛАТФОРМИ TWITCH В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

1432002@ukr.net

Дистанційна освіта й на сьогодні залишається актуальною та використовує досить значний спектр інтернет-продуктів та додатків (таких як, Discord, Google Meet, Zoom, Skype тощо). Однак уникнути всіх проблем з реалізацією якісної дистанційної освіти часом виявляється неможливим. Принципово важливим питанням є використання сервісів з їхніми перевагами, адже окрім основного функціоналу (який в основному схожий у всіх додатках чи сервісах), до уваги потрібно взяти і другорядні можливості. Отже, *метою* дослідження даної роботи було з'ясування можливостей застосування сервісу Twitch для організації та проведення освітнього процесу у ЗВО та інших закладів освіти.

Для того, щоб почати роботу на сервісі Twitch [1] необхідно створити особистий обліковий запис, використовуючи адресу електронної пошти, ім'я та номер телефону. Наступний крок – завантаження програми для транслювання "OBS" (безпосереднього налаштування трансляції) – це власне місце, де відбувається візуальне оформлення онлайнової зали для проведення відповідних занять, вебінарів, конференцій тощо [2]. При чому тут передбачена можливість

персоналізувати все: інструменти, боти, фінансову підтримку, а розпочати трансляцію можна за допомогою лише однієї кнопки. Студенти чи викладач мають можливість приєднатися до трансляції, бачити всіх учасників в мережі, та за допомогою сервісів (при потребі) просто приєднатися до голосового чи відеочату, де безпосередньо забезпечується онлайн спілкування. Twitch дозволяє демонструвати екран іншим користувачам. Для цього достатньо натиснути кнопку «Rec» (старт в програмі OBS), щоб викласти вміст на екрані (графік, діаграму, презентацію, відео тощо). Організувати учасників можливо через налаштування ролей, ботів та автоматичного сповіщення. Ролі потрібні для призначенні модераторів, старост або організації робочих груп наприклад, з метою швидкого оповіщення всіх їхніх учасників, деякого мовного контролю та ін. Крім того, даний сервіс може вивести сучасне навчання на повністю новий рівень взаємозв'язків групи з викладачем та осучаснити ведення занять за рахунок значної активності та креативності, привертати увагу нових людей, вчених, майбутніх здобувачів освіти, представників організацій та фінансового забезпечення (наприклад, інтегрування з додатками на цій платформі, активна "жива" реклама). Велика кількість ботів та їхніх функцій допоможуть здійснювати контроль за всім, що відбувається під час трансляції. Є можливість за кілька хвилин додати на свій акаунт бота з заданими властивостями та особистими функціями. Для цього є безліч офіційних ботів, яких можна додати до своєї трансляції і повністю на основі власних вподобань налаштувати їх під себе. Передбачена також зміна кольорів всього, починаючи з ніків і закінчуючи цілим інтерфейсом [3].

Таким чином, з метою реалізації сервісу Twitch в дистанційному навчанні можна констатувати наступні його переваги та недоліки. До перших слід віднести безкоштовність, відсутність реклами, можливість демонстрації екрану та відкритість, майже повна відсутність обмежень функціоналу самого сервісу, ефект "живої" реклами, необмежене користування та необмежена кількість учасників, зручний інтерфейс, що користується популярністю серед студентів та здобувачів освіти [1]. Крім того, за згоди третьої сторони можна "вживу" (на

камеру) побачити процеси створення робіт від професіоналів своєї справи та досить легко налагодити відповідне спілкування. Також відмітимо значний функціонал даного програмного продукту: від регулювання та фільтрації чату автоматично чи за допомогою модераторів і до активної візуальної підтримки смайлами. Для початку трансляції заняття навіть не потрібно повідомляти про час, адже при правильному налаштуванні ботів, вони автоматично будуть повідомляти про початок зустрічі через сервіс Discord або просто у браузері й усі учасники зможуть самі приєднатись – відпадає потреба з розсилки запрошень. Зазначимо, що у разі популярності такого виду проведення занять серед великої кількості користувачів передбачена фінансова підтримка самого каналу від цього сервісу, від інших викладачів, стрімерів та перехід їхньої аудиторії до даної трансляції або приєднання інших зацікавлених осіб. Трансляцію ж можна провести й в телефонному режимі [3]. Серед недоліків зазначимо залежність від апаратного забезпечення, від сигналу інтернету, неможливість повністю відключити небажані під'єднання сторонніх учасників (які наприклад, не мають відношення до освітнього процесу), відносна складність сервісу на початковому етапі користування.

Висновки. Огляд особливостей Twitch як сервісу (програми) для організації освітнього процесу свідчить, що вона є, на нашу думку, однією з кращих, порівнюючи функціонал, зручність після етапу налаштування та з точки зору розширення традиційних можливостей. Крім того, зазначений сервіс є досить популярним серед молоді. В порівнянні з іншими програмами створювати конференцію в Twitch не потрібно: учасники без усіляких складностей можуть самостійно перейти за повідомленням (пара, консультація, гра, тощо) яке автоматично приходить в браузер чи наприклад, сервіс Discord. Також можна додати кожного викладача в спільноту з можливістю переходу (рейду) відвідувачів до інших організаторів (ведучих).

Література

1. https://www.twitch.tv/creatorcamp/ru-ru/learn-the-basics/twitch-101/.
2. https://obsproject.com/.
3. https://help.twitch.tv/s/article/twitch-teams?language=ru.\

Ярослав Савченко,
аспірант, науковий співробітник,
Інститут обдарованої дитини НАПН України,
молодший науковий співробітник,
Національний центр «Мала академія наук України
Ідентифікатор ORCID 000-0001-5790-6629

Вікторія Ємець,
науковий співробітник,
відділ інформаційно-дидактичного моделювання
Національний центр «Мала академія наук України
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-4352-7190

ПРОЄКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ІНТЕРАКТИВНОГО МУЗЕЮ НАУКИ МАЛОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

savchyarik@gmail.com
evvevv@ukr.net

3 жовтня 2021 р. у павільйоні № 23 столичної Виставки досягнень народного господарства за підтримки Уряду України, Міністерства освіти і науки України, відомих світових виробників музейного дослідницького приладдя, Національним центром «Мала академія наук України» було відкрито інтерактивний науковий простір для учнівської молоді, який відповідає світовим науково-освітнім технологічним музейним тенденціям і доводить, що саме наука може бути перевагою у протистоянні інтелектів і розвитку наукового знання. Перший державний інтерактивний музей науки Малої академії наук України (далі МАН) по праву можна назвати STEM-освітнім проектом. На сьогодні це інтерактивний простір із понад 120 науково-технологічними інсталяціями й експонатами про науку та дослідження, де під час відвідування на них можна не лише дивитися, а й «перевіряти», як вони працюють, вивчати в умовах реального часу наукові закони (рис.1).

Рис.1. Державний інтерактивний музей науки Малої академії наук України

У цьому просторі можна побачити двометрову голограму і 60-кілограмовий кристал; спробувати розбити загартоване скло кулею для боулінгу; побачити власний голос і вивчити анатомію людини за допомогою 3D-моделі; покататися на велосипеді з квадратними колесами (таких в світі всього чотири); відправитися в космічну подорож в кімнаті з технологією 360; скласти з атомів сіль і воду в доповненої реальності; побачити, який шлях за секунду долають більше 60 000 платежів по всьому світу на експонаті Visa, інноваційного партнера «Музею науки»; запустити блискавку в котушці Тесли і покерувати роборукою; змінити колір скляної стелі, даючи на планшетах правильні відповіді на питання з області науки; почути думки українських вчених, дізнатися про їх відкриття та досягнення тощо.

У воєнні часи музей продовжує активно реалізовувати проєкти щодо розширення діяльності й створенні умов для активного процесу залучення відвідувачів до наукового та пізнавального процесу, розвитку інтелектуального потенціалу молоді, зняття стресу й тривожності дітей.

З цією метою, також в рамках проекту Малої академії наук України, 5 квітня 2022 р. у Львові було відкрито Музей науки та інновацій для дітей. Для чого Львівською ОДА було виділено приміщення (вул. Січових Стрільців, 7), передано 36 інтерактивних експонатів з державного інтерактивного музею науки МАН у Києві, частину експозиції Tech Startup School Національного університету «Львівська політехніка», ігри та прилади Одеського Музею цікавої науки не тільки з метою дослідження і випробування цікавих експонатів та приладів, проведення дітьми спостережень, пояснення їм в ігровій формі законів науки в ігровій формі, а й з метою психологічній реабілітації тимчасово переміщених осіб і місцевого населення з дітьми.

У інтерактивному музеї науки МАН, на сьогодні, широко використовуються проєктні технології для здійснення освітньої діяльності; проведення досліджень; позааудиторної роботи; розвитку дослідницьких навичок у школярів та студентів; здійснення просвітницької діяльності; забезпечення доступності наукових знань для всіх зацікавлених осіб.

Мета проєктної роботи інтерактивного музею науки МАН спрямовується на залучення до дослідної роботи та творчості дітей; підвищення культури спілкування молоді; формування стану успіху; забезпечення впевненості учнів у своїх силах; вміння працювати в групах та розподіляти роботу; оцінювати свій вклад в загальний результат діяльності; пошук помилок, самокритику; передбачення та усунення труднощів.

Проєктна діяльність у дослідницькій роботі учнівської молоді в інтерактивному музеї науки – це сукупність прийомів, дій учнів в їх певній послідовності для розв'язання конкретної навчальної наукової задачі або проблеми в результаті самостійних чи колективних дослідницьких дій учнів під керівництвом педагога-інтерпретатора (того хто пояснює наукові закони і їх дію) й представлення результатів – зрозуміле повідомлення про розв’язання проблеми.

Дослідницьке навчання під керівництвом інтерпретатора інтерактивного музею науки максимально нагадує науковий пошук і відповідає 4 умовам:

прагнути визначати і висловлювати якість невідомого за допомогою відомого; неодмінно вимірювати все, що може бути виміряне, по можливості показувати чисельне відношення досліджуваного до відомого; завжди визначати місце досліджуваного в системі відомого й бути надзвичайно цікавим, яскравим, захоплюючим.

Мета використання проєктних форм навчання інтерактивного музею науки: навчити учнів самостійного, критичного мислення; підвищити мотивацію до навчання; міркувати, спираючись на знання фактів, закономірностей науки; робити обґрунтовані висновки; приймати самостійні рішення; навчити працювати в команді, виконуючи різні соціальні ролі; застосовувати отримані знання у подальшому навчанні.

Типи проєктів, що використовуються працівниками музею науки МАН:

— за видами дослідної діяльності: пошукові, інформаційні, конструкторські, прикладні, теоретичні;

— за характером домінуючої діяльності: практико орієнтовні, розважальні, дослідні, інформаційні, творчі, ролево-ігрові;

— за профілем знань: моно проєкти (в рамках однієї галузі знань, науки), міжпредметні проєкти, надпредметні проєкти (використовується в якості доповнення до навчальної діяльності).

— за формою продуктів проєктної діяльності: моделі; прогнози; гіпотези; продукти; сценарії; макети; пояснення наукового явища тощо;

— за характером координації: з відкритою координацією, зі скритою координацією;

— за характером контактів: індивідуальні (учень, інтерпретатор); групові (творча група класу, чи певного об'єднання, інтерпретатор);

— за тривалістю: короткострокові; середньострокові довгострокові.

Отже, підсумовуючи зазначимо, що проєктні технології, що застосовуються в інтерактивному музеї науки МАН, сприяють розвитку освіти наукового спрямування, популяризації науки, поширенню наукових знань та вихованню майбутніх дослідників.

Переваги проєктних форм дослідної проєктної роботи для учнів, що використовуються в інтерактивному музеї науки, можна схарактеризувати як можливість залучитись до самостійної пошукової роботи щодо отримання нового знання з різних джерел інформації та користування набутими знаннями для вирішення поставлених завдань; набуття комунікативних вмінь під час роботи в групі, рання соціалізація; розвиток дослідницьких вмінь щодо виявлення проблем, збору інформації, спостереження, проведення експерименту, аналізу, побудови гіпотез, узагальнення; формування системного й критичного мислення, навичок самоконтролю; моделювання реального технологічного алгоритму: завдання-результат; підвищення мотивації до подальшої наукової роботи.

Література

1. Савченко Я.В. Адаптивні форми й методи роботи інтерпретаторів інтерактивного музею науки Малої академії наук України. *Адаптивні процеси в освіті*: збірник матеріалів (тез доповідей) 1-го Міжнародного наукового форуму. Київ-Харків,2022.Вип.1(4). С. 89-92.

Жанна Семеренко,
аспірантка,
кафедра теорії і методики технологічної освіти,
креслення та комп'ютерної графіки
Інженерно-педагогічний факультет
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
***Ідентифікатор ORCID* 0000-0002-3647-7412**

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПРОЕКТНО-ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

e-mail: zhasem@ukr.net

У цифровому суспільстві проектно-графічна підготовка майбутніх учителів технологій вимагає залучення освітнього компоненту з технології художнього проектування – графічного дизайну. Графічний дизайн є візуальним на всіх етапах створення: від ескізу до кінцевого результату. На тлі повсюдного

розповсюдження комп'ютерної техніки під візуалізацією сьогодні, як правило, розуміється створення зображень за допомогою цієї самої техніки (також зустрічаються терміни «рендерінг», «розрахунок», «трасування» тощо).

З'явилися нові поняття: «візуалізатор об'єктів і сцен» – особа, що працює разом з дизайнером над побудовою 3D-моделей окремих предметів або їх множини (об'єкти середовища); «візуалізатор текстур (генератор текстур) – особа, яка створює різноманітні текстури, без яких не обходиться жодне 3D-моделювання у промисловому дизайні, дизайні середовища, виробництві ігрової продукції тощо; «візуальний ефект» – ефект створений віртуально, такий, що імітує яку-небудь дію; «візуальний ряд» – підбір різного виду зображень з певної тематики; «візуальний шум» – наявність колірного і тонального дисбалансу в зображенні, предметі, об'єкті та ін. Ці вирази широко застосовуються в промисловому дизайні, дизайні середовища, і, особливо, у проектній графіці.

У лексичному запасі сучасного вчителя технологій мають місце такі словосполучення: візуальне мистецтво, візуальні комунікації, візуальні форми, візуальний світ, візуальний текст. Уявлення про візуалізацію, візуальну комунікацію й орієнтацію, про візуальні форми і структури реалізуються в ході проектуванні різних об'єктів і систем. Візуальна орієнтація покладена в основу багатьох сучасних концепцій дизайну. Проектно-графічна діяльність розуміється як своєрідна візуалізація, як процес візуального впорядкування світу, і весь предметний світ повинен володіти для майбутнього учителя технологій візуальною цінністю. Отже, на часі інтеграція візуальної свідомості майбутнього учителя технологій засобами комплексного графічного проектування.

Для практики візуалізації (дизайну) характерні такі вимоги: відмова від розділення при проектуванні об'єктів на поняття художніх робіт і робіт просто функціональних; прагнення до того, щоб кожен практичний результат (просто функціональна робота) мав також цінність художнього експерименту; подолання розриву між емоційно забарвленою творчою працею (художній експеримент) та інтелектуальним підходом (функціональна робота) до вирішення поставленого завдання.

Візуалізатор (дизайнер) «незорові» тексти перекладає на візуальну мову. Абстрактне мислення набуває конкретності та наочності. Графічний дизайнер у наш час має найважливіше завдання зробити видимими, і певною мірою чутними, ідеї і проблеми так, щоб вони стали зрозумілими споживачеві за максимально короткий термін. Предметність, дохідливість, універсальність візуальної мови дозволяють компактніше передавати інформацію і прискорити процес її сприйняття. Цей процес прийнято називати сучасною візуальною комунікацією.

Автентина візуальна комунікація має місце у графічному етнодизайні *(Folk Design: народне проектування, народний дизайн)* – технології етнічно зорієнтованої проектної графіки, що зумовлена мистецтвом української національної графіки і зорієнтована на архітектонічні види творчості: архітектуру, декоративно-прикладне мистецтво, дизайн, мистецтво книги.

Проєктно-художня творчість зорієнтована на зв’язок етнодизайну з промисловими компаніями, які завдяки етнодизайну стрімко розвиваються і досягають конкурентоздатності завдяки національним особливостям дизайн-продукції. Так, символом високого статусу вибору високоякісних конструкцій є "гарний дизайн" (марка G) в Японії. Сінгапур зацікавлений у японських традиційних ремеслах, і прагне налагодити спілкування з ремісниками Японії. «Гарний дизайн» повинен бути етнічно-оригінальним або національно-оригінальним. Тож майбутнім фахівцям технологій потрібно також прагнути до оригінального бренду свого графічного етнодизайну, поєднаного з комп’ютерними технологіями.

Абсолютна гармонія природи, людства і техніки, динамічна рівність між минулим, теперішнім та майбутнім мають стати вагомим орієнтиром для формування національної моделі проектної графіки, зокрема, українського графічного етнодизайну [1].

Графічний дизайн у масовій культурі та графічний етнодизайн у національній/етнічній культурі потрібно розглядати як синтетичну проектно-творчу діяльність, у якій застосовується сучасна діяльність художньо-

мистецького характеру і яка базується на традиційних основах національної графіки. Графічний дизайн – це кольоро-графічна діяльність учнів, що базується на основних положеннях і закономірностях образотворчого мистецтва і має яскраво виражений проектний характер.

Майбутній учитель технологій, володіючи проектно-графічною компетентністю, здатний асимілювати не тільки проектні сенси, але й образотворчі засоби мистецтва, що дозволяють додавати до терміну проектування слово «художнє проектування» [2].

Обгрунтовуючи ґенезу проектної графіки, Погорєлов П. Ю. зазначає, що графіка в галузі проектування, теорії дизайну і дизайнерської педагогіки є діючим засобом вдосконалення якості проектування, якості та ефективності навчання в системі дизайн-освіти [3, с. 82-88].

Інноваційність графічного, етнічно зорієнтованого проектування (графічного етнодизайну) полягає у взаємопроникненні художньої, архітектурної та інженерно-технічної освіти. За умови застосування графічного етнодизайну у фаховій підготовці майбутніх учителів технологій проектна графіка має розглядатися як синтез архітектурних, інженерно-креслярських та художньо-рисувальних образотворчих засобів.

Представлення результатів художнього проектування і, зокрема, графічного етнодизайну, успішно реалізується засобами комп’ютерної графіки і позначається новим темінологчним утворенням – “комп’ютерне проектування”. Грфічний етнодизайн (*Folk Design art*) розповсюджується на проектування і результати віртуальної комп'ютерної творчості, охоплюючи її динамічні та інтерактивні можливості для «занурення» глядача у віртуальне середовище та активної взаємодії з ним. Художнє проектування з використанням графічного дизайну та етнодизайну сьогодні виявляється в інноваційному мистецько-науковому синтезі сайнс-арту (Science-art), доступному для сучасних комп’ютерних технологій [4].

Інформаційно-інтерактивний дизайн є перетином трьох складових: інформаційного дизайну, інтерактивного дизайну, сенсорного дизайну. Всі три дисципліни зорієнтовані на проектування образів сайнс-арту.

Інформаційний дизайн спрямовує організацію і представлення даних так, щоб перетворити їх у цінну, значущу інформацію. Інтерактивний дизайн або дизайн взаємодії є одночасно і традиційним мистецтвом, і новою технологією та спрямовується на створення досвіду. Сенсорний дизайн залучає органи чуття для здійснення комунікацій (взаємодій) з проектними образами. Сенсорний дизайн необхідний у написанні текстів, графічних проектах, типографіці, каліграфії, кольорознавстві, фотографії, мультиплікації, кінематографії, відеографії, звуковому проектуванні, світловому дизайні тощо.

Кожна з цих дисциплін має глибокі традиції і детальні процедури. Ці дисципліни розрізняються і методами проектування і способами представлення інформації, але мають деякі формальні загальні ознаки і проблеми: використання інформаційного середовища, стиль і техніка виконання, технологічні аспекти, особливості візуального сприйняття людини тощо. Сьогодні актуальними стають такі стратегії дизайну: "Розвиток можливостей дизайну", "Розробка конкурентного дизайну", "Інноваційний дизайн", "Створення національного дизайнерського центру".

Предметом творчості в мистецтві комп'ютерного дизайну є створення конструктивно-функціональних динамічних форм структурної організації екранного зображення, а також самого зображення (за законами краси і зручності). На відміну від інших видів проектно-графічної творчості (станкової, промислової, комп’ютерне проектування виникло, сформувалося та існує для тиражованої, багато разів повторюваної і варіативної художньо-промислової продукції [5].

Проектна графіка/прикладна графіка має, водночас, і тиражний (відтворюваний), і проектний (майбутній) результат. Специфічною особливістю прикладної графіки, що виділяють її з решти ряду видів художньої діяльності і образотворчого мистецтва в цілому, є синтетичний характер зображення, що

сполучає в межах однієї композиції буквені (текстові) форми, знакові, орнаментальні і власне образотворчі елементи.

Отже, для фахової підготовки майбутнього учителя технологій необхідно застосувати дисципліни «Проектна графіка» (Дизайн-графіка) та «Мистецтво мультимедіа». Орієнтовні завдання з курсу «Проектна графіка» (Дизайн-графіка) такі: досягти адекватного розуміння предмета і ключових слів проектної творчості у спеціалізованій освіті; з'ясувати теоретичні положення практичної методології пізнання засобами проектно-графічної творчості; формувати методичну готовність з дизайн-творчості на засадах STEAM-підходу до інженерно-педагогічної освіти майбутнього вчителя; оволодіти методами педагогічної і психологічної діагностики здатності до проектної творчості з ергодизайну та етнодизайну у майбутніх учителів технологій; забезпечити розроблення та обгрунтування методичних моделей проектної творчості з етнодизайну, ергодизайну у дипломних роботах майбутніх учителів технологій.

Орієнтовні завдання з курсу «Мистецтво мультимедіа»: сформулювати сутність поняття «мистецтво мультимедіа» і ключові слова навчального предмета: медіа-арт, кібер-арт, кібертопія, медіа-технології, комп'ютерна анімація, комп'ютерна трансформація, цифрове мистецтво; пробудити уявлення про сайнс-арт як теоретичну основу становлення і розвитку мистецтва мультимедіа; з'ясувати значення теорії поколінь для розвитку мистецтва мультимедіа; навчати методів графічної візуальної майбутніх учителів технологій; розробити класифікацію наявних медіа-технологій; ознайомити майбутніх учителів технологій з інтерактивними медіа-творами як спільним надбанням художників і науковців; практично розробити презентації з мультимедійного мистецтва.

Література

1. Сучасне народне мистецтво. URL: https://dribbble.com/tags/modern_folk_art
2. Шмагало Р. Становлення художньо-промислової освіти Галичини в кінці XIX – на початку XX століття. Мистецька школа в системі національної освіти України : навч.-метод. посіб. Львів, 1999. 248 с.
3. Погорелов П. Формирование художественно-графической подготовки дизайнеров с учетом развития современных проектных технологий. Вісник Харківської

державної академії дизайну і мистецтв : зб. наук. праць ; під. ред. С. Єрмакова. Х.: ХДАДіМ, 2005. № 5. С. 82–88.
4. Сайнс-арт: наука, що стає мистецтвом. URL: http://faqindecor.com/sajns-art-nauka-kotoraja-stanovitsja-iskusstvom/
5. Таішева М.М. Методичне забезпечення лекційного курсу з дисципліни (Основи проектної графіки) для студентів 3 курсу спеціальності 5.02020701 «Дизайн». URL: http://chpek.com.ua/wp-content/uploads/2018/02/3-%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D0%B8%D0%B8.pdf

Лідія Сліпчишин,
д.пед.н., старший науковий співробітник,
доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти,
креслення та комп'ютерної графіки
Інженерно-педагогічний факультет
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
Ідентифікатор ORCID 0000-0001-9159-9458

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО КЕРІВНИЦТВА ТЕХНІЧНОЮ ТВОРЧІСТЮ

lida.slipchyshyn@gmail.com

Прискорені техніко-технологічні зміни суспільства орієнтують на переосмислення і формування нового, цілісного погляду на технічну творчість та форми її організації. Відповідно це актуалізує необхідність активізації залучення молоді до проєктно-технологічної діяльності, розвитку технічних компетентностей, техніко-технологічної культури. Ця проблема сьогодні набуває особливої важливості для педагогів професійного навчання, оскільки від їхньої компетентності у галузі технічної творчості залежатиме формування творчо активних здобувачів, а згодом фахівців для сучасного виробництва та інноваційної економіки.

Важливу роль у дослідженні технічної творчості відіграють праці С.Батишева, О.Бєлошіцького, А.Іванчука, Я.Кепши, О.Колодійчука, В.Гайди, В.Мадзігона, В.Моляко, О.Торубари, Д.Тхоржевського, Г.Терещука та ін. Треба

зазначити, що увага до технічної творчості з боку педагогічної спільноти завжди була. Об'єктивні соціально-економічні причини, труднощі з фінансовим забезпеченням її організації, доступом до сучасної матеріально-технічної бази і падіння мотивації молоді вивчати наукомісткі фахи призвели до того, що ця увага почала зменшуватись. Проте останні досягнення в провідних науках, виробничих сферах, для яких потрібні фахівці з сучасним мисленням для наукомістких професій, порушили питання про рівень підготовки педагогів, який має відповідати вимогам концепції Освіта 4.0 у контексті Індустрії 4.0 і перспектив сталого розвитку суспільства.

У закладах професійної (професійно-технічної) освіти (П(ПТ)О) протягом останніх десятиліть все важче знайти молодих керівників гуртків технічної творчості або викладачів технічних предметів, для яких проблема технічної творчості мала б ціннісний індивідуальний характер. Це питання вирішується за рахунок досвідчених викладачів і майстрів виробничого навчання з великим стажем роботи. Водночас в загальній середній школі додаються ще й інші причини, зокрема, руйнування шкільних майстерень, залежність від вибору учнями технологічного напряму тощо. Тому в сучасних умовах актуалізується необхідність удосконалення підготовки майбутніх вчителів трудового навчання і технологій та педагогів професійного навчання до керівництва технічною творчістю здобувачів з урахуванням тих недоліків і перспектив, які сьогодні можна виокремити.

За нашими багаторічними спостереженнями, проведеними спільно з методичною службою Львівського державного будинку техніки, на даний час в закладах П(ПТ)О практично відсутні молоді педагоги, здатні успішно займатись технічною творчістю. Основні причини: низька компетентність викладачів і майстрів виробничого навчання в питаннях технічної творчості (поверхневе знання, низький рівень умінь, відсутність практичних творчих навичок); недостатня кількість посібників, дидактичних матеріалів з технічної творчості; відсутність системи роботи з розвитку технічної творчості в закладі. Молоді педагоги з профільною освітою відчувають труднощі з організацією технічної

творчості здобувачів через брак практичного виробничого досвіду. Хоча в навчальний план підготовки майбутніх вчителів трудового навчання і технологій та педагогів професійного навчання входить дисципліна «Основи технічної творчості», але реально більша увага звернена на теоретичний аспект, а не на практичний результат.

Комплексне вирішення проблеми полягає в тому, щоб знайти ефективні та доцільні шляхи підвищення компетентності майбутніх педагогів в галузі технічної творчості та мотивації практично нею займатись. Щоб цей процес перебігав ефективно, з урахуванням сучасних потреб виробництва і можливостей освітнього закладу, важливими умовами є: ставлення керівництва закладу до роботи з технічної творчості (мотиваційні стимули, фінансування, робота з обдарованими учнями, орієнтована в першу чергу на розвиток, тощо), тісна співпраця з об'єднаннями роботодавців, винахідників і раціоналізаторами.

В організації технічної творчості у вищому закладі освіти (інженерного чи інженерно-педагогічного спрямування) особлива увага приділяється формам організації та методам навчання науково-технічної творчості, які мають бути адекватними до напрямів роботи з розвитку творчості, зокрема й технічної. Традиційні форми організації науково-технічної творчості у закладах ВО наведено у [2, с. 45-46]. Вони поділені та ті, що знайшли своє відображення в навчальному плані (завдання і вправи з технічної творчості з урахуванням профілю кафедри, розробка методичних робіт і програм з урахуванням проблем технічної творчості, спецкурсів з урахуванням профілю кафедри, методи активізації технічної творчості) та ті, які проводяться позапланово (гуртки технічної творчості, студентські наукові конференції, виставки студентських робіт). Доречно звернути увагу на те, що підхід до розвитку технічної творчості та активізації творчого мислення вітчизняних і зарубіжних вчених дещо відрізняється. За кордоном звертають увагу на командний дух, колективну творчість, роботу в творчих групах, постійне формування творчих навичок. Водночас вітчизняні вчені надають перевагу знанню закономірностей розвитку

технічних систем, законів розвитку техніки, наукового підходу до вибору методів формування практичних навичок технічної творчості [2, с. 45-46].

У роботі [4] теоретично обґрунтовані та перевірені педагогічні умови розвитку технічної творчості інженерів-педагогів. Запропоновано такі педагогічні умови, як: створення відповідного змісту і характеру педагогічної діяльності, створення творчого середовища для розвитку технічної творчості.

Сьогодення внесло серйозні корективи в розуміння технічної творчості на сучасному адитивному виробництві, яке працює вже в концепції Індустрія 4 і потребує нових джерел ідей. Актуалізувалась проблема підвищення творчого рівня в дизайні продукції. У цих умовах методологія технічної творчості ґрунтується на основі ТРВЗ на можливостях адитивного виробництва [5].

Значний інтерес для удосконалення підготовки фахівців до технічної творчості представляють роботи, які стосуються методології технічної творчості.

Зокрема, В.Одрін висунув ідею створити нову науку «Технології наукової та технічної творчості», яка дає науково обґрунтований інструментарій для творчої діяльності, що може бути використаний у підготовці фахівців різних профілів, гарантуючи інтенсивний, керований творчий процес. Основою цієї науки є багатоаспектний системний аналіз і синтез. Складовими інтенсифікації є: цілеспрямованість процесу, коли розробник наводиться на шукане рішення, що чітко відповідає умовам проблемної задачі; надійність процесу, яка задовольняє умови проблемної задачі; оперативність процесу, коли скорочуються терміни вирішення задачі; множинність результату вирішення проблемної задачі [2, с. 45-46]. Перевагою такого морфологічного інструментарію є те, що він зменшує частку несвідомого, тобто роботи на інтуїтивному рівні в процесі технічного мислення. Як уважає В.Одрін, суспільство знань потребує створення таких умов:«1. Освіти високого рівня, що орієнтована на підготовку майбутніх дослідників (у фундаментальних науках передусім!) та винахідників, які працюють на виконання чітко сформульованих соціальних замовлень. Така освіта має стати одним із найпрестижніших пріоритетів суспільства. 2. Належної оцінки та всілякого стимулювання творчої

праці в науці, техніці та інших царинах діяльності людини» [2, с.63]. На думку В.Одріна, навчання творчості має включати перш за все постановку і вирішення проблемних задач, а інструментарій творчості має перетворитися в інструментарій вирішення наукових, виробничих, суспільних проблем і винахідництва. У цьому аспекті, ми вважаємо корисним залучати майбутніх педагогів до опанування технологій наукової та технічної творчості.

Методологія творчої діяльності, яку пропонує І.Калошина, ґрунтується на методологічних знаннях, які мають міжпредметний, інтерпредметний і надпредметний характер завдяки чому їх можна застосовувати в різних предметних галузях або дисциплінах. З метою вирішення творчих задач виявляють взаємозв'язки між відомими і невідомими явищами, які на основі відомих явищ дозволять виявити і невідоме явище, а значить і спосіб вирішення задачі. Її теорія дає можливість співвіднести структуру задачі і будь-якої діяльності, знайти знаряддя аналізу, перетворення та управління і спосіб розв'язку творчих задач. Застосування цієї методології дозволяє працювати з тим матеріалом, який важко засвоюється студентами. Зокрема, тут можна навести приклад з нарисної геометрії, коли студенти вважають, що для побудови лінії перетину двох поверхонь будь-якої форми застосовують лише метод «допоміжної» поверхні, хоча способів реалізації методу є кілька. Ця методологія працює як в технічних, так і гуманітарних дисциплінах [3].

Таким чином, особливістю професійної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання і технологій та педагогів професійного навчання є те, що вона має орієнтуватись на сучасні досягнення науки, техніки й технології, на розвиток технічних компетентностей з урахуванням реалій сучасного виробництва та переходу на філософію технічної творчості Індустрії 4.

Література

1. Калошина И.П. Психология творческой деятельности: уч. пособие. 3-е изд. М: ЮНИТИ-ДАНА, 2008. 655 с.
2. Одрін В. Технологія наукової і технічної творчості: нова наука та високоінтелектуальна інформаційна метатехнологія. *Вісн. НАН України*. 2005. №6. С.43-64.

3. Потапцев И.С., Бушуева В.В., Бушуев Н.М. Основные направления технического творчества в инженерном образовании. *Основные тенденции технологического творчества в образовании.* https://goaravetisyan.ru/uk/kakie-napravleniya-sovremennogo-tehnicheskogo-tvorchestva-naibolee-vazhnye/
4. Byvalkevych, L., Yefremova, O., & Hryshchenko, S. (2020). Developing Technical Creativity in Future Engineering Educators. *Romanian Journal for Multidimensional Education/Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, *12*(1).
5. Lang, A. *et al.* (2019). A Proposal for a Methodology of Technical Creativity Mixing TRIZ and Additive Manufacturing. In: Benmoussa, R., De Guio, R., Dubois, S., Koziołek, S. (eds) New Opportunities for Innovation Breakthroughs for Developing Countries and Emerging Economies. TFC 2019. IFIP Advances in Information and Communication Technology, vol 572. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-32497-1_10

Володимир Стешенко,
д.пед.н., професор,
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-8183-3957

МОДЕЛЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ОСНОВІ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ

steshenko.volodymyr@gmail.com

Педагогічні технології сьогодні широко увійшли в практику роботи освітян. Їх використання, як зазначають вчені (зокрема О. Дубасенюк, В. Ягупов [1] і ін.) дозволяє оптимізувати освітній процес шляхом чіткого визначення мети навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти, прогнозування й планування засобів, ходу й умов їх досягнення, доцільно добирати та використовувати освітні ресурси тощо.

Основи моделювання педагогічних технологій закладено в роботах В. Безрукової, В. Беспалька, Н. Браханової, Л. Гордина, М. Кларіна, В. Киричука, А. Лігоцького, Г. Селевко, Н. Юсуфбекова та інших дослідників. Розробці процесу моделювання педагогічних технологій присвячено роботи І. Дичківської, І. Колеснікової та М. Горчакової-Сибірської, О. Столяренко та О. Столяренко, а також І. Коновальчук і інших науковців. Моделі різноманітних

педагогічних технологій представлено в працях Н. Бордовської, О. Пєхоти, А. Кіктенко та О. Любарської, О. Коберника, С. Сисоєвої та Л. Бондарєвої, П. Нісімчук, С. Падалки та В. Шпака, В. Стрельнікова, М. Чепіль і ін.

В роботах цих і інших науковців ми знаходимо багато різноманітних педагогічних технологій з описом їх побудови. Але основи такого моделювання залишаються ще не до кінця розкритими, особливо з точки зору методології. Зокрема, при моделюванні педагогічних технологій вчені спираються в основному на системний підхід, а діяльнісний все ще залишається поза їх увагою. У зв'язку з цим ми представляємо сутність процесу моделювання педагогічних технологій на основі діяльнісного підходу.

Вихідними позиціями моделювання педагогічних технологій на основі діяльнісного підходу нами визначено [2]:

1) складання педагогічної технології – це створення науково обґрунтованого прообразу організації освітнього процесу у вигляді його моделі;

2) розробка моделі педагогічної технології передбачає визначення таких структурних компонентів, як предмет, засоби, процеси, умови організації та результати діяльності;

3) оскільки освітній процес це цілеспрямована, послідовно організована взаємодія вчителя/викладача та учнів/здобувачів освіти, опосередкована змістом їх спільної діяльності, в ході якої розв'язуються завдання навчання, виховання та розвитку, то й моделювати цю діяльність слід окремо для учителя й окремо для учнів;

4) педагогічне моделювання слід розглядати як процес створення такої схеми, яка відтворює освітній процес і представляє його у вигляді певної форми; відповідно до обраного об'єкту проектування модель освітнього процесу може бути представлена у формі навчального плану, навчальної програми, схеми, таблиці, план-конспекту уроку, алгоритмів дії на уроках тощо.

З урахуванням цих позицій нами запропоновано узагальнений алгоритм моделювання педагогічних технологій, який представляється такою послідовністю дій.

1. Встановлення предмета моделювання – для вчителя/викладача у якості предмета моделювання таким є особистісні якості кожного здобувача освіти; для здобувача освіти – система знань, способів діяльності, ціннісних відношень (компетентностей)і т. ін.

2. Визначення засобів моделювання – для вчителя/викладача у якості засобів моделювання такими є різноманітні дидактичні засоби, методи навчання та інші допоміжні матеріали; для здобувача освіти – засоби та методи учіння.

3. Встановлення послідовності здійснення освітнього процесу (побудова методики проведення уроку тощо) – для вчителя/викладача це послідовність використання засобів, методів і прийомів організації освітньої діяльності учня/здобувача освіти; для здобувача освіти – етапи засвоєння знань, оволодіння способами діяльності та формування особистісних якостей: сприйняття, усвідомлення, розуміння, використання та закріплення навчального матеріалу.

4. Визначення умов здійснення освітнього процесу – для вчителя/викладача це визначення вимог і умов організації формування особистісні якості кожного здобувача освіти (дотримання дидактичних і специфічних принципів здійснення педагогічного процесу та т. ін.); для здобувача освіти – умови організації учіння (структурування навчального матеріалу, орієнтація на зону найближчого розвитку тощо).

5. Визначення результатів педагогічного процесу – для вчителя/викладача таким результатом є сформовані певні особистісні якості здобувача освіти; для здобувача освіти – рівень освіченості (підготовленості) з певних питань (навчальних тем), сформованості його культури.

Приведемо приклад моделювання однієї з педагогічних технологій – технології реалізації міжпредметних (інтегративних) зав’язків. Моделювання технології реалізації міжпредметних зав’язків передбачає спочатку їх встановлення (планування, визначення вірогідних їх моделей), а потім розробку моделі організації пізнавальної діяльності учнів в процесі їх реалізації.

Відповідно до діяльнісного підходу процес складання плану міжпредметних зв'язків (визначення вірогідної моделі зв'язку) передбачає таку послідовність дій:

1) виявлення та фіксація спільного для суміжних предметів об'єкта або процесу вивчення;

2) виявлення та фіксація за програмою навчального предмета, який викладає вчитель, компонентів знань про спільний об'єкт або процес вивчення;

3) виявлення та фіксація за програмою суміжних навчальних предметів компонентів знань про спільний для них об'єкт або процес вивчення;

4) визначення пізнавальних цілей використання виявлених компонентів знань з одного навчального предмета при вивченні суміжного (такими є: обґрунтування, узагальнення, конкретизація, інтерпретація, ілюстрація, поєднання (інтеграція) знань).

Створення моделі процесу реалізації міжпредметних зв'язків відповідно до діяльнісного підходу передбачає:

1) визначення предмета здійснення міжпредметних зв'язків, у якості якого виступають особистісні якості учнів, зокрема здатність до логічного мислення, переносу знань тощо;

2) визначення дидактичних засобів здійснення міжпредметних зв'язків, якими можуть бути як усне пояснення, так і друковані навчальні й графічні засоби, міжпредметні питання, задачі та завдання;

3) визначення змісту пізнавального процесу із здійснення міжпредметних зв'язків, який включає такі етапи: актуалізація знань учнів з опорних (суміжних) предметів (тем); актуалізація вчителем нових знань; постановка завдань на перенесення опорних знань на нові; вирішення завдань на переніс знань;

4) визначення умов реалізації міжпредметних зв'язків, які обумовлюються ступенем самостійності учнів при виконанні навчальних завдань, регламентом сумісної діяльності учителя й учнів та іншими обставинами, які вчитель має передбачити (у залежності від ступеня самостійності учнів управляти пізнавальною діяльністю учнів можливо на одному з чотирьох рівнів:

пояснювально-ілюстративному, репродуктивному, частково-пошуковому чи творчому).

Створена таким чином модель реалізації міжпредметних зв'язків забезпечує ефективну організацію пізнавальної діяльності здобувачів освіти на заняттях.

Перспективи подальших пошуків у даному напрямі пов'язані з детальною розробкою моделей основних педагогічних технологій на основі діяльнісного підходу.

Література

1. Ягупов В. **В.** Проектування у педагогічній діяльності викладачів професійно-технічної освіти. *Педагогіка: навч. посібник*. Київ: Либідь, 2002. 560 с. https://eduknigi.com/ped_view.php?id=23 (дата звернення: 14.05.2022).
2. Velychko V., Steshenko V., Yashanov S., Vovk N., Kitova O. Modelling of pedagogical technologies on the basis of activity approach. *SHS Web Conf*. Volume 104, 2021. Second International Conference on History, Theory and Methodology of Learning (ICHTML 2021). Learning Methodology. https://doi.org/10.1051/shsconf/202110403015.

Людмила Ткаченко,
к.пед.н., доцент,
кафедра інформаційних систем і технологій
Інженерно-педагогічний факультет
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
Ідентифікатор ORCID 0000-0003-3491-5535

КОНТРОЛЬ УСПІШНОСТІ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНОГО ONLINE ТЕСТУВАННЯ

KALudmila@ukr.net

На сьогоднішній день існує питання вибору найбільш ефективних підходів застосування інформаційних засобів передачі та контролю знань в освіті. Використання інформаційних технологій у навчальному процесі є актуальним в будь-якій галузі знань.

Багато фахівців в галузі освіти звертають увагу на актуальність та своєчасність інформатизації освіти, організації та впровадженні дистанційної

форми у структурі навчального процесу вищої школи, закладів післядипломної освіти.

Комп'ютерне тестування дає змогу здійснити контроль успішності для майбутніх вчителів технологій на всіх етапах навчання.

Розглянемо, поняття тест (проба) – (від слова англ. Test – «випробування», «перевірка») або випробування – спосіб вивчення глибинних процесів діяльності системи, за допомогою переміщення системи в різні ситуації і відстеження доступних спостереженню змін в ній.

Тест в інформатиці – сукупність вхідних даних для програми, а також точний опис всіх результатів, які повинна виробити програма на цих даних.

Тест у соціології, психології, педагогіці – емпірико-аналітичний метод, який відповідає критеріям наукового пізнання, що представляє разом з моделюванням, багатовимірними (нелінійними і динамічними) кількісними і якісними методами сучасну проектну і організаційну наукову методологію.

У навчанні – система формалізованих завдань, призначених для встановлення освітнього (кваліфікаційного) рівня особи.

Педагогічне тестування – форма оцінювання знань учнів, студентів (абітурієнтів), основана на застосуванні педагогічних тестів [1].

В даний час існує велечезна кількість електронних систем тестування. Вони відрізняються між собою сферою застосування, технологіями реалізації, рівнем доступу та відкритостю.

Тестові опитування користуються значною популярністю під час онлайн навчання. Адже вони дають змогу швидко та ефективно перевірити рівень засвоєння матеріалу та автоматично конструювати статистичні дані з успішності за підсумками проведених робіт.

Розглянемо, Мастер-тест – це безкоштовний освітній сервіс, орієнтований на створення тестів та проведення онлайн тестування з навчальною метою. Підходить для організації тематичного та контрольного оцінювання знань. Інтерфейс ресурсу представлений українською, англійською та іншими мовами.

Процес реєстрації – вписують ім'я, прізвище, електронну пошту, пароль, далі підтверджуєте реєстрацію, вказують роль (викладач або студент) – і розпочинається створення тесту.

Натискаємо «Створити перший тест зараз» або у розділі «Мої тести» обрати «Створити новий тест». У новому вікні записуємо текст запитання. Обравши тип запитання (одна правильна відповідь, кілька відповідей, слово, номер чи співвідношення).

Кількість рядків з варіантами відповідей можна збільшувати. «Вага питання» означає кількість балів за одне запитання. В кінці натискаємо «Готово» і переходимо до наступного запитання.

Аби зареєструвати учнів чи студентів, у розділі «Мої студенти» натискаємо на кнопку «Додати студента (отримати код)». Кожен учень чи студент повинен заздалегідь зареєструватися за допомогою своєї електронної пошти. Вчитель надсилає запрошення до своєї групи на email учня або може надати свій код викладача.

Усі створені тестові матеріали та результати учнів чи студентів зберігаються у профілі на сайті. При необхідності їх можна роздрукувати.

Розглянемо, Classroom – зручна безкоштовна платформа Google для створення віртуальних класів, розробки та коригування практичних завдань і тестів, самостійних та контрольних робіт й активного обміну завданнями з учителем.

Інтерфейс доступний українською мовою. У сервісі можливо коментувати роботи школярів та виставляти оцінки, публікувати оголошення, архівувати проведені курси, ділитися файлами з інших додатків, мати доступ до матеріалів без Інтернет-підключення. Учитель може спостерігати за процесом виконання завдань у режимі реального часу.

Платформа охоплює декілька сервісів, зокрема:

1) Google Drive;
2) Google Docs;
3) Google Sheets;
4) Google;
5) Google Calendar.

Сервіс «Classroom» зручний тим, що реєструватись окремо не потрібно, достатньо створити Google акаунт та електронну скриньку Gmail.

Далі вчитель створює курс, вказавши у відповідному вікні назву курсу, розділ, предмет та аудиторію. Учнів чи студентів можна запросити у розділі «Люди» через електронну скриньку або надавши кожному код курсу.

Аби створити самостійну роботу чи тести для класу, заходимо у розділ «Завдання» і натискаємо на кнопку «Створити» та обираємо тип завдання.

Загальні налаштування (вибір предмета, класу, кількость балів, кінцевий термін виконання та теми завдання). У завданні: обов’язково вказуємо його назву та натискаємо на кнопку «Створити» й визначаємо вид нашого завдання: документи, презентації, малюнки чи форми. Кнопка «Додати» означає можливість завантажити файл з Google Диска, посилання, інший файл або Youtube відео. Опція «Blank Quiz» – створення та редагування тестів за допомогою Google Форм.

Отже, обираючи спосіб контролю засвоєних знань майбутні вчителя технологій перевага більш надається комп’ютерному online тестуванню, адже

воно відкидає та унеможливлює вплив людського фактору на результати тестуючого.

Література

1. Тест. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Тест.
2. 7 сервісів для створення навчальних тестів та завдань онлайн. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://buki.com.ua/news/7-servisiv-dlya-stvorennya-navchalnykh-testiv-ta-zavdan-onlayn/

Віталій Цісарук,
к. пед. н., доцент,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
імені Тараса Шевченка

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧИХ ПРОЄКТІВ У ФОРМІ ІНТЕГРОВАНИХ STEM-ПРОЄКТІВ

vitaliytsisaruk87@gmail.com

У сучасній науці все більше уваги приділяється STEM-технологіям, як найбільш прогресивним та ефективним у підготовці учнів та студентів, які в подальшому стають висококваліфікованими вченими, інженерами, математиками, економістами, котрі сприймаються в усьому світі як життєвоважлива ланка забезпечення економічного розвитку і процвітання держави.

Для розвитку та впровадження сучасних STEM-підходів у галузі освіти в Україні було створено Інститут модернізації змісту освіти (ІМЗО). Основними завданнями якого є: розробка рекомендацій для МОН України щодо викладання STEM-дисциплін; організація профорієнтаційних проєктів для молоді; навчання вчителів та викладачів інноваційним підходам до викладання STEM-дисциплін; створення можливостей для експериментальної та дослідницької роботи у навчальних закладах; проведення науково-технічних конкурсів, олімпіад, квестів, хакатонів; створення інформаційних майданчиків (сайт, соціальні

мережі) для популяризації STEM-освіти; налагодження міжнародної співпраці [3].

У більшості випадків, коли педагоги чують абревіатуру «STEM», то одразу розуміють під цим поняттям сучасні інформаційні технології, робототехніку, 3-D друк, програмування, автоматизацію та ін. Більшість організацій, котрі розвивають ці технології насправді розвивають саме ці напрямки. Але у світовій практиці STEM-проєкт – це поняття більш «приземлене» і відображає виготовлення учнями будь-якого продукту, з поглибленим його вивченням. Також слід зазначити, що система навчання будується навколо предмета технологічного напряму («дизайн і технології», «технології та інженерія», «техніка та технології» та ін.). Це означає, що головним у STEM-проєкті є об'єкт проєктування, а не інформаційні технології. Для реалій української системи освіти це є достатньо актуальним аргументом, оскільки переважна більшість шкіл, на жаль, не мають достатнього матеріально-технічного забезпечення для реалізації проєктів з робототехніки, 3-D друку та ін.

Якщо розібратися в суті терміну «STEM» (Science, Technology, Engineering and Mathematics, наука, технології, інженерія, математика) — термін, яким називають підхід до освітнього процесу; відповідно до якого основою набуття знань є проста та доступна візуалізація наукових явищ, що дає змогу легко охопити і здобути знання на основі практики та глибокого розуміння процесів [2].

Тоді постає питання: чи може учнівський чи студентський творчий проєкт з трудового навчання та технологій бути STEM-проєктом? На нашу думку, будь-який творчий проєкт є STEM-проєктом!

Тобто, при виконанні творчого завдання в одному проєкті учень має поєднати знання з максимальної кількості шкільних наук, включених в інші шкільні предмети, зокрема основ наукових досліджень, технологій, інженерії та математики. Окремим випадком є STEAM-проєкти, котрі передбачають мистецьку складову (A-art, укр. «мистецтво»).

Виходячи з цих суджень, ми розробили методику організації творчих проєктів у формі інтегрованих STEM-проєктів. Їх суть полягає у поєднанні компетентностей з різних шкільних предметів для виконання завдання з трудового навчання і технологій. Ця методика побудована на основі кейс-технології, котра передбачає всебічне вивчення об'єкта чи явища.

Як об'єкт проєктування ми обрали настільну лампу з природніх матеріалів. Для виконання завдання студенти інтегрували знання з наступних наук:

1. Основи наукових досліджень: пошук та аналіз інформації про об'єкт проєктування, історична довідка, аналіз моделей-аналогів;
2. Образотворче мистецтво (дизайн), креслення: розробка прототипу настільної лампи, креслення ескізів у масштабі, клаузур, креслення кінцевого варіанту моделі;
3. Ергономіка: вибір функцій та особливостей для зручності у користуванні;
4. Основи інженерії: розробка технологічних та інструкційних карт;
5. Математика: розрахунок потреби матеріалів та фурнітури;
6. Технології (трудове навчання): безпосереднє виготовлення виробу за допомогою технологічного обладнання;
7. Електротехніка (може враховуватися як розділ технологій або фізики): вивчення електротехнічної апаратури для лампи (вилка, вимикач, тип проводу, з'єднання з джерелом енергії (паралельне, послідовне);
8. Основи безпеки життєдіяльності: підбір типу лампи, яка не буде нагріватися, оскільки поєднується з горючим матеріалом – деревом; підбір нетоксичних лакофарбових покриттів;
9. Економіка: розрахунок вартості і собівартості виробу;
10. Основи підприємницької діяльності (маркетинг): розробка реклами і поширення її різними засобами;
11. Інформатика: розробка сайту з рекламою і можливістю продажів виробу (у даному випадку настільної лампи);
12. Іноземна мова: переклад однієї з сторінок сайту іноземною мовою.

В залежності від теми проєкту цей перелік може бути ще більшим, тому ми рекомендуємо керівникам проєктів долучати до консультування вчителів з цих напрямів. Щодо керівництва таким типом проєкту, то ми вбачаємо найбільш ефективною підтримку викладача (вчителя) як консультанта, а не керівника, що має вирішальне значення для успіху студентів в умовах колективного проєктного навчання.

У кінцевому результаті у нас вийшов об’єкт, зображений на Рис. 1.

Рис. 1. STEM-проєкт «Настільна лампа»

У рамках загального процесу проєктного навчання студенти використовували інформаційні технології як інструмент для збору інформації, її упорядкування інтерпретації.

Результати творчого STEM-проєкту свідчать про те, що всі студенти досягли своїх дослідницьких цілей, що доведено досягненнями у розвитку навичок і вміння узагальнювати, інтегрувати та уточнювати знання, займатися науково-пошуковими завданнями, і використовувати різноманітні технології для виконання та звітності своєї науково-творчої та, водночас, практичної роботи.

Література

1. Ernst, Jeremy V. Impact of Experiential Learning on Cognitive Outcome in Technology and Engineering Teacher Preparation. *Journal of Technology Education.* V. 24.2, 2013. P. 31–40.
2. STEM. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/STEM (дата звернення: 04.05.2022).
3. STEM-освіта. URL: https://imzo.gov.ua/stem-osvita/ (дата звернення: 16.04.2022).

Ірина Цісарук,
к. пед. н., старший викладач,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
імені Тараса Шевченка
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-7285-9055

ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТОСТІ

irena52@ukr.net

У концепції «Нова українська школа» [1] підприємницька компетентність («ініціативність і підприємливість») віднесена до ключових компетентностей сучасної школи. Зважаючи на ці вимоги, перед вищою школою постає важливе завдання – сформувати підприємницьку компетентність у майбутніх учителів трудового навчання та технологій.

Проблемі формування підприємницької компетентності, а також розкритті даного поняття присвячено наукові праці Ю. Білової, О. Земки, О. Коберника, Т. Матвєєвої, Р. Шияна, М. Янцура та інших. Особливий інтерес вчені приділяють саме питанню формування підприємницької компетентності в учнів та майбутніх учителів трудового навчання та технологій.

Підприємницька компетентність – це інтегральна психологічна якість особистості, що проявляється в мотивованій здатності до творчого пошуку та реалізації нових ідей, дає змогу вирішувати різноманітні проблеми в повсякденному, професійному, соціальному житті [2, с. 17]. А підприємницьку компетентність майбутніх вчителів трудового навчання та технологій, погоджуючись із визначенням О. Земки [3, с. 48–49], вважаємо інтегральне особистісне надбання, яке сформоване при отриманні необхідних фахових знань і вмінь як для організації та ведення успішної законної підприємницької діяльності, так і для формування підприємливості та ініціативності в учнів.

Формування підприємницької компетентності у майбутніх учителів трудового навчання та технологій, у Кременецькій обласній гуманітарно-

педагогічній академії ім. Тараса Шевченка, в значній мірі, здійснюється на заняттях таких навчальних дисциплін: «Теорія і методика трудового навчання та технологій», «Технологічний практикум», «Практикум з художньої обробки матеріалів» і «Основи підприємницької діяльності». Головною метою формування підприємницької компетентності є виховання фінансово-економічних грамотних громадян, які будуть здатні створювати, розвивати та підтримувати підприємництво, а також задовольняти освітні потреби кожної людини, економіки, ринку праці, суспільства. На заняттях з «Теорії і методики трудового навчання та технологій», «Технологічного практикуму», «Практикуму з художньої обробки матеріалів» здобувачі вищої освіти розробляли й реалізовували власні творчі проекти, у яких, вони здійснювали економічне та мінімаркетингове дослідження. Завдяки даним дослідженням, майбутні вчителі трудового навчання та технологій навчилися визначати вартість товару (виробу) і порівнювати її з ринковими цінами, що допомогло їм усвідомити про рентабельність реалізації власних ідей у матеріал. На заняттях з «Основ підприємницької діяльності» майбутні вчителі трудового навчання та технологій оволодівають знаннями щодо поняття та змісту підприємницької діяльності; правової та законодавчої бази розвитку підприємництва; основних функцій підприємництва; суб’єктів та об’єктів підприємницької діяльності; ролі підприємництва в економічному розвитку країни; маркетингу та менеджменту у підприємницькій діяльності тощо. На практичних заняттях здобувачі вищої освіти навчалися розпізнавати та охарактеризовувати різні групи фізичних осіб-підприємців, види підприємств; визначати залежність пропозиції від попиту, і навпаки; здійснювати державну реєстрацію фізичних осіб-підприємців; генерувати власні бізнес-ідеї; розробляти власні бізнес-проекти тощо. Значну активність майбутні вчителі трудового навчання та технологій проявляють при підготовці доповіді з презентацією на тему: «Підприємці, що досягли великого успіху». Після представлення таких доповідей, здобувачі вищої освіти, починають з підвищеною зацікавленістю відвідувати пари і виконувати практичні завдання. Після закінчення вивчення даної дисципліни, майбутні

вчителі трудового навчання та технологій здають екзамен, за результатами якого, можна стверджувати про рівень сформованості підприємницької компетентності.

Формування підприємницької компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій як ключової компетентності, продукує ініціативність, здатність нестандартно мислити, лідерські якості, розвиває нетрадиційні здібності та навички ефективного спілкування. Разом з тим, з'являються знання щодо успішного розвитку економіки, розвивається відповідальність за власні рішення та впевненість у власних можливостях.

Література

1. Концепція «Нова українська школа» / упоряд.: Л. Гриневич, О. Елькін, С. Калашнікова, І. Кобернік та ін. Київ, 2016. 34 с.
2. Білова Ю. А. Поняття та структура підприємницької компетентності майбутніх фахівців економічного профілю. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: збірник наукових праць. *Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету*. Рівне: РДГУ. Випуск 7(50). 2013. С. 15– 17.
3. Земка О. В. Педагогічні умови формування підприємницької компетентності майбутніх учителів технологій. *Вісник Черкаського університету*. Вип. № 15.2017. С. 48–53.

Сергій Чернишов,
аспірант,
кафедри теорії та практики
технологічної та професійної освіти,
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Ідентифікатор ORCID 0000-0001-5284-7033

ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ДО ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

en841604@gmail.com

Будь-яка освітня діяльність обумовлена певними педагогічними умовами. Вчені відзначають, що педагогічні умови забезпечують цілісність освітнього

процесу; відповідність змісту навчання й педагогічної практики; організацію діяльності викладача/вчителя; визначають обставини/причини, які обумовлюють/визначають ефективну (нормальну) організацію освітньої діяльності здобувачів освіти різного рівня; сприяють оволодінню ними теоретичним багажем знань і практичним досвідом, формуванню та розвитку творчих здібностей, організаторських якостей, умінь щодо самоорганізації, аналізу, оцінки, прийняття рішення та вирішення посталих проблем (прораховуванню) у різних ситуаціях, розвиватися й накопичувати власний індивідуальний потенціал у процесі поступального саморозвитку; забезпечують формування у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей, уведення їх в поле професійних відносин, можливість оволодіти певною спеціальністю [1; 4; 6 і ін.].

При визначенні педагогічних умов ми враховували психологічні особливості студентського віку, який характеризується посиленням соціального розвитку особистості шляхом включення в різні сфери суспільних відносин і діяльності, та психолого-педагогічні особливості дітей останнього покоління, покоління Z [5].

З огляду на ці обставини ми провели опитування фахівців у сфері професійної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання (23 викладачі ЗВО) та працюючих вчителів трудового навчання (35 осіб). В результаті опитування було встановлено, що основними факторами, які можуть сприяти підвищенню ефективності професійної підготовки вчителів до формування в учнів предметних компетентностей з технологічної освітньої галузі, є:

– практичне знайомство студентів із досвідом ЗЗСО в трудовому навчанні і навчанні технологій – 93% опитуваних;

– розвиток ціннісних орієнтацій та мотивації до професійно-педагогічної діяльності, врахування психолого-педагогічних особливостей нового покоління дітей – покоління Z та А – 86% опитуваних;

– включення цифрових технології до освітнього процесу підготовки майбутнього вчителя трудового навчання та оволодіння такими, які використовуються в освітньому процесі ЗЗСО, – 83% опитуваних;

– розвиток педагогічної майстерності – 71% опитуваних;

– створення на заняттях особистісно орієнтованих навчально-професійних ситуацій – 67% опитуваних;

– реалізація вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з технологічної освітньої галузі – 57% опитуваних;

– створення умов для професійної та особистісної самореалізації – 43% опитуваних;

– активна наукова діяльність студентів – 43% опитуваних.

З огляду на отримані результати опитування нами було зроблено висновок про те, що від здобувачів вищої освіти недостатньо вимагати опанування змістом обов'язкових освітніх компонентів. В них необхідно формувати навички професійного саморозвитку, розуміння вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з технологічної освітньої галузі та розвивати ціннісні орієнтації в процесі вивчення фахових дисциплін тощо. Також, в процесі фахової підготовки майбутнім вчителям трудового навчання слід всебічно висвітлювати особливості професійної педагогічної діяльності, широко використовувати цифрові технології та навчати застосуванню цих технологій в практичній діяльності з дітьми нового покоління тощо.

Після детального аналізу результатів опитування було сформовано перелік найбільш вагомих педагогічних умов підготовки майбутніх вчителів трудового навчання до формування в учнів предметних компетентностей з технологічної освітньої галузі. Для виділення серед них провідних умов було використано метод експертної оцінки [3].

Тому до складу експертів з оцінювання педагогічних умов підготовки майбутніх вчителів трудового навчання щодо формування в учнів предметних компетентностей з технологічної освітньої галузі нами було залучено найбільш досвідчені викладачі ЗВО та вчитель трудового навчання та технологій.

Для експертної оцінки педагогічних умов було розроблено опитувальник, побудований відповідно до методики надання переваг у експертному оцінюванні, що ґрунтувався на виділенні найбільш значущих педагогічних умов серед інших. При цьому коефіцієнт значущості кожної умови обраховувався за методикою [2].

Статистичну достовірність коефіцієнта конкордації оцінювали за допомогою критерію Пірсона χ^2.

У результаті ми виокремили ряд педагогічних умов, які на статистично значущу думку експертів є ефективними в підготовці майбутніх вчителів трудового навчання до формування в учнів предметних компетентностей з технологічної освітньої галузі. Це такі умови:

1) стимулювання потреби до саморозвитку майбутнього вчителя трудового навчання в технологічній освітній галузі;

2) приведення змісту фахової підготовки у відповідність до Державного стандарту загальної середньої освіти з технологічної освітньої галузі;

3) збільшення ваги активних форм і методів професійного навчання при опануванні шляхів формування предметних компетентностей в технологічній освітній галузі;

4) поглиблення психолого-педагогічної та цифрової підготовки з орієнтацією на майбутню діяльність з поколінням Z і A;

5) створення інформаційно-освітнього середовища (ІОС) ЗВО для забезпечення повсюдного доступу до освітніх компонентів на засадах візуально-цифрового підходу та технологій Веб 3.0.

Перспективи подальших досліджень пов’язані з експериментальна перевірка визначених педагогічних умов.

Література

1. Андрощук І. Педагогічні умови підготовки майбутніх вчителів трудового навчання до педагогічної взаємодії. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Вип. 10(3). С. 104–107.
2. Гласс Дж., Стэнли Дж. Статистические методы в педагогике и психологии. Москва: Изд-во «Прогресс», 1976. 495 с.

3. Новосад В. П., Селіверстов Р. Г., Артим І. І. Кількісні методи експертного оцінювання. Київ : НАДУ, 2009. 36 с.
4. Стешенко В., Стешенко Б. Фактори визначення педагогічних умов організації освітнього процесу у закладах вищої освіти. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. Слов'янськ: ДДПУ, 2018. URL : http://pptma.dn.ua/index.php/uk/
5. Стешенко В. В., Перейма В. В., Чернишов С. А. Про підготовку вчителя до використання цифрових технологій на уроках трудового навчання. *Сучасна освіта – доступність, якість, визнання: збірник наукових праць XIII міжнародної науково-методичної конференції* (16–18 листопада 2021 року, м. Краматорськ) / За заг. ред. д-ра техн. наук., проф. С. В. Ковалевського і Hon. D. Sc., prof. Dasic Predrag. Краматорськ: ДДМА, 2021. 295 с. С. 267–269.
6. Тверезовська Н. Т. Організаційно-педагогічні умови формування фахових компетенцій організаторів виробництва у ЗВО І-ІІ рівня акредитації. *Науковий вісник Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України.* 2011. Вип. 159 (3). С. 261–265.

Володимир Шевченко,
к.пед.н., професор,
завідувач кафедри загальнотехнічних дисциплін та охорони праці,
Інженерно-педагогічний факультет
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-8905-5483

ІНФОРМАЦІЙНО - ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ В СИСТЕМІ ІНФОРМАТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ.

ist-volodymyr@ukr.net

Головним завданням сучасного вищого закладу освіти (ЗВО) є формування цілісної особистості майбутнього вчителя, котра прагне до максимальної реалізації своїх можливостей, націлена на саморозвиток і самоосвіту впродовж усієї професійної діяльності. В розв'язанні цієї проблеми значна роль відводиться формуванню умінь і навичок самостійного мислення і практичного застосування набутих знань. Дуже важливим є й формування навичок самостійної розумової роботи.

Вихід у розв'язанні цього завдання – навчити студентів навчатися самостійно, здобувати знання з різних джерел інформації, оволодіти як можна більшою кількістю видів і засобів самостійної роботи.

Одна з головних цілей навчання і виховання полягає в переведенні студента з об'єкта в суб'єкт діяльності й управління. Це значить, що в результаті навчання і виховання студент має набути навичок самоосвіти й самореалізації особистості. Самостійність є найбільш суттєвою ознакою людини і як особистості, і як суб'єкта діяльності. В цьому змісті самостійність може бути зрозуміла і як властивість особистості, і як критерій її зрілості в тій або іншій сфері соціальної практики. В галузі пізнавальної діяльності можна говорити про наукову самостійність.

У педагогічній літературі достатньо активно обговорюються проблеми підготовки вчителів-предметників та викладачів вищого навчального закладу до застосування ІКТ у професійній діяльності. Однак, які їх характерні ознаки, яким чином має бути побудований процес підготовки майбутніх учителів, одностайної думки все ще немає. Окремі науковці наголошують на відсутності такого компонента у процесі використання ІОС у навчанні, який би сприяв удосконаленню системи підготовки фахівців у вищому закладі освіти. .[1].

Комп'ютеризація навчання передбачає не лише наявності належної комп'ютерної бази, а й розробку відповідних педагогічних програмних засобів, до яких легко адаптувалися б студенти і які не спрощували б реальних знань. Робота сучасного ЗВО має бути націлена на те, щоб навчити майбутніх фахівців орієнтуватися в потоках інформації та формувати в них інформаційну культуру.

Моделювання такої системи - це діагностичний і прогностичний процес у визначенні актуального стану і найближчих перспектив розвитку системи освіти та майбутнього України в цілому. Оскільки ціннісні орієнтації опосередковують ставлення людини до світу і самої себе, важливо розвивати ті, що мають духовне наповнення і цілеспрямовано впливають на розвиток самобутності, внутрішньої глибини особистості і спільноти, багатогранності проявів у сфері освітньої системи.

Для підготовки професіонала особливе значення має система відносин, яка включає ділові і ціннісні параметри умов професійного росту особистості. Щоб досягти досконалості в професійній діяльності, важливо будувати життя відповідно до цінностей, вчитися їх переживати, психологічно засвоювати і вести пошук нових цінностей як двигуна життєвої стратегії.

Принципово важливо, що ці науковці пов'язують цінності педагогічної діяльності з можливістю задоволення матеріальних, духовних потреб вчителя і, виходячи з цієї єдності, класифікують цінності педагогічної діяльності в такий спосіб: цінності, що *сприяють утвердженню вчителя в суспільстві;* цінності, що *впливають на розвиток комунікативної культури;* цінності, що *ведуть до самовдосконалення;* цінності *самовираження;* цінності, *пов'язані з утилітарно-прагматичними запитами*.

У сфері освіти глобальне співробітництво розвивається особливо бурхливо. Нові комп'ютерні супермагістралі, супутниковий зв'язок роблять таке співробітництво більш доступним та ефективним.

Фахівець, якого сьогодні потребує навчальний заклад, має не лише вміти передавати інформацію, а й формувати уміння самостійно, безперервно навчатися, одержувати знання, вдосконалювати свою інтелектуальну культуру.

Розвиток ІОС дозволяє формувати новий метод навчання, оснований на аналізі інформаційних ресурсів. У зв'язку з цим, усе частіше процес підвищення кваліфікації і рівня професійної культури поєднаний із формуванням інформаційної культури особистості [5].

Інтерактивні методи є антитезою пасивності, вони цікаві для студентів і, водночас, результативні. Якщо інформація з найкращим чином прочитаної лекції вже через три дні відтворюється уважним слухачем лише на 10%, то інтерактивні методи, де студент активно діє, дають показник запам'ятовування до 90%!

Тому використання ІОС є професійною компетентністю сучасного учителя з будь-якого предмета, оскільки педагогічні проблеми пошуку і відбору необхідної для дослідження інформації будь-якої освітньої галузі багато в чому залежать від умінь користуватися мережею Інтернет.

Література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія: Підруч. для студ. / А.М. Алексюк; Міжнар. фонд «Відродження». – К.: Либідь, 1998. – 558 с.
2. Балик Н.Р. Структурування знань з допомогою сервісів Web 2.0 // Шкільнийсвіт: Інформатика. – 2008. – № 41. – С. 14-21.
3. Биков В.Ю. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій: [монографія] / В.Ю. Биков, Ю.М. Богачков, Ю.О. Жук;
4. Жалдак М.І. Модель системи соціально-професійних компетентностей вчителя інформатики / М. І. Жалдак, Ю. С. Рамський, М. В. Рафальська // Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: зб. наукових праць. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – № 14. – С. 5–12.
5. Жалдак М.І. Методика вивчення основ інформатики та обчислювальної техніки у педагогічному вузі: навч. посібник / М. І. Жалдак. – К.: КДПІ, 1986. – 75 с.

Юлія Шевченко,
аспірантка 2 року навчання,
кафедра загальнотехнічних дисциплін та охорони праці,
Інженерно-педагогічний факультет
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-5424-4532

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ПРАЦІ

ist-volodymyr@ukr.net

Характерною рисою сучасного періоду розвитку суспільства є зміна домінуючих видів людської діяльності в напрямі її ускладнення та підвищення рівня небезпеки людського життя. Це зумовлює необхідність запровадження низки нормативно-правових, організаційних, інженерно-технічних та інших заходів із забезпечення техногенної і природної безпеки. Разом з тим, стійкої тенденції до зменшення кількості загиблих і постраждалих, обсягів матеріальних збитків від аварій і катастроф, стихійних лих, різних небезпечних ситуацій у побуті, соціальній сфері, на виробництві як в Україні, так і у світі в цілому не спостерігається. Визначено, що в цих умовах для покращання ситуації необхідна така зміна домінуючих принципів діяльності усіх людей, при якій на першому

місці для них стоятиме безпека. Це є головною умовою виживання людства та необхідності запровадження стійкого розвитку.

Для забезпечення цієї умови належить кардинально змінити свідомість людей, їх психологію, менталітет. Заради свого виживання людина повинна змінитися, щоб бути здатною піклуватися не тільки про себе, але й про безпечний розвиток суспільства та всього життя на Землі.

Успішне вирішення задач попередження нещасних випадків та аварій на виробництві, зниження професійних захворювань повинно закладатись вже на етапі планування виробництва і забезпечуватись на всіх його стадіях. Для того, щоб гарантувати на виробництві виконання усіх робіт найбільш безпечним способом, та позбавити працюючих від небажаного ризику травм, пошкодження здоров'я чи майна, заходи з охорони праці використовують системний підхід.

Комплексне управління охороною праці як із боку держави, так і з боку роботодавців і працівників у найбільш оптимальній формі відібражено у ФССНВ (недержавна організація з однаковим представництвом усіх трьох вищезгаданих сторін в органах управління). Саме з цієї причини ФССНВ є однією з найбільш ефективних складових УОП.[1].

В усіх трьох вищезгаданих центрах (держава, роботодавці та працівники) управління охороною праці може здійснюватися на декількох рівнях, а саме: загальнодержавному (національному) рівні; регіональному рівні; галузевому рівні; виробничому рівні (рівень підприємства).

Успішне вирішення задачі попередження нещасних випадків, професійних захворювань та аварій повинно закладатись вже на етапі планування виробництва і забезпечуватись на всіх його стадіях. Для того, щоб гарантувати на виробництві виконання усіх робіт найбільш безпечним способом, та позбавити працюючих від небажаного ризику травм, пошкодження здоров'я чи майна, охорона праці використовує системний підхід та системний аналіз.

Зміст системного підходу полягає в тому, що будь-яка система управління або її окрема частина повинна розглядатися як ціле, самостійне явище, яке характеризується метою діяльності, структурою, ресурсами, процесами та

взаємозв'язками з іншими системами. Системний підхід дозволяє вивчати систему управління в сукупності всіх її елементів і аналізувати як статичний, так і динамічний її стан.

Оскільки ефективність ризик-орієнтованого внутрішнього аудиту залежить від надійного реєстру ризиків, необхідно розуміти особливості кожного типу зрілості ризиків та визначати який тип є адекватним конкретному підприємству. Так, якщо підприємство лише усвідомлює ризик або має первинний (наївний) ризик, то за таких рівнів зрілості ризику підприємство не має надійного реєстру ризиків, і можна стверджувати, що внутрішні аудитори не можуть провести повний ризик орієнтований внутрішній аудит. .[3].

Література

1. Байдашнікова Т. Завершено цикл навчань майбутніх внутрішніх аудиторів/Т. Байдашнікова // Фінансовий контроль. – 2012. – № 1 (72). – С. 16–17.
2. Беренда Н.І. Організація внутрішнього аудиту на підприємствах України/ Н.І. Беренда, Н.І. Дьякова//Національний вісник Ужгородського університету – Серія "Економіка". Випуск 1 (45). Т.1 – 2015 – С. 242 – 245.
3. Шухман М.Е. Формування концепції організації внутрішнього аудиту в корпораціях/ М.Е. Шухман// Глобальні та національні проблеми економіки – електронне наукове фахове видання – 2015. – Випуск №6.

Володимир Юрженко,
д.пед.н., професор,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-4184-8900

СЕНСОВІ ПАРАЛЕЛІ У ПІДХОДАХ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ І ПРАГМАТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ НАУКОВИХ ШКІЛ В. А. ЛАЯ І Д. ДЬЮЇ

v_iurzhenko@ukr.net

Розглядаючи ретроспективно позиції вже призабутої концепції «школи Лая» з його баченням діяльності у школі, згадується доволі відомий вислів про те, «що все нове – це добре забуте старе». Для цього варто провести аналогії за

багатьма напрямами, які пропагувалися і самим ученим В. А. Лаєм, і які можна виокремити в концептуальних позиціях та баченнях якщо не всієї Нової української школи, то в окремих її важливих положеннях, зокрема в положеннях стандарту технологічної освітньої галузі. Цьому слугують добре відомі паралелі між позиціями діяльнісного підходу трудової школи В. А. Лая і проєктним методом Д. Дьюї із сучасним і непересічним розв'язанням проблеми діяльнісного підходу в культурологічній концепції стандарту технологічної освіти Нової української школи [2].

На жаль, переконані, що фахівці у сфері історії педагогіки практично не розробляли питання, пов'язані з дотичним проведенням аналогій між історичними етапами розвитку трудової школи, проєктним методом і проблемами реалізації освітньої реформи через концептуальні положення Нової української школи [6].

Розглядаючи позиції «школи діяльності» – «педагогіки діяльності» німецького педагога початку 20-го століття В. А. Лая, принагідно зазначимо, що практика реалізації ідей прагматистської педагогіки у сфері трудової школи XX столітті набула поширення у США і країнах Західної Європи, особливо в системах активного індивідуалізованого навчання.

Лай В. А. – теоретик експериментальної педагогіки – передбачав заміну в загальноосвітній школі репродуктивного навчання творчим та образним, яке би сприяло всеосяжному розвитку особистості дитини, її здібностей. У своїх роботах В. А. Лай сформулював основні підходи до педагогіки дії – принципи так званої «школи дії» у потрійному їх баченні: сприйняття – переробка – активне уявлення, тобто їх прояв як вираз або зображення. Його робота «Експериментальна дидактика» [4] була вперше опублікована в 1903 р., а вже через рік була відома на терені тогочасної східнослов'янської науки. У ній В. А. Лай відстоював свої позиції щодо трудової школи, розглядаючи працю не як навчальний предмет, а як принцип викладання всіх навчальних дисциплін. Ця позиція В. А. Лая збігається із позицією автора цих тез. Безпосередньо ручна праця, на думку В. А. Лая, повинна реалізуватися у школі як духовний,

розумовий і фізичний розвиток особистості. Потрібно зазначити, що автор наукової праці, ґрунтуючись на цих принципах, конкретизував свою позицію на тому, що загальноосвітня підготовка повинна спиратись і враховувати вроджені й набуті властивості особистості. У своїх роботах він розділяв суть понять «трудова школа» та «школа дії». Лай В. А. розглядав «школу дії» як загальну педагогічну систему, саме як синтез реформаторських течій у педагогіці, що має точки дотику з позицією сучасної освітньої реформи.

Його послідовники, сонм яких складали педагоги-експерименталіст в Європі, обґрунтували найважливіші ідеї трудової школи про зв'язок думки дитини з її руховою активністю, про роль уявлень та сприйняття у процесі навчання, про співвідношення практичних робіт із теоретичним навчанням.

Подібну концепцію моделі трудової школи пропонував трохи пізніше й американський філософ, психолог та реформатор освіти Д. Дьюї. Він є знаною постаттю у філософії прагматизму та засновником функціональної психології, пропагандистом освітнього прогресивізму. Представлений ним оригінальний варіант активізму, саме в його аспекті інтерпретації, мав риси, властиві прагматистській педагогіці, що отримала значне поширення у США в 60–70-ті роки XX ст., а в Європі – у 70–80-ті роки. Свого часу і Д.Дьюї пропонував здійснювати навчання через діяльність, через вироблення конкретної продукції у вигляді готового проєкту, тобто безпосередню участь учнів у виконанні конкретних трудових завдань – від етапу виникнення ідеї до її втілення, що є прямою реалізацією проєктного підходу через проєктну методику у процесі навчання. І надалі підходи В. А. Лая та Д. Дьюї знайшли своє відображення у багатьох подібних освітніх проєктних системах: комплексній, методі проєктів, Віньєтці-плані, Дальтон-плані тощо. Педагоги, практикуючи проєктне навчання, проєктну діяльність, завжди відстоювали фундаментальну позицію, що конкретна, безпосередня, пов’язана із життєвої практикою діяльність найповніше забезпечує розвиток та соціалізацію дитини. Класична фраза Д. Дьюї «Середовище – виховує, життя – вчить» повністю відображає процес творчої реалізації процесу навчання, вказуючи саме на те, що загальноосвітню школу

потрібно розглядати як організаційне середовище для процесу навчання й учіння.

Нагадаємо найвідоміші педагогічні підходи, в яких використовувалися зародки діяльнісної складової навчання, та ті, що пройшли апробацію через практику роботи в навчальних закладах різних країн упродовж більше двох століть, зокрема: матеріальні і формальні види освіти, експериментальна педагогіка, проєктний метод, комплексна система навчання, реальна освіта тощо.

Потрібно зазначити, що всі методи прагматичної педагогіки об'єднує єдиний принцип розвитку здібностей дитини, її пам'яті, мислення, уявлення, – на відміну від так званої «класичної» освіти, що зосереджена на певному обсязі знань з основ наук. На той час представники прагматичної педагогіки вважали, що ціннісними є не знання основ наук, а зосередження освітнього процесу на їх розвиваючому впливі, що створюється в процесі вивчення основ наук, реалізуючись як покращання розумових здібностей особистості дитини.

Прагматичний, формальний, експериментальний, проєктний, комплексний підходи в освіті, які домінували наприкінці ІХХ і початку ХХ ст., отримали потужний розвиток у США в 60–80-тих роках ХХ ст. та фактично й на початку 90-х ХХ ст. і стали предтечею, формалізувались як новий варіант індивідуалізації навчання зі своїми методами та поглядами на освіту, що їх реалізовують фахівці освітніх програм і який має назву «феноменологічний підхід». Така освітня домінанта отримала поширення серед науковців і педагогів на теренах Західних і Північних країн Європи, починаючи з кінця 90-х років ХХ ст., і до сьогодні впливає на освітні системи та поширення їх у світі.

Але насправді фундамент цього підходу був закладений значно раніше, і веде свій початок із практики й теоретичних обґрунтувань Й. Ф. Гербарта й розповсюдження практичної підготовки до життя і праці у школах Англії кінця XVIII – першої половини ІХХ ст., у той час, коли англійська індустріальна (промислова) епоха отримала найбільший поштовх до розвитку [1; 9]. Тому ці історичні аспекти формування фундаменту прагматичної педагогіки варто

враховувати, розглядаючи етапи її розвитку як на початку XX ст., так і в XXI ст. – через феноменологічний підхід.

На думку автора, описані вище положення знайшли своє інтерпретоване й осучаснене відображення в положеннях Нової української школи, зокрема в стандарті технологічної освітньої галузі та в модельних програмах декількох авторських колективів, створених на основі цього стандарту [3; 5; 7; 8].

Література

1. Головко І. О. Розвиток технічної освіти в Англії (1870–1914 роки). Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дис. на здоб. наук. ступеня кан. пед. наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, Кропивницький, 2019. 303 с.
2. ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ базової середньої освіти. ЗАТВЕРДЖЕНО постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. С. 9–10. Додатки 11 і 12. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898. (дата звернення 12.05.2022 р.).
3. Кільдеров Д. Е., Мачача Т. С., Юрженко В. В., Луп'як Д. М. Модельна навчальна програма «ТЕХНОЛОГІЇ. 5–6 КЛАСИ» для закладів загальної середньої освіти. «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795). URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Tehnol.osv.gal/Tekhnol.5-6-kl.Kilderov.ta.in.14.07.pdf. (дата звернення 12.05.2022 р.).
4. Лай В. А. Экспериментальная дидактика. Пер. с нем. Санкт-Петербург: Сытин, 1914. 510 с.
5. Терещук А. І., Абрамова О. В., Гащак В. М., Павич Н. М. Модельна навчальна програма «Технології. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти. «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795). URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Tehnol.osv.gal/Tekhnol.5-6-kl.Tereshchuk.ta.in.14.07.pdf. (дата звернення 12.05.2022 р.).
6. Трансляція публічних консультацій щодо впровадження нового Державного стандарту для базової середньої освіти. *Міністерство освіти і науки України*. Трансляція в соціальній мережі facebook 18 червня 2020 р. URL: https://www.facebook.com/UAMON/videos/591098355154552. Таймінг опорної частини посилання 01.25.15–01.26.45. (дата звернення 12.05.2022 р.).
7. Туташинський В. І. Модельна навчальна програма «Технології. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти. «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795). URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2

021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Tehnol.osv.gal/Tekhnol.5-6-kl.Tutashinskiy.14.07.pdf. (дата звернення 12.05.2022 р.).
8. Ходзицька І. Ю., Горобець О. В., Медвідь О. Ю., Пасічна Т. С., Приходько Ю. М. Модельна навчальна програма «Технології. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти. «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795). URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Tehnol.osv.gal/Tekhnol.5-6-klas.Khodzytska.ta.in.14.07.pdf. (дата звернення 12.05.2022 р.).
9. Юрженко В. В. Філіп Магнус й історична ретроспектива пошуків освітньої галузі «Технологія» в загальноосвітній підготовці. *Трудова підготовка в сучасній школі*. 2013. № 11. С. 21–23.

Тетяна Якимович,
к.пед.н., старший науковий співробітник,
доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти,
креслення та комп'ютерної графіки,
Інженерно-педагогічний факультет
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
Ідентифікатор ORCID 0000-0003-1777-1699

ПРОФЕСІЙНІ ПРОБИ ЯК КОМПОНЕНТ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФІЛЬНОГО І ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

t.d.yakymovych@npu.edu.ua

Сучасна професійна освіта є одним із найважливіших чинників формування чітких життєвих і професійних орієнтирів особистості. Для сучасного суспільства необхідно формувати педагога, який здатний не лише творчо використовувати інформацію, а й самостійно здобувати і застосовувати її у складних і несподіваних ситуаціях, ставити завдання та знаходити шляхи їх вирішення.

Професійна орієнтація не закінчується вибором спеціальності та вступом до закладу вищої освіти передбачає подальший розвиток професійних інтересів майбутніх фахівців. Зацікавленість у результатах виробництва, ефективній

праці, професійній кар'єрі активізується під час професійного навчання. Здобуття професії передбачає особистісно-індивідуальний розвиток здобувачів, які формують самосвідомість, ціннісні орієнтації, компетентність.

Тому **метою** нашої статті є виявлення можливостей використання професійних проб у процесі підготовки майбутніх педагогів профільного і професійного навчання.

Профорієнтація майбутніх педагогів профільного і професійного навчання у період професійного навчання, має ряд специфічних особливостей, зумовлених соціально-економічними та науково-технічними тенденціями. Педагогічний пошук ми зосередили на наукових підходах та інноваційних методиках проведення професійних проб під час практичної підготовки.

Профорієнтація розглядається нами як цілісний соціально-педагогічний феномен, що має специфічні педагогічні ознаки, а саме: мету, зміст, форми й технології реалізації, а також кінцевий результат – професійне самовизначення та становлення майбутнього фахівця. Професійне самовизначення – процес прийняття рішення особистістю щодо вибору майбутньої трудової діяльності. Воно полягає в усвідомленні особистістю себе як суб'єкта конкретної професійної діяльності і передбачає самооцінку людиною індивідуально-психологічних якостей та зіставлення своїх можливостей з вимогами професії до спеціаліста [1, с.275].

Професійне становлення майбутнього педагога означає вироблення професійних інтересів, соціальних норм, життєвих позицій. На основі цих особистісних якостей формуються цілі й мотиваційні установки професійної діяльності, тобто розвивається професійне самовизначення людини. Професійне становлення нерозривно пов'язано з соціалізацією особистості, яку розглядають як соціокультурний феномен, який має незмінність психологічних механізмів і їх неповторність у контексті становлення конкретної людської особистості [6].

У сучасних умовах вирішення проблеми профорієнтації можливе за умови використання особистісно орієнтованого підходу, при якому створюються оптимальні умови розвитку у суб'єктів навчального процесу здатності до

самоосвіти, самовизначення, самостійності й самореалізації. С.В. Савченко вперше розробив теорію соціалізації студентської молоді, яку представлено в контексті особистісно-орієнтованого підходу [6]. Ним розроблено концепцію педагогічної підтримки процесу соціалізації студентської молоді, яка ґрунтується на використанні таких соціалізаційних механізмів, як позанавчальна діяльність, діалогічне спілкування, проектування особистісно орієнтованих ситуацій.

Перспективним у профорієнтації є культурологічний підхід, що виник на противагу технократичній ідеології. Вплинути на цей феномен має саме культурологічний підхід до профорієнтації. Об'єктивна єдність загальнокультурного, соціально-морального розвитку особистості майбутнього фахівця активізує формування у майбутніх фахівців професійної культури – упорядкованої сукупності загальнолюдських ідей, професійно-ціннісних орієнтацій та якостей особистості, універсальних способів пізнання і гуманістичної технології діяльності. Вона дає змогу занурюватися у внутрішній світ людини вивчати і діагностувати рівень професійного розвитку. Культурологічний підхід до процесу професійної орієнтації створює сприятливі умови для самовизначення майбутніх фахівців.

Ми пропонуємо розглянути можливості проведення професійних проб на основі інтегративного підходу. Філософське вчення про взаємозумовленість соціальних явищ і педагогічної дійсності та ідеї діалектичного розвитку особистості в результаті включення в різноманітні види діяльності передбачає включення інтеграційних механізмів у процес профорієнтації.

Процесуальна і сутнісна сторона професійної орієнтації має бути теоретично обґрунтована на інтеграційному рівні. Якщо профорієнтаційна робота у навчальних закладах ґрунтуватиметься на її розумінні як невід'ємної частини професійної педагогіки, то зміст цієї роботи має відображати структуру навчального процесу (теоретична і практична підготовка) та їх взаємодію на засадах інтеграції. Інтеграційні процеси спроможні забезпечити очікувані

результати профорієнтації, зокрема соціалізацію, професійне становлення і самовизначення.

Професійне становлення фахівця вимагає забезпечити його багатокомпонентною системою інтегрованих різнопредметних знань. Творчий характер мислення виявляється у здатності переносу отриманих знань у новій ситуації, бачення аналогії у віддалених явищах, готовності видати необхідну інформацію в потрібний момент тощо.

Удосконалення системи професійної освіти зумовило появу не лише інноваційних технологій, форм і методів, засобів навчання, а й нових видів активності особистості, яким притаманні спільні риси навчання і праці. Інтеграція елементів навчальної і професійної діяльності сприяє підвищенню рівня професійного самовизначення майбутніх фахівців.

Спираючись на вище названі підходи пропонуємо власне бачення професійної орієнтації в умовах фахової підготовки. Профорієнтаційна робота з майбутніми фахівцями у період професійного навчання поділяється на три етапи: перший етап – осмислення вибраної професії; другий етап – орієнтація в умовах конкретного виробництва; третій етап – ситуаційна орієнтація. Новизна нашого підходу полягає у розробці методик проведення професійних проб, зокрема, у процесі професійно-практичної підготовки.

Перший етап (допрофесійний) починається ще в школі і продовжується на початку професійного навчання. У цей період переважають загальноосвітні дисципліни, а при вивченні небагатьох професійно орієнтованих предметів майбутні фахівці одержують лише загальну інформацію про обрану професію. Яким же чином навчити через призму непрофесійних дисциплін бачити перспективи освоєння майбутнього фаху? Шляхи до вирішення цього питання потрібно шукати, на нашу думку, в поєднанні дидактичних та психологічних підходів [7, с. 96]. Акцент у роботі варто зробити на оцінюванні якостей особистості як суб’єкта професійної діяльності. Оцінка майбутнього фахівця, як суб’єкта професійної діяльності, проводиться за допомогою психолого-

педагогічних тестів. Здобувачам надається можливість самостійно обирати тести, складати анкети та проводити опитування.

Другий етап профорієнтації пов'язаний з початком професійного навчання, коли в майбутнього фахівця виробляється позитивне ціннісне відношення до майбутньої професії. Тоді ж формується розуміння суспільної важливості професійної діяльності, осмислення конкретного виробництва та взаємозв'язку суміжних галузей. У цей період педагогічна підтримка профорієнтаційного процесу здійснюється на основі позанавчальної діяльності.

На третьому етапі відбувається професійне становлення та адаптація майбутнього фахівця, проглядаються перспективи освоєння даної професії. Зацікавленість майбутніх фахівців полягає у реалізації набутих знань і вмінь. Для розвитку професійного самовизначення під час професійно-практичної підготовки необхідно визначити напрями відбору змісту навчання. Постановка і розв’язання цього завдання здійснюється шляхом системного аналізу майбутньої професійної діяльності.

У процесі професійної орієнтації здобувачів особливе місце посідають професійні проби. Професійні проби – це моделювання елементів конкретної професійної діяльності, які мають завершений вигляд і слугують наданню рішення про оцінку їх виконання; це випробування здобувачами певного виду діяльності для визначення готовності перших здобувати ту чи іншу професію відповідно до її критеріїв [2]. Таку модель випробувань обґрунтував японський професор С. Фукуяма, який виділяє три основні чинники усвідомленого вибору професії: самоаналіз, аналіз професії та професійні проби. Дані чинники використовуються нами як самостійні етапи професійного самовизначення здобувачів. Самоаналіз здійснюється в поєднанні зі спостереженням, вивченням та оцінкою експертів – педагогів, психологів, батьків – для своєчасної корекції самооцінки. Пройшовши діагностику, здобувачі отримують об'єктивну інформацію про свої особові особливості. Щоби виявити свої можливості, здобувачі піддають аналізу свій характер, уміння, навички, інтелектуальні

здібності та фізичну силу. На етапі самоаналізу головними є самопізнання та діагностика природних схильностей, інтересів, бажань.

Методика, яку розробив С. Фукуяма, базується на його теоретичних положеннях про оцінку здатності людини до вибору професії. При її розробці він виходив із концептуального положення про те, що основною метою профорієнтаційної роботи є розвиток в здобувачів здатності до усвідомленого вибору майбутньої професії. На думку автора, така здатність розвивається в особистості у процесі самоаналізу, аналізу професій і здійснення професійних проб [3, с. 261].

Професійна проба – це елемент професійної діяльності, що мають завершений вигляд, яке сприяє свідомому й обґрунтованому прийняттю рішення про оцінку, самооцінку її виконання; це "примірювання" своїх індивідуальних особливостей до конкретної праці відповідно до її вимог. Проби можуть проходити як під час практики, так і в позанавчальний час. У ході професійних проб здобувачам повідомляють базові відомості про конкретні види професійної діяльності; моделюються основні елементи різних видів професійної діяльності; визначається рівень готовності здобувачів до виконання проб; забезпечуються умови для діяльності.

Перевага методу полягає в тому, що професійна проба включає три найважливіші компоненти соціально-економічної компетенції особистості: технологічний, ситуаційний і функціональний, що дозволяє виявити усвідомлення оптимальної відповідності вибраної діяльності здобувачам і відтворити цілісний образ професії.

Технологічний компонент характеризує операційну сторону професії. Даний компонент спрямований на ознайомлення зі способами отримання знань і вмінь та їх застосуванням у практичній діяльності. Він дозволяє відтворити наочну сторону професійної діяльності.

Ситуативний компонент відтворює змістовну сторону професійної діяльності, визначає її предметно-логічні дії. Виконання завдань вимагає від здобувачів певних розумових дій на основі досвіду та знань. Здобувач повинен

знайти спосіб діяльності, який найбільшою мірою відповідає його природним даним і формі поведінки, що склалася у нього.

Функціональний компонент відображає динамічну сторону професійної діяльності, визначає успішність освоєння способу діяльності за допомогою засобів, прийомів, внутрішніх компенсаторних механізмів здобувачів. Фіксуються показники, яких треба досягнути, виходячи із завдання проби.

Аналіз професій полягає у вивченні можливих родів занять, вимог, що пред'являються до людини тим чи іншим видом діяльності. Здобувачі часто роблять свій професійний вибір під впливом зовнішніх умов, не володіючи при цьому об'єктивними знаннями про особливості вибраної професії.

Професійні проби дають можливість здобувачу набути досвід у тій діяльності, яку він вибрав, і визначити, чи відповідає її характер його здібностям і вмінням. Це доцільно робити на перших етапах навчання.

Реалізація цього підходу припускає самостійне та повне виконання роботи з покладанням усієї відповідальності за неї на здобувача. Позитивним явищем може бути той факт, що професійні проби можуть виступати як одна з форм тимчасової зайнятості здобувачів.

У результаті проходження професійних проб здобувачі мають нагоду випробувати свої сили у різних напрямах діяльності. Розглядаючи професійну пробу як процес, ми можемо відзначити її діагностичні та навчальні можливості. Крім того, професійна проба стимулює формування адекватної самооцінки рівня готовності здобувача до майбутньої професійної діяльності, виступає ефективним механізмом формування й розвитку майбутньої професійної "Я-концепції" особи.

Оцінка результатів вибору здобувачем майбутньої професії здійснюється шляхом послідовного виконання сукупності діагностичних процедур, які одержали назву «F-тест». Їх послідовне виконання забезпечує визначення індексів самоаналізу, аналізу професій і професійних проб [4, с. 90].

Зазвичай для проведення професійних проб здобувачам надають основні теоретичні та практичні знання про певні види професійної діяльності.

Результатом проведення такої форми підготовки є визначення рівня готовності здобувачів до фахової діяльності. Щоб зумовити успішне проведення професійних проб, потрібно добре зорганізувати навчальне середовище. Потрібно розглядати професійну пробу як заключний цикл конкретних дій, де передбачені діагностичні та навчальні можливості. Крім того, професійна проба, що моделює реальну професійну діяльність, стимулює формування адекватної самооцінки рівня готовності до професії, яка обирається, і сприяє реалізації принципу вільного професійного вибору [5, с. 90].

Предметом освоєння у процесі професійно-практичної підготовки є сама професійна діяльність її структура та взаємозв'язки між компонентами. Дидактичні дослідження довели, що крім знань та вмінь, що стосуються конкретної професії, потрібні знання про загальні правила поєднання цих знань в певні структурні одиниці та вміння орієнтуватися у них. Регулятором трудових дій є образ предмета праці, а основними компонентами орієнтаційної основи дій є предмет дії, знаряддя дії, технологія дії та сама діяльність. Всі ці компоненти мають своїх аналогів в образі професійної діяльності, до якого входять знання про: предмет діяльності; суб'єкт діяльності; засоби діяльності; технологічний процес; трудовий процес.

Саме використання образу професійної діяльності є основою у процесі розробки завдань професійних проб. З цією метою майбутнім педагогам профільного і професійного навчання пропонується проаналізувати процес професійної діяльності педагога загалом, підготувати та провести заняття. Завдання виконується під час ознайомчої практики.

У процесі виконання професійних проб педагог (чи це викладач чи майстер виробничого навчання) спостерігає за діяльністю здобувачів, дає оцінку їхній діяльності, активності, креативності та творчості. Під час процесу виконання педагог аналізує прагнення кожного з здобувачів досягти поставленого завдання.

Особливостями професійних проб є те, що на кожному етапі проводиться діагностика загальних і спеціальних професіонально важливих якостей.

Результатом кожного етапу та всієї проби є виконання функціональних обов'язків професіонала. Виконання проби спрямоване на формування в здобувачів цілісного уявлення про педагогічну професію, групу споріднених професій, сферу, що їх включає.

Професійна проба спрямована на розвиток інтересів, схильностей, здібностей, професіонально важливих якостей особи, що досягається за рахунок поступового ускладнення виконання практичних завдань відповідно до рівня підготовленості здобувачів до її виконання, внесення у зміст проби елементів творчості й самостійності.

Таким чином ми визначили, що в сучасних умовах розширюються наукові уявлення про сутність і зміст профорієнтації. Використання особистісно орієнтованого, культурологічного, інтеграційного підходів показали нові можливості професійної орієнтації в умовах фахового навчання. Профорієнтація під час професійного навчання відбувається у три етапи: осмислення вибраної професії; орієнтація в умовах конкретного виробництва; ситуаційна орієнтація.

Методики професійних проб під час професійної підготовки майбутніх педагогів профільного і професійного навчання розроблені на засадах інтеграції і охоплюють всі сторони навчального процесу: теоретичне навчання, позанавчальну діяльність, системний аналіз професійної діяльності, професійно-практичну підготовку.

Література

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 376 с.
2. Денькович Н.А. Професійні проби як педагогічна модель активізації майбутніх фахівців художнього профілю в інклюзивному середовищі. *Інноваційна педагогіка.* 2019. Випуск 18. Том 1. С. 137-140. DOI https://doi.org/10.32843/2663-6085- 2019-18-1-29
3. Загребнюк Ю.В. Комплексні методики підготовки учнівської молоді до професійного самовизначення. *Педагогічні науки: теорія, історія, іннова- ційні технології.* 2015. № 3 (47). С. 259–265.
4. Закатнов Д. Професійне самовизначення старшокласників : методичний посібник. Київ : КНЕУ, 2003. 96 с.
5. Ничкало Н.Г. Професійна педагогіка в інформаційно-технологічному суспільстві. *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи : матеріали IV міжнар. наук.-прак. конф. Хмель-ницький, 2007. С. 88–94.*
6. Савченко С.В. Науково-теоретичні засади соціалізації студентської молоді в

позанавчальній діяльності в умовах регіонального освітнього простору: Автореф. Дис. … докт. пед наук: 13.00.05. Луганськ, 2004. 41с.

7. Цюприк А.Я., Якимович Т.Д. До проблеми розвитку професійного самовизначення майбутнього фахівця. *Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім.К.Д.Ушинського*: Зб.наук. праць. Одеса: ПДПУ ім.К.Д.Ушинського,2002. Вип.10.,Ч.II. С.210-214.

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ

XI Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті академіка Д.О. Тхоржевського «Трудове навчання та технології: сучасні реалії та перспективи розвитку»

(27 травня 2022 р.)

Друкується в авторській редакції з оригінал-макетів авторів.

Матеріали подані мовою оригіналу

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей

Технічний редактор М.А. Тропіна

Опубліковано (PDF) 09.06.2022

Видавництво
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29. 10. 2002
(044) 239-30-26, 239-30-85